

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones

Augustinus, Aurelius

[Basel], 1494-95

Divi Aurelii Augustini [...] Opus sermonum de sanctis [...] feliciter incipit

[urn:nbn:de:bsz:31-306774](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306774)

S. Aug. de sc̄tis De sc̄to Stephano Ser. I

Diui Aurelij Augustini hipponē
sis episcopi Opus sermonū 8 sa
ctis tam in specie q̄ in genere siue
cōmuni: quozū festiuitates preci
pue sancta celebrat ecclesia: eo or
dine quo occurrūt: feliciter icipit.

De sancto Andrea

In vigilia sc̄ti Andree: Homelia
de eo q̄ scriptū est in euāgelio s̄m
Johannem: Stabat iohānes 7 ex
discipulis ei⁹ duo 7c. que habet in
expositione doctoris Ibidē.

In festo sancti Andree s̄mo: Mi
rum quibusdā videt̄ 7c. qui habet̄
inter sermones de Verbis dñi. ix.

De sancto Thoma

In festo sancti Thome apli: Ho
melia de eo q̄ scriptū est in euāge
lio s̄m iohannē: Thomas vnus ex
duodecim qui dicit̄ didym⁹ 7c. q̄
habet̄ in expositione doctoris Ibidē.

De sancto Stephano

In festo sc̄ti Stephani: Sermo. I.

Katres cha rissimi cele

brauim⁹ hesternā die
natalem quo rex mar
tyrū natus est in mū
do: hodie celebram⁹
natalē quo primicēri⁹
martyrū migravit ex

mundo. Oportebat enī vt primū immortalis
p mortalib⁹ susciperet carnē: 7 sic mortalis
p immortalē cōtēneret mortē. Et ideo natus
est dñs vt moreret p seruo: ne seruus time
ret mori p dño. Natus est christus in terris
vt stephanus nasceret̄ in celis. Ingressus ē
dñs mūdū: vt stephan⁹ ingrederet̄ in celū.
Altus ad humilia descendit: 7 humilis ad
alta ascendit. Filius dei factus est hoīs fili⁹
vt filios hoīm faceret filios dei. Fecit chri
stus mirabilia: fecit 7 stephanus. Sed chri
stus fecit sine stephano: Nūquid stephan⁹
potuit facere sine christo? Viuebat stepha
nus de christo: sicut samentū de vite. Abi
raris fructū de sarmēto pendentē: vide sar
mentū in vite manentē. Eia sancte stepha
ne: dic aliquid iudeis: vt incipias lapidari

7 possis coronari. Iaculare verba 7 excipe
saxa. Dic aliquid de incircūcissis cordib⁹: et
moreris lapidibus. Dic aliqd de eo cui⁹ no
men nolunt audire: Erubescāt 7 seuiāt: mu
ta efficiant̄ labia dolosa. Dic eis vbi vides
viuū quē irriserunt crucifixum. Dic eis vbi
eum vides: 7 hic non viuus: sed cū illo meli⁹
viuis. Dic eis q̄ nihil est qd fecerunt: viuūt
quē occiderūt. Dic eis q̄ vides ad dexterā
patris stantē: quē irriserunt in cruce pendē
tē. Et ille inquit: Ecce video celos aptos 7
filiū hoīs stantem ad dexterā dei. At illi cla
mātes cōtinuerūt aures suas. Aures clau
serūt 7 ad lapides cucurrerūt: impetūq̄ fe
cerūt omnes i eū: 7 lapidabāt stephanū in
uocantē 7 dicentē: Adhesit aīa mea post te:
q̄ lapidat̄ caro mea p te. Accipe spiritū me
um: 7 redde mihi pmissum tuū. Oravit chri
stus p suis crucifixorib⁹: orauit 7 stephan⁹
p suis lapidatorib⁹. Dñs iesus christus ora
uit affixus ligno: stephan⁹ genu flexo. Qui
stando suū spiritū cōmēdauit dño: pro illo
rū delicto fixo genu orauit. Orabat dñm p
inimicis vt amic⁹ dicēs: Lerte ego patior:
ego lapidor: in me seuiūt 7 i me fremūt: sed
ne statuas illis hoc peccatū: quia vt hoc di
cā tibi a te primo audiui. Ego seruus tuus
patior: sed multū interest inter me 7 te. Tu
dñs: ego seruus. Tu vbi: ego auditor ver
bi. Tu magister: ego discipul⁹. Tu creator:
ego creat⁹. Tu de⁹: ego homo. Abultū int̄
est inter peccatū istoz q̄ lapidat̄ me: 7 illoz
qui crucifixerūt te. Quando ergo dixisti: Pa
ter ignosce illis quia nesciunt qd faciūt: pro
magno pctō petisti: 7 me p minimo petere
docuisti. Dñe iquit ne statuas illis hoc pec
catū: Tanq̄ diceret: Ego patior i carne: isti
nō pereant in mēte. Illi lapides mittebāt:
7 sanctus stephan⁹ oratiōes fundebat. Ma
gna pietas fratres: magna demētia. Prox
sus qualia i mensa dñi sui comedit: talia et
ipse in suo cōuiuio pparauit. Scriptū est in
lege: Ad magnā mēsam sedisti: scito qm̄ ta
lia te oportet pparare. Talia ergo i oratiōe
exhibuit: qualia in sui dñi mensa comedit.
Domin⁹ christ⁹ dixit: Pater ignosce illis q̄
nesciūt qd faciunt: sanct⁹ stephanus dixit:
Ne statuas illis hoc peccatum: 7 hoc dicto
obdormiuit in dño. Somnū pacis: Quid
illo somno trāquilli⁹? Quid illo somno q̄
eti⁹? Qualis ibat ad amicos qui sic dilige
bat inimicos? Nā vt noueris sanctitas vsa
a 3

omo. I.
A
otatio
eralis
nis ser
ū bar⁹
ris

Ps. 50.
Act. 7.
Ps. 62.
Luc. 23.
Act. 7.
Luc. 23.
Act. 7.
Act. 31.
L

Sermo II De sancto Stephano Ser. II

Annotatio quātū valuerit oratio sancti stephani mar-
numeralis tyris: recurrere nobiscū ad illū adolescentē
ordinis ser psecutorē nomine saulū: sicut ex libro dū le-
monū hui⁹ geres audiui⁹: Qui cū stephanus lapida-
operis ref: et ab ipso oim lapidantiū vestimēta ser-
uarent: vt tanq̄ in manib⁹ omniū ipse lapi-

Act. 9. dari videret: hic cū iret in via: subito circū
fulsit eum lumen de celo: et audiuit vocem
dicentem sibi: Saule saule quid me psequer-
is: Durum ē tibi cōtra stimulū calcitrare.
Et ille: Et tu q̄s es dñe? Et domin⁹ ad eū:
Ego sum ielus nazarenus quē tu psequeris:
Quid mihi et tibi? Quare te erigis ptra me:
ad tāta mala quē cōmissisti in me? Olim q̄
dem debui pdere te: sed stephan⁹ meus ora-
uit p te. Saule saule qd me psequeris: Sz
qz infans cōtra nomen meū: ego te faciam
seruū meū. Saule saule rapax: comedisti:
expecta paululū et digeres. Dicā plane: eli-
sus est filius pditionis. Nā si sanct⁹ stepha-
nus sic nō orasset: ecclesia paulum nō habe-
ret. Sed ideo erect⁹ ē paulus: qz i terra incli-
natus exauditus est stephan⁹. Ergo quod
fecit saulus: patif paulus. Qd fecit psecu-
tor: patif h̄dicator. Quod fecit lupus: pati-
tur agnus: Quia sic est in tali homine vin-
dicandum: vt discat pati quod faciebat:
Sentiat et ipse qd alijs inferebat. Dicā ana-
Abi. 5. nias a domino iesu christo: Uade ad eū et si-
gna eū signo meo. Adulta em patief p no-
mine meo. Abijt ananias: baptizauit sau-
lum: et fecit ex lupo agnū. Lepimus habere
nos h̄dicatores: quē sanctus stephan⁹ habu-
it lapidatorem. Sic ergo exauditus est san-
ctus stephanus: vt ei⁹ orationibus deleret
peccatū qd cōmiserat saulus. Lōmendem⁹
ergo nos orationib⁹ ei⁹. Adultomagis est
nūc exaudif p bene oratorib⁹ suis: a regnā
te domino nostro iesu christo: cui est honor
et gloria in secula seculorum Amen.

Sermo II. In eodem festo: Sermo II

A p **Est** extremū festiuissimū diē quo
salutaris nostri christi nobis natiui-
tas illuxit: et iam hodiern⁹ dies bea-
ti martyris stephani corona illustrat. Mar-
tyris illius merita: nulla pars orbis igno-
rat: Passus em est ipso principio ecclesie:
id est in ipsa vrbe hierosolyma. Ibi em dia-
conus ministravit: et in ipso iuuentutis flo-
re decorem etatis suę sanguie purpurauit.
Passio ei⁹ insignis est: multūqz mirabilis.

Hanc modo de libro actū apostolorū cum **Act. 7.**
legeretur audiuimus non solum: sed etiam
oculis expectauimus. **Christus** ergo caput **1. Petri. 2.**
martyrum prior passus est pro nobis: relin-
quens vobis exemplū vt sequamini vesti-
gia eius. **Lui⁹ passionis** vestigia prior secu-
tus beatus stephanus confitēdo christum:
lapidatus a iudeis coronā meruit tāqz suo
sibi nomine positam. **Stephanus** em grece
latine corona appellat. **Jam** corona nomē
habebat: et ideo palmā martyrii suo nomie
p̄fererat. **Qui** cum lapidaret: nō solum nō **B**
expectabat de psecutoribus reportare vini-
dictam: sed eis potius de deo veniā postu-
labat. **Admiserat** em dixisse dñm: **Abi**
vindictā et ego retribuam dicit domin⁹. **Et**
iterum: **Nē** dixeris vliscar me de iniurijs
meis: sed expecta dominū vt tibi auxilium
sit. **Expectare** nos iubet domin⁹ deus: vt i
die future retributionis cū sanctis martyri-
bus vindicemur. **Beati** em qui expectāt do-
minū: quoniā ipi h̄reditate possidebūt ter-
ram: **Illam** scz terram quē iustis est p̄para-
ta. **Tu** aut o christiane queris vindicari de
aduersario tuo qui tibi forsita iniuriā fecit:
estuas: furis: anhelas: festinas vindicari:
attende redemptorē anime tue. **Propter** te
pepedit in ligno: et nō dum est vindicatus:
et tu vis vindicari: et nō vis tātū et talē magi-
strū imitari? **Ideo** pati voluit: vt tibi patie-
tię suę demonstraret exēplum. **Uide** pendē-
tem: et tibi languenti de suo sanguine me-
dicamentum cōficiētem. **Uide** pendētem:
et tibi de ligno tanqz de tribunali p̄cipiētem.
Audi precantē: **Pater** inquit ignosce illis **Luc. 23.**
quia nesciunt quid faciūt. **Sed** potuit hoc **L**
christus: dicit mibi: ego non possum. **Ego**
em homo sum: ille deus homo. **Deus** ergo
vt qd homo: si nō corrigif homo? **Sed** hęc
tibi loquor **O** homo: **Adultum** est a te imi-
tari dominū tuum. **Attende** stephanum cō-
seruum tuū. **Lerte** stephan⁹ homo erat an-
deus: **Plane** homo erat: hoc erat quod tu.
Sed quod fecit: non fecit nisi donante illo
quē rogas et tu. **Uide** tamē quid fecit: **Lo-**
quebat iudeis: sequebat et diligebat. **Strū-**
qz debeo demonstrare: et sequentē et diligen-
tem. **Audi** sequentē: **Dure** ceruices. **Verba**
sunt sancti stephani quando loquebat iu-
deis: **Dure** ceruices et nō circumciss corde et
aurib⁹: vos semp resististis spiritui sancto.

Sermo III De sancto Stephano Ser. III

Annotatio Quē pphetarū nō occiderūt patres vestri: numeralis Audisti sciētē: audi z diligentē. Frati il- ordinis ser li facti z grauius inardescētes z mala pro monū hui⁹ bonis reddentes ad lapides cucurrerunt: z operis dei famulū lapidare cēperūt. Hic pbemus sancti stephani patientiā z dilectionē. Hic victorē diaboli triumphatorēq; cernamus.

Audiūim⁹ sciētē aduersus tacētes: videamus si diligit sciētes. Seuebat aduersus tacētes: videamus si diligit lapidātes. Ecce stephanus lapidatur: sic cōstitur⁹ quasi ante oculos nostros. Ecce membrum christi: ecce athleta christi. Inspice illū q; pependit in ligno. Crucifigebat ille: iste lapidabat. Ille dixit: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciūt: iste quid dicit? Audiamus illum forte vel ipsum imitari valem⁹.

Luc. 23. dicitur. Ille dixit: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciūt: iste quid dicit? Audiamus illum forte vel ipsum imitari valem⁹. Primo beatus stephanus stans orauit pro se z ait: Domine iesu accipe spiritū meum. Deinde genu flexit: z flexo genu ait: Domine ne statuas illis hoc peccatum: z h̄ dicto obdormiuit. Felix somnus z requies vera. Ecce quod ē requiescere: p inimicis orare.

D Sed paululū queso te sancte stephane expone nobis hoc nescio qd: quare p te stans orasti: z p inimicis genu flexisti? Respōderet fortasse quod intelligim⁹. Pro me stans orauit: quia pro me qui recte deo seruiui orādo z impetrando nō laboraui: quia q; p iusto orat nō laborat: Ideo p se stans orauit. Lentum est vt oraret p iudeis: p interfectoibus christi: p interfectoibus sanctorū: p lapidatoibus suis: attendit tam multā z magnā esse impietate ipsorum que difficilē donari posset: genu flexit z ait: Domine ne statuas illis hoc peccatū. Ergo charissimi si nō potestis imitari dñm: imitamini cōseruū: imitamini sanctū stephanū: imitamini omnes martyres sanctos. Homies erāt: cōserui tui erant. Sicut tu nati erāt: sicut tu nati sed a christo sunt coronati: qui viuit et regnat in secula seculorum Amen.

In eodem festo Sermo III

A Dnet mihi dominus pauca dicere salubriter: q; donauit stephano tanta dicere fortiter. Sic cepit ad suos psecutores loq; quasi timeret eos: Viri fratres z patres audite. Quid lenius? Quid clementius? Conciliabat auditorē: vt com-

mēdaret saluatorē. Blande cepit vt diu au- diret. Et quia hinc fuerat accusatus q; verba dixerit cōtra dominū z legem: ipsam legē exposuit: vt ei⁹ legis esset p̄dicator: cui⁹ accusabat esse vastator. Et audiūim⁹ z audistis: nō sunt nostra multa necessaria: qz multa audistis: hoc tantum exhortandā vido charitatem vestram z edificandā: vt sciatis sanctū stephanū honorē christi quesisse: vt sciatis sanctum martyre testem christi fuisse: vt sciatis tāta eum tunc miracula in nomine christi fecisse. Hoc em̄ salubriter scitis sanctū stephanum fecisse miracula in nomine christi: nullū autē miraculum fecisse dñm christū in noīe stephani: vt discernatis seruum a domino: cultorem a deo: adoratorē ab adorando. Quādo em̄ discernitis: tunc vos amat. Non em̄ ille p se sanguinē: sed p christo fudit. Videte cui animam suā cōmēdauerit: Ecce inquit video celos apertos: z filium hoīs stantē ad dexterā dei. Vidit christum: cōstitens christū: moriturus p christo: precturus ad christum. Dñs in cruce pēdēs p inimicis suis ait: Pater ignosce illis qz nesciunt quid faciunt: stephanus sub lapidibus genu flexo ait: Domine ne statuas illis hoc delictum. Secus est vesti giapastoris sui: tanq; bona ouis. Bonus agnus secus est agnum: cui⁹ sanguis tollit peccata mundi. Impleuit quod ait apostolus Petrus: Christus p nobis passus ē: relinquēs vobis exēplum vt sequamini vestigia ei⁹. Sequunt ergo martyres vestigia domini. Christus in cruce ait: Pater i manus tuas cōmendo spm̄ meum: Stephan⁹ sub lapidibus: Dñe iesu accipe spm̄ meū. Christus i cruce: Pater ignosce illis qz nesciunt quid faciūt: Stephan⁹ sub lapidibus: Dñe iesu ne statuas illis hoc delictum. Quomō non posset ibi iste esse vbi erat quē secutus est: vbi erat quē imitat⁹ est? Triumphauit: coronat⁹ est. Sane corona nra est edificatio vestra. Et gaudium nrm̄ salus v̄ra: salus z temporalis z sempiterna. Promissionē em̄ habemus sicut dixit ap̄tus vitę p̄sentis z future: sed salutem p̄sentē donat deus z hominibus z pecorib⁹: donat de⁹ z bonis z malis. Hanc autē salutem temporalē: p eterna salute martyres cōtempserūt. Gaudetis sine dubio quia saluos nos videtis: z nos i christo d̄ vestra salute gaudem⁹: sed satagite vt

Sermo III De sc̄to Stephāno Ser. III

etiam in illo die de vobis gaudeam: quia quod ait apostolus: pro sua dispensatione tam magna et ampla ut eius vestigia cōsectemur: hoc nobis loquebatur quod dicebat. Et quem edificabat dicebat: Gaudium et corona mea. Quicumque ergo proficiunt in christo de laboribus nostris: gaudium sunt et corona nostra: quia nostrum est fideliter dispensare non nostrum sed dominicam pecuniam: vestrum est cum cura et sollicitudine suscipere. Ego enim possum esse dator: non exactor. Et dator non quasi mei rei: sed do unde et ego vivo: quia ad unam domum magnam omnes pertinemus: unum patrem familias dominum habemus. Cellarium habet amplum: unde nos et vos vivere possumus. Tantum enim rogemus fastidium detergat: prius donet esuriam: et porrigat panem. Unde vivo: inde dico. Unde pascor: hoc ministro. Nam vobiscum pauper sum. Divitiis omnes deus noster: vita omnium nostrum beata eterna. Ergo qui gloriatur in domino gloriatur: qui vivit et regnat deus per immortalia secula seculorum Amen.

Sermo III. In eodem festo: Sermo III

A Iesus filius naue in heremo pugnabat: et moyses orabat: non quia ambo pugnabant: nec ambo orabant: sed unus pugnabat et alius orabat. Aderito qui pugnabat non desiciebat: quia ille orando vincebat. Ita et ego loquor quod de video: sed alius orantibus loquor: ut precibus eorum cōtingat mihi quod dominus ait: Aperi os tuum et ego adimplebo illud. **Ps. 80.** Si ille ab uno tantum orante iuuabatur et non superbabatur: quāto magis ego vbi non unus sed multi rogant deum mecum? Loquedo iam non timebit cor meum: quia laudem domini loquet os meum. Dominus noster Iesus christus iubet nobis aliquid: et permittit nobis aliquid. Quod iubet hic est: quod permittit alibi est. Quod iubet finis: quia temporale est: quod permittit non finis: quia eternum est. Quod iubet opus est: quod permittit merces est. Hinc advertat vestra sanctitas quanta est eius misericordia erga nos: ut laborem hic posuerit cum sine mercede in celo sine fine. Et ideo debemus potius hic laborare et postea in celo mercedem sumere: quam hic mercedem velle accipere: et postea laborare. De quibusdam enim dicit: Amen dico vobis: preceperunt mercedem suam. Sed forte avidus es ad mercedem et piger ad laborem: qui fronte postulas quod permittit deus: si non facis quod iussit deus? Prius audi monitiones: et

sic exige re-promissiones. Prius inquam audi iubentem: et tunc exige pollicentem. Iubet enim nobis et dicit: Diligite inimicos vestros: bene dicitur. 5. facite his qui vos oderunt: et orate pro persecutoribus et calumniatoribus vos. Audisti opus: expecta mercedem: Et sitis inquit filii patris vestri qui in celis est: qui solus suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Attendite ipsum dominum qui hoc iussit quod fecerit. Nonne post tanta que in eum commiserunt impij iudicij: qui retribuere ei mala pro bonis: pendens in cruce ait: Pater ignosce illis Luc. 23. quia nesciunt quod faciunt? Oravit in homine qui exaudiuit eum patre. Nam et modo orat pro nobis: orat in nobis: et orat a nobis. Et sacerdos noster orat pro nobis: ut caput nostrum orat in nobis: ut deus noster orat a nobis. Quando ergo in cruce pendens orabat: videbat et providebat omnes inimicos: sed multos ex illis futuros amicos providebat: ideo omnibus veniam postulabat. Illi sequebantur: et ille orabat. Illi dicebant pilato crucifige: Ille clamabat: Pater ignosce. In asperis clavis pendebat: sed lenitate non amittebat. Illis iam petebat veniam: a quibus accipiebat iniuriam. Illi sequebantur: illi circumlababant: illi insultando caput agitabant quod sanum non habebat: quia caput quod est christus non habebat: et quasi in uno summo medico in medio constituto phrenetici circumque sequebantur: pedebat ille: et sanabat: Pater inquit ignosce illis. Attendite fratres: Magna pietas: pedebat et tamen petebat. Et non descendebat: quia de sanguine suo medicamentum phreneticis faciebat. Denique fratres post resurrectionem sanavit: quos pendens insanissimos toleravit: et sanguinem quem fuderunt sequebantur: biberunt credentes: et facti sunt sequentes qui erant persecutores. Ecce quare venit christus non perdere quod inuenerat: sed querere et salvare quod perierat: ut diligendo sequentes inimicos: faceret credentes amicos. Sed ne multum grave esse dicas imitari dominum tuum qui propter te passus est: relinquens tibi exemplum ut sequearis vestigia eius: attende stephanum cōservatum tuum. Homo erat sicut et tu: de massa peccati creatus sicut et tu: eo precio redemptus quo et tu. Diaconus erat: euangelia legebat: que legere vel audire et tu. Ibi invenit scriptum: Diligite inimicos vestros. Didicit legendo: profecit implendo. Qui cum a iudicis saxonum gradine cecideret:

Sermo V De sancto Stephano Ser. V

nō solū nō cōminabatur: sed insup lapidatori
Act. 7. b^o suis veniā p̄cabatur. Postulā em̄ genib^o ora
bat dicens: Dñe ne statuas illis h̄ delictū.
Illi lapidabant: et ille orabat. Illi cum fu
rore persequebantur: ille pacatus christū se
quebatur. Illi malicia cecabant: ille aperto
cēlo viso filio dei sapientia illustrabatur. Illi
lapides mittebant: ille orationes p̄mitte
bat tanq̄ dixisset: Domine si istos modo oc
cideris inimicos: quos postea facies ami
cos? Deniq̄ fratres vt noueritis quantum
valuerit oratio sancti martyris stephani: re
currite nobiscum ad illū adolescentem no
mine saulum. Qui cū sanctus stephan^o la
Abi. 5. pidaret: omniū vestimenta seruabat: et tan
q̄ manibus omnium lapidabat. Et postea
sicut nostis accepit epistolas a principibus
sacerdotū: vt quoscunq̄ inuenisset christia
nos viros ac mulieres: vinctos adduceret i
Act. 9. hierusalē torquendos et puniendos. Hic cū
iret in viā: subito circumfulsit eum lumen
de celo: cecidit in terrā: et audiuit vocem di
centē sibi: Saule saule: quid me persequeris?
Et ille: Tu quis es domine? Et domin^o ad
illū: Ego sum inq̄t iesus nazaren^o: quē tu p̄
sequeris. Durum est tibi contra stimulū cal
citrare: quia nō stimulū: sed pedes quibus
calcitras vulnerabis. Quid mihi et tibi?
Quare me persequeris? Quare te erigis con
tra me malo tuo? Sed contra tanta mala q̄
cōmittis in me: olim quidē debui p̄dere te:
sed stephanus meus orauit p̄ te. Elisus est
seuicis: erectus est credens. Elisus est lu
pus: erectus est agnus. Elisus est persecu
tor: erectus est predicator. Dicam planius:
dicam aptius. Elisus est fili^o p̄ditionis: ere
ctus est vas electiōis. Elisus est saulus: ere
ctus est paulus. Nam si martyr stephanus
nō sic orasset: ecclesia paulum nō haberet.
Sed ideo de terra erectus est paulus: quia
in terra inclinatus exauditus ē stephan^o. Ec
ce q̄re domin^o dicit: Diligite inimicos ve
stros: quia diligendo inimicum: facis ami
Act. 6. cum. Sed cōtra tāta et talia hęc: tu quis es
qui nō diligis? Figis genu: collidis frōtem
i terrā et dicis: Oro vt moriā inimic^o me^o.
Deus si quid te p̄merui: occide inimicum
meū. Et vtiq̄ tu qui oras vt homo moriā:
malus oras p̄tra malū: et facti estis duo ma
li. Ille male agēdo: tu male orādo. Tu ma
lus orando incipis esse quādo dicis: Deus
occide malum. Respondet tibi ipse: Quem

vestrum? Adfertat sanctitas vestra. Iudex
homo per seipsum reum non occidit: sed
iubet: et spiculator occidit. Iudex dicit: Oc
cide: et tortor occidit. Et tu quādo dicis: Oc
cide inimicum meum: te facis iudicem: et
deum quęris esse tortorem. Respondet tibi
de^o: Non ero prolixus: nō ero peccatoris tor
tor: sed liberator: quia nolo mortem pecca
toris: sed vt conuertat^r et viuat. Nam si vo
luntatem tuam haberem: te prius occiderē
anteq̄ inuitat^r venires. Hōne me blasphe
masti? Hōne me in tuis malis operib^o irri
tasti? Hōne nomē meum de terra delere vo
luisti? Hōne me i p̄ceptis vel in seruis meis
contempsisti? Si tunc te occidisset inimic
um: quem modo facerem amicum? Quid
ergo male orando doces me: qd̄ non feci in
te? Immo ergo dicit tibi deus: Doceam te
vt imiteris me. In cruce pendens dixi: Pa
Luc. 23. ter ignosce illis quia nesciunt quid faciunt.
Docui hoc milites meos: docui martyres:
Prius esto et tu martyr me^o: tyro meus ad
uersus diabolū: aliter inuicere nullo mo
do pugnabis nisi pro tuis inimicis oraueris.
Conuersi ad dñm deum patrem etc.

In eodem festo: Sermo V Sermo. V.

Esterno die natalem habuim^o dñi
saluatoris: hodie summa deuotio
ne veneramur sancti martyris ste
phani passionē. Hesternū quo redimimur
ad p̄mū: hodierno q̄ puocamur ad exem
plū. Bene ergo hesternę solennitati festiui
tas hodierna cōiuncta est: vt illa credentes
eueheret ad vitā: hęc cōsistentes duceret ad
coronā. Omni ergo ecclesię beatus stepha
nus datus est ad p̄fectū. Adhuc laicus dia
coni meruit electionē: et leuita martyrii op
tinuit principatū. In plebe adhuc positus
erat: sed iam virtutib^o eminebat. Humilis
erat: s; celsus fide. Discipulus erat ordine:
sed factus est magister exemplo. Quo seq̄
batur deuotione fidei: p̄cessit velocitate mar
tyrii. Scriptū est em̄ de eo in actibus aposto
rū: q̄ ad ministerium viduarum sit ab apo
stolis deputat^r. In hac etiā re q̄ p̄positus
est seminis: testimoniū meruit sincerissime
castitatis. Beatus ergo erit fratres charissi
mi: qui hunc sectat^r: qui hūc imitatus fue
rit: et pudicitię palmā et martyrii consequit^r
coronam. De quo et lectio apostolorū actū
quę nobis hodie lecta ē dilectissimi fratres:
cū plurimū habeat in ipsa specie admiratio

Bnis: non minus tamen continet in mysterio dignitatis. Ecce inquit beatus Stephanus: vi-
 deo celos apertos: et filium hominis stantem a dex-
 tris dei. Considerate attentius dilectissimi
 fratres: cum beatus martyr dominum Iesum Chri-
 stum ad dexteram dei patris stare vidisset: cur
 se filium hominis videre testatus est: et non potius
 filium dei: cum utique plus delaturus honoris
 domino videret si se dei potius quam hominis filium
 videre dixisset? Sed certa ratio postulabat
 ut hoc ita et ostenderet in celo et predicaretur
 in mundo. Omnium enim iudeorum scandalum
 in hoc erat: cur dominus noster Iesus Christus
 qui secundum carnem erat filius hominis: esse etiam
 dei filium diceret. Ideo ergo pulchre scriptura
 divina filium hominis ad dexteram dei patris
 stare memoravit: ut ad confutandam iudeorum
 incredulitatem ille martyri ostenderet in celo
 qui a perfidis negabatur in mundo: et illi testimo-
 nium celestis veritatis daret: cui fidem terrena
 impietas derogaret. Unde licet iuxta psal-
 mum qui lectus est: preciosa sit in conspectu
 domini mors sanctorum eius: si quid tamen di-
 stare inter martyres potest: precipuus videtur
 esse qui primus est. Nam cum sanctus Step-
 hanus diaconus ab apostolis ordinatus sit: apo-
 stolos ipsos beata ac triumphali morte preces-
 sit: ac sic qui erat inferior ordine: primus fa-
 ctus est passione: et qui erat discipulus gra-
 du: magister cepit esse martyrio: complens il-
 lud quod beatus propheta in psalmo qui lectus
 est dixit: Quid retribuam domino pro omnibus que
 retribuit mihi? Retribuere enim voluit primus
 Stephanus martyr domino: quod cum omni humano
 genere accepit a domino. Adhuc enim quam saluato-
 ris dignatus est pro omnibus pati: hanc ille pri-
 mus reddidit salvatori. Post hec subiecit scri-
 ptura sacra que ait: Postis inquit genibus
 clamavit dicens: Domine: ne statuas illis hoc
 peccatum. Videte dilectissimi affectum beati
 viri: videte magnam et admirabilem charitatem.
 In persecutione positus erat: et pro persecutoribus
 deprecabatur: atque in illa lapidum ruina quando
 alii obliuisci poterat etiam charissimos suos:
 tunc ille domino commendabat inimicos. Quid
 enim dicebat cum lapidaretur? Domine: ne statuas il-
 lis hoc peccatum. Plus itaque tunc illoz dole-
 bat peccata: quam sua vulnera. Plus illorum
 impietatem: quam suam mortem dolebat. Et recte
 plus. In illorum quippe impietate erant multa
 que plagam potuissent: in illius autem morte non

erat quod debuisset doleri. Illorum impietatem
 mors sequebatur eterna: huius autem mortem vi-
 ta perpetua. Imitemur ergo in aliquo dilectissi-
 mi fratres tanti magistri fidem: tam clarum
 martyris charitatem. Diligamus nos hoc alio
 in ecclesia fratres nostros: quo ille tunc dilexit
 inimicos. Sed quod peius est aliquoties non
 solum inimicos non diligimus: sed ne amicis
 quidem fide integram custodimus. Sed dicit ali-
 quis: Non possum diligere inimicum meum:
 quem quotidie velut hostem patior: crudelissi-
 mum. Quicumque ille es: attendis quid tibi se-
 cerit homo: et non consideras quid tu feceris
 deo. Cum enim tu multum grauiora in deum pecca-
 ta commiseris: quare non dimittis homini pa-
 rum: ut tibi deo dignetur dimittere multum? Re-
 cole quid tibi in euangelio veritas ipsa promi-
 serit: et quam tibi quodammodo cautionem fece-
 rit: Si enim inquit dimiseritis hominibus pec-
 cata eorum: dimittet et vobis pater vester ce-
 lestis peccata vestra. Si autem non dimiseritis:
 nec pater vester dimittet debita vestra. Qui
 detis fratres: quia cum dei gratia in potestate no-
 stra positum est qualiter a domino iudicemur. Si
 inquit dimiseritis: dimittet vobis. Nam se-
 pe dixi fratres: et frequenter dicere debeo: ne-
 mo se circumueniat: nemo se seducat. Qui vel
 unum hominem in hoc mundo odio habet: quic-
 quid deo in operibus bonis obrulerit totum perdet:
 quia non mentis Paulus apostolus dicens:
 Si dedero omnes facultates meas in cibos
 pauperum: et si tradidero corpus meum ita ut
 ardeam: charitatem autem non habuerim: nihil mihi
 prodest. Quam rem etiam beatus Iohannes pro-
 fectus dicens: Omnis enim qui non diligit fra-
 trem suum: manet in morte. Et iterum: Qui
 fratrem suum oderit: homicida est. Hoc lo-
 co fratrem: omnem hominem oportet intelli-
 gi: omnes enim in Christo fratres sumus.
 Nemo enim sine charitate de virginitate pre-
 summat: nemo de elemosinis: nemo de ieiuniis:
 nemo de orationibus perfidat: quia quoad in-
 micitiam in corde tenuerit: neque in istis neque in
 alijs quibuslibet bonis operibus placare sibi
 deum poterit. Sed si vult habere partem do-
 minum: non dedignetur audire consilium meum. Au-
 diat non me: sed ipsum deum suum: Si offers in-
 quit munus tuum ad altare: et tibi recordatus
 fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum
 te: relinque ibi munus tuum ante altare: et va-
 de prius reconciliari fratri tuo: et tunc veni-

Sermo VI. De Sancto Stephano Ser. VI

ens offeres mun^o tuis. Et nos pugnas habemus intrinsecus: et dolos in corde versantes: et quasi qui bonam conscientiam habeamus presumimus accedere ad altare: non timentes quod

1. Cor. 11. scriptum est: Qui manducat et bibit indigne:

§ iudicium sibi manducat et bibit. Sed dicit aliquis: Grandis labor est inimicos diligere: pro persecutoribus supplicare. Nec nos negamus fratres: non parum quidem labor est in hoc seculo: sed grande erit premium in futuro. Per amorem enim hominis inimici efficiens amicus dei: immo non solum amicus sed etiam filius: sicut ipse dominus dixit: Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos: ut sitis filii patris vestri qui in celis est. Si te aliquis homo diues in hoc seculo vellet adoptivum filium facere: quomodo fures: quos ei dignitates impederes: etiam fuoribus ei que servitium durissima et aliquid tenens etiam turpissima sustineres conuicia: ut ad caducam et fragilem hereditatem ipsius pervenires? Quod ergo ille sustinet propter substantiam terrenam: tu sustine propter vitam eternam. Convincimur enim certissima ratione: quia propter deum possumus quidem sed nolumus iniuriam sustinere. Denique si nobis aliqua potens persona iniuriam facit: si nos etiam in facie maledicit: nec respondere aliquid asperum: non dicam vicem reddere ausi sumus. Quare hoc? Ne ab illa persona potente adhuc maiora quam proculimus patiamur. Quod a nobis extorquet hominis timor: deberet a nobis exigere christi amor. Si ergo potens persona contra nos sequitur tacemus et nihil dicere ausi sumus: Si vero equalis aut forte inferior vel leuem nobis contumeliam fecerit: quasi ferre bestie sine ulla patientia: ac sine aliqua dei contemplatione consurgimus: et aut in presenti nostram iniuriam vindicamus: aut certe ad maiorem vicem reddendam nostrum animum preparamus. Quid est hoc quod quando potens persona nobis iniuriam intulit patienter accepimus? quando inferior nimio furore succedimus? Quia ibi timuimus hostem: hic deum timere nolumus. Unde ergo fratres quantum possumus cum dei adiutorio cor nostrum ad patientiam preparamus: et in omnibus malis hominibus medicorum vicem agere studeamus: et non ipsos homines: sed ipsorum malitiam odio habeamus. Pro bonis oremus ut semper ad meliora conscendant: pro malis ut cito ad emendationem vite per penitentiam medicamenta confugiant. Quam rem orationibus vobis ipse prestare dignetur: qui cum patre et spiritu sancto vivit

et regnat in secula seculorum Amen.

In eodem festo Sermo VI Sermo VI.

¶ Quoniam video nostras disputationes graphio cerasque ligari et nequaquam sum idoneus lectitare: adiuvate me ipsum queso intercessu vestro apud martyrem istum: quem gamaliel stolatus revelavit: Saulus spoliatus lapidavit: et christus panis involutus ditavit: et precioso lapide coronavit. Triumphalis est dies iste beatissimi: triumphalis est dies sancto stephano martyri: a lapidibus mortuis condonato: extra civitatem lapide percussato: corpore percussato: capite vulnerato: lapide conculcato: et angulari lapide coronato. Pulcher erat minister: quia pulcher erat et magister. Pulcher erat ubique stephanus iste: in corde et in corpore. De magistri pulchritudine cantat in psalmo: Speciosus forma prece filiis hominum: diffusa est gratia in labiis tuis. Et ipse cantamus in psalmo: Specie tua et pulchritudine tua: ite deus sperare prece et regna. Stephano ergo martyri et pulchritudo erat corporis: et flos gratis: et eloquentia sermocinantis: et sapientia sanctissime mentis: et operatio divinitatis. Invidia magna obstitit iudicibus ob christianam causam professionis. Videbant enim stephanum iudicem iudicum: in medio iudeorum in civitate metropolitana parentum suorum disputantem contra sacra iudeorum: et contra sacrificia: et contra legem: et contra circumsionem: contra sabbata: exurgentes in iracundiam et percipientes venenata sententia: loquebantur ad invicem sibi talia verba: Quid est istud? quid est hoc quod agimus? quid facimus? quid dicimus? quid vult sibi iste homo et iuuenis et pulcher: et eloquentissimus et sapientissimus homo? Nam signa magna et mirabilia facit iste homo: et sine causa christus mortuus est homo: Venite inquit fratres simulque conveniamus in unum: faciamus consilium: confirmemus falsum testimonium. Fecimus contra deum: faciamus et contra famulum. Diximus contra dominum: Expediit ut unus moriatur quam tota gens pereat: dicamus contra famulum: Exterminemus eum de terra viventium: et nomen eius non memoretur amplius. Quando consilium contra iesum fecimus: multum nobis profuimus quod prevaluimus: circumvenimus: dedimus: accepimus: ligavimus: tradidimus: superavimus: opprobriavimus: crucifiximus. Amatori cupiditatis dedimus pecu-

Act. 7.
Luc. 6.

Ps. 44.

B

Job. 11.
Dier. 11.

niā: quā d̄ māmona iniquitatis distraxim⁹
vnusquisq; . Ligauim⁹ incapabile filiū vir-
ginitatis: tradidim⁹ iudici iudicē equitatē:
superauimus superatē imperiū vanitatis:
oppressimus oppumentē supbiā calamita-
tis: conspuim⁹ faciē sanctitatis ⁊ crucifixi-
mus cęci filiū maiestatis. Occidim⁹ tñ: sepe-
liuim⁹: cuiusq; sepulchrū anulo nostro signa-
uimus: sed ab angelo resignatū inuenim⁹.
Dicamus: iudicem⁹ sepulchrū signatum cu-
stodientibus custodibus: ⁊ miraculū resur-
rectionis videntibus: tantā pecuniā vt pi-
lato mentirent cōtulim⁹: testimoniaq; pdu-
ximus: et confusione vigilantes caruimus.

L Sed ⁊ nunc o viri quid agemus: quid facie-
mus: quid dicemus: qui vnū christum occi-
dimus ⁊ multos christianos cōspicim⁹? Ec-
ce inquit in vno christo a nobis occiso: du-
centi sunt discipuli eius de ipso numero no-
stro trāslati: ⁊ nicodem⁹ sacerdos noster est:
⁊ tria ⁊ quinq; milia hominū ad eorū bap-
tismum cucurrerūt: multas iudeas ⁊ gręcas ⁊
barbaras nationes baptizauerūt: ⁊ suis sa-
crarijs p̄posuerūt. **Act. 6.** Ecce adhuc quod est no-
bis peius ac deterius: septem diacones or-
dinauerunt: inter quos vnus qui vocat̄ ste-
phan⁹ ⁊ iuuenis ⁊ pulcher ⁊ eloquentissim⁹
⁊ sapientissimus est p̄c̄ omnib⁹: ⁊ signis mi-
raculoꝝ est plenus: ⁊ si est plen⁹ necesse est
vt cōfluat ad eū noster populus: ⁊ in nr̄am
cōfusionē apud omnes iudeos sit magnifi-
catus: nisi nostris manib⁹ fuerit lapidatus.
Cur ergo iquit adhuc stam⁹? Quē expecta-
m⁹? Quare tardam⁹ stephanū istū nr̄c̄ cō-
fussionis demōstratorem? Publicum publi-
ce rapiamus ad cōciliū: in nostro statuam⁹
medium: p̄ntificali pturbemus synodo: te-
stimonio opprimam⁹ falsissimo: faciam⁹ mi-
nistro quod fecim⁹ ⁊ magistro. Si em̄ nō du-
bitauim⁹ magistrum lanceare: non debem⁹
dubitare stephanū lapidare. Consenserunt
q; omnes iudei impij viri: ad homicidium
semp parati. Rapiūt stephanū: ad suūq; p-
ducunt cōciliū. Exagitant ⁊ pturbāt: ⁊ in-
rogant: audiūt ⁊ attendūt. Audiunt sapiē-
tissimū: ⁊ cōspiciunt speciosissimū. **D** iudei
semp inimici dei: intendite bene: qui iudica-
tis non bene. Si ergo iusticiā loquimini: re-
cta iudicate filij hominū. Intendite simul
p̄ntifices ⁊ ministri: sacerdotes ⁊ ipsi oēs: si-
mul iudei intēdite faciē ministri dei: intē-
Exo. 34. dite faciē stephani si potestis. **M**oyses em̄

p̄pter excecationē vestrā cōtra faciē suā po-
suit velamentū: stephan⁹ vero ad cōfusioneꝝ
vestrā cōtra vestrū cōuentū resurrectionis
annūciat sacramentū. Sed o iudei fidē nul-
laten⁹ miramur in vobis: p̄ multa cōgruit
iniqtatib⁹ vestris. Qui em̄ faciē despiciatis
legislatoris: p̄sonā suscipitis delatoris: p̄so-
nā iudei suscipitis delatoris. Qui desperi-
stis faciē moysi legislatoris: p̄sonā iudei
suscepistis crudelissimi delatoris: ⁊ ad dede-
cus vestrū semp additis crimen vestrū. Et
moyses vester quādo velamentū posuit cō-
tra sanctā faciē suā: nolebat videre crimino-
sam faciē vestrā: Stephanus vero reuelata
faciē sua: speculabat̄ in celū gloriā dei filij:
ideo videbāt vultū ei⁹ iudei tanq; vultum
angeli dei. **Act. 6.** Et nūc tātmōdo beate martyr
stephane terrā despice: celū cōspice: ⁊ ponti-
ficem sperne: patrem attēde. Despice iude-
um ⁊ sacerdotē ⁊ populū: cōspice in celo pa-
trē ⁊ filiū ⁊ spiritū sanctū. Indica tñ iudeo
quid sit illud quod diu contēplaris in celo.
Act. 7. Ecce inquit stephan⁹: video celū aptum: et
iesum quē crucifixistis: quē illustis moriē-
tem: quē signato sepulchro posuistis iacen-
tem: video ego ad dexterā patris stantem.
Quid ḡ vobis p̄fuit iudei: quia crucifixi? **L**
filiū dei: ⁊ filij dei martyrē lapidatis? Ecce
duplo labefacti estis: q; ciuitatem vestram
amistis: ⁊ ip̄m lapidatorū principē pdidi-
stis: ⁊ de ciuitate sancta eradicata est vestra
planta. Impleta est em̄ in iudea maledicta
maledictio illa dauitica: Propterea de⁹ de
struet te in finē: euellet te ⁊ emigrabit te de
tabernaculo tuo: ⁊ radicē tuā de terra viuē-
tū. Silentij aut̄ fecerunt turbē iudeorū
damnabili animositate sua: ⁊ sup̄ martyrē
stephanū dentibus colubrinis stridebant:
quē quasi serpentē in corde habebant: h̄c
pirantq; martyrē sanctū extra ciuitatem
suā: pmittentes testimonia dicentes falsita-
tem: p̄iciuntq; vestimenta ante saulī vesti-
gia: ⁊ currunt cū lapidib⁹: vlnas erigūt: bra-
chia dirigunt: petras iaciūt: lapidantq; iu-
stum iniusti p̄cūbentē: morientē: orantē at-
q; dicentem: Dñe iesu me⁹: ostēso: me⁹: de-
fensor meus: p̄pter quē sequit̄ in me nudus
lapidator meus: exaudi me: exaudi sancte
meus: virginis filius. lapis viuus: ad exau-
diendū me vnus: intende in me ipsum tui
fontis lauacro mūdātū: tui salutaris gra-
tia sine macula p̄secratū: p̄ tuo nomie spo-

Sermo VII. De sancto Stephano: Ser. VII

laturum: humanis lapidatum manibus: sed ab amore sauli non separatus: Et ne statuas illis hoc peccatum misericors vsq; in finem: Stephanus sanctus moriens: et in eterna pace dormiuit.

Item in eodē festo: Relatio sancti Augustini de miraculis sancti Stephani: VII

A Daquas tibilitanas ep̄o afferente a pieto reliq̄as martyris gloriosissimi stephani ad ei⁹ memoriā veniebāt magnę multitudinis cōkursus et occurus: vbi cęta mulierum ad ep̄m portatę pigora sacra: duceret orauit: flores q̄s ferebat dedit: recepit: oculis admouit: p̄tin⁹ vidit. Stupētib⁹ cūctis q̄ aderāt: p̄ibat exultās: viā carpēs: et vię ducē vlteri⁹ nō requirēs.

B Ademorati memoriā martyris quę posita est in castello synicensi q̄d hipponēsi colonię vicinum est: eiusdem loci luallius ep̄i scopus populo p̄cedente atq; sequente portabat: fistula cui⁹ molestia iam diu laborauerat: et familiarissimi sui medici qui eā secaret operiebāt manus: illi⁹ pig sardine veneratione repente sanata est: Nam deinceps eam in suo corpore nō inuenit. Eucharistia p̄sbyter ex hispania: calame habitas: veterē morbo calculi laborabat: p̄ memoriā supra dicti martyri quā possidius illo aduexit ep̄i scopus: saluus est factus. Idem ip̄e postea morbo alio p̄ualefcēte mortuus sic iacebat vt ei iam pollices ligarentur: opitulatione memorati martyris cum de memoria eius reportata esset: et sup iacentis corpus missa ipsius p̄sbyteri tunica suscitatus est. Fuit ibi vir in ordine suo primari⁹ noie marcialis: quo iam grauis: et multum abhorrens a religione ch̄ustiana. Habebat sane fidelem filiam et generū: eodem anno baptizatum. Qui cū eum egrotantē multis et magnis lacrymis rogarēt vt fieret ch̄ustianus: prorsus abnuī: eosq; a se turbida indignatione submouit. Visum est genero ei⁹ vt iret ad memoriā sancti stephani: et illic p̄ eo quātum posset oraret: vt deus illi daret mentē bonam: qua credere nō differret in ch̄istū. Fecit hoc ingenti gemitu et fletu: et sinceriter ardente pietatis affectu. Deinde abscedens de altari aliquid florum quod occurrit tulit ei⁹: cū iam nox esset ad caput posuit. Tunc dormitum est: et ecce ante dilucū

lum clamauit ad ep̄iscopū curreret: qui me cū forte tunc erat apud hipponē. Cum ergo eū audisset absentem: venire p̄sbyteros postulauit. Venerunt: credere se dixit. Admirantibus atq; gaudentibus omnib⁹ baptizatus est. Hoc quādiu vixit in ore habebat: **C**hriste accipe spiritū meū: cū hęc verba beatissimi stephani quādo lapidatus est a iudeis vltima fuisse nesciret. **Q**uę huic quoq; vltima fuerunt: nā nō multo post etiam ip̄e defunctus est. Sanati sunt illic per eundē martyre etiā tres podagrici: duo ciues: peregrinus vn⁹: Sed ciues omnimodo: peregrinus autem p̄ reuelationem quid adhiberet quādo doleret audiuit: et cū hęc fecisset: dolor cōtinuo cōquieuit. Audurus est nomen fundi vbi ecclesia est et in ea memoria martyris stephani. Puerum quēdā paruum cum in area luderet: exorbitantes boues qui vehiculum traherent rota obruerunt: et confestim palpauit expirās. Hunc mater arreptū ad eandē memoriā posuit: et nō solū reuixit: verū etiā illęsus apparuit. Sanctimonialis quēdā in vicina possessione quę caspilina dicit: cū egritudine laboraret ac desperaret: ad eandē memoriā tunica ei⁹ allata est. **Q**uę anteq̄ reuocaret: illa defuncta est. Hac tñ tunica operuerunt cadauer ei⁹ parētes: et recepto spiritu salua facta est. Apud hipponē bassus quōdam syrus ad memoriā eiusdē martyri orabat p̄ egrotante et periclitante filia: eoq; secum vestem eius attulerat: **L**ū ecce pueri de domo occurrerūt: qui ei mortuā nunciaret. Sed cum orate illo ab amicis ei⁹ exciperent: p̄hibuerūt eos illi dicere: ne p̄ publicū plangeret. **Q**ui cum domū redisset iam suoru eiulātib⁹ personantem: et vestem filię quā ferebat super eā proieciisset: reddita est vitę. Rursum ibidem apud nos byrenei cuiusdā collectarij filius egritudine extinct⁹ est. **L**unq; corpus iaceret exanime: atq; a lugentibus et lamentantibus exequię pararent: amicorum ei⁹ quidam inter aliorum consolantium verba suggestit vt eiusdē martyris oleo corpus perungeret. **F**actū est: et reuixit. Item apud nos vir tribunitius eleusinus sup memoriā martyris q̄ i suburbano ei⁹ egritudine exanimatū posuit infantulū filiu: et post orationē quā multū lacrymis ibi fudit: viuētē leuauit. **V**zali etiā q̄ colonia vtice vicina est: multa p̄clara p̄ eundem martyrem facta

Sancti Augustini

cognouimus: cuius ibi memoria longe pri-
us apud nos ab episcopo euodio constituta
est. Cū enim nup̄ illic essem: petronia clarissi-
mā feminam quę ibi mirabiliter ex magno
atq; diuturno: in quo medicorū adiutoria
cūcta defecerāt languore sanata est: hortati
sumus volente supradicto loci episcopo
vt libellū daret qui recitaret in populo: et
obedientissime paruit. In quo posuit etiā
quod hic reticere nō possum. A quodā iu-
deō dixit sibi fuisse persuasum: vt anulum ca-
pillatio vinculo infereret: quo sub omni ve-
ste ad nuda corporis cingeret: qui anulus
haberet sub gemma lapidē in renib⁹ inuen-
tum bouis. Hoc alligata quasi remedio: ad
sancti martyris limina veniebat. Sed pfe-
cta a carthagine: cū in cōfinio fluminis ba-
grade in sua possessione māssisset: surgēs vt
iter pageret: ante pedes suos illū iacentem
anulū vidit: et capillatiā zonā qua fuerat al-
ligatus mirata tēptauit. Quā cū omnino
suis nodis firmissimis sicut erat cōperisset
astrictā: crepuisse atq; exiliuisse anulū suspi-
cata est. Qui etiā ipse cū integerrim⁹ fuisset
inuentus: futurę salutē quodāmodo pign⁹
de tanto miraculo se accepisse p̄sūp̄it: atq;
illud vinculū soluens: simul cū eodē anulo
picat in flumen. Nō credent hoc q̄ etiā do-
minū iesum per integra virginalia matris
enixum: et ad discipulos ostiis clausis in-
gressum fuisse nō credunt. Sed h̄ certe que-
rāt: et si verū inuenerint: credāt. Clarissima
femina est: nobiliter nata: nobiliter nupta:
Carthagini habitat: ampla ciuitas: am-
pla p̄sona: rē querētes latere nō sinit. Tūc
est apud nos factū nō maius q̄ illa q̄ dixit:
sed tam clarū atq; illustre miraculū: vt nul-
lū arbitrer esse hipponensū qui hoc nō vel
viderit vel didicerit: nullū qui obliuisci v-
la ratiōe potuerit. Decē quidē fratres: quo-
rū septem sunt mares: tres femine de cesa-
rea capadocię suorū ciuiū nō ignobiles: ma-
ledicto matris recenti patris eorū obitu de-
stitute: quę iniuriā sibi ab eis factā acerbissi-
me tulit: tali pena sunt diuinit⁹ cogciti: vt
horribiliter quaterent omnes tremore mē-
brozum. In qua sēdissima specie oculos su-
orū ciuiū nō ferentes: quaquauersum cuiq;
ire visum est: toto pene vagabant orbe ro-
mano. Ex his etiam ad nos venerunt duo
frater et soror: paul⁹ et palladia: multis alijs
locis miseria diffamāte iam cogniti. Tene-

runt autem ante pascha ferme dies quin-
decim: ecclesiā quotidie et in ea memoriā
gloriosissimi stephani frequentabant: oran-
tes vt iam sibi placaret deus: et salutem pri-
stinam redderet. Venit et pascha: atq; ipso
die dominico mane cum iam frequēs popu-
lus p̄sens esset: et loci sancti cancellos vbi
martyriū erat: idem iuuenis orans teneret:
repente p̄stratus est: et dormienti simillim⁹
iacuit: nō tū tremens sicut etiā p̄ somnū so-
lebat. Stupētibus qui aderant: atq; alijs
pauentibus: alijs dolentibus: cū eū quidā
vellent erigere: nōnulli p̄hibuerunt: et poti⁹
exitum expectandū esse dixerūt. Et ecce sur-
rexit et nō tremebat: quoniam sanatus erat
et stabat incolumis intuēs intuētes. Quis
ergo se tenuit a laudibus dei? Clamantium
gratulantiumq; vocib⁹ ecclesiā vsq; quas
completa est. Inde ad me currit vbi sede-
bam iam p̄cessurus: irruit alter quisq; post
alterū: omnis posterior quasi nouum quod
alius prior dixerat nunciantes: meq; gau-
dēte et apud me deo gratias agente: ingre-
ditur etiam ipse cum pluribus: inclinatur
ad genna mea: erigit ad osculū meū. Pro-
cedimus ad populum: plena erat ecclesiā: p̄-
sonabat vocibus gaudiorū: Deo gratias:
deo laudes: nemine tacente hinc et inde cla-
mantium. Salutauit populum. et rursus ea-
dem feruentiori voce clamabāt. Facto tan-
dē silentio: scripturarū diuinarum sunt le-
cta solennia. Tūc autē ventum est ad mei
sermonis locū: dixi pauca p̄ tempore: et pro-
illius iocunditate leticię. Nobiscum homo
prandit: et diligēter nobis omnē suę frater-
nēq; ac maternę calamitatis indicauit hi-
storiam. Sequenti itaq; die post sermonem
redditum: narrationis eius libellum in cra-
stinum populo recitandum p̄misi. Quod
cum ex dominico pasche die tertio fieret: in-
gradibus exedre in qua de superiore loque-
bar loco feci stare ambos fratres. Cum cor-
legeretur libellus: intuebatur populus vni-
uersus sexus vtriusq; vnum stantē sine de-
formi motu: alteram in membris omnibus
contremantem: et qui ipsum non viderant
quid in eo diuinę misericordię factum esset:
in eius sorore cernebant. Videbant enim
quid in illo gratulandum: quid p̄ illa esset
orandum. Inter hęc recitato eorum libello:
de cōspectu populi eos abire p̄cepi: et de to-
ta ipsa causa aliquanto diligentius ceperā

Ser. VIII. De sanctis Innocētib⁹: Ser. I.

disputare. Cum ecce me disputante voces alie de memoria martyris noue gratulatio- nis audiunt: cōuersi sunt eo qui me audie- bant: ceperuntq; cōcurrere. Illa em̄ vbi de gradibus descendit in quibus steterat: ad sanctū martyre orare prexerat. Quē mox vt cancellos attingit: collapsa similiter ve- lut in somnū sana surrexit. Dum ergo requi- reremus quid factū fuerit: vnde ille strepi- tus lectus extiterit: ingressi sunt cū illa in ba- silicam vbi eramus: adducentes eam sanā de martyris loco. Tū vero tātus ab vtroq; sexu admirationis clamor exort⁹ est: vt vox cōtinuata cū lachrymis nō videre posse si- niri: perducta est ad eum locum vbi paulo- ante steterat tremens: exultabant eam si- milem fratri: cui voluerant remansisse dissi- milem: et nondū suas p̄ces suas p̄ illa: iam tamen p̄uam voluntatē tam cito exauditā esse cernebant. Exultabant in dei laude vo- ce sine verbis tanto sonitu: quātum nostrę aures ferre vix possent. Quid erat in cordi- bus exultantium: nisi fides christi p̄ quo ste- phani sanguis effusus ē? Cui nisi huic fidei attestat istam iracula: in qua predicat chri- stus resurrexisse in carne: et in celū ascēdisse cū carne? Quia et ipsi martyres huius fidei martyres: id est hui⁹ fidei testes fuerūt.

De sancto iohanne apostolo.

In festo sancti iohannis aposto- li et euāgeliste: Homelia de eo qđ scriptū est in euāgelio eiusdē: Dixit iesus petro: Sequere me et c. que habet i expositione doctoris Ibi dē

De sanctis Innocentibus.

In festo sanctorum Innocētū. Sermo I

Redimus iudicis quia notus aliqui in iudca deus: et ipsi id negant pro- pter quod credimus qz nō patrem nouerunt qui filium negāt. Unū dominū cōmunis natura testat: qz vnus ē mūdus. Unum deū significat: qz vna est fides noui et veteris testamēti. Unū spiritū sanctū gra- tia testat: qz vnū baptisimū in noīe trinita- tis: dū pphete dicūt: apostoli audiūt. Unū deū magi crediderūt: aux thus et myrrham supplices ad christi cunabula detulerunt. Aurū et thus et myrrha: pastores: magi: ma- chera: vt cruentis victimis infantū eterna

repleant altaria: vbi cū paruuli victimant: matres misere lamētant. Nascēte dño: lu- ctus cepit: nō celo s̄ mūdo. Indicē matris- bus lamētatio: angelis exultatio: infantib⁹ trāsmigratio. De⁹ est q̄ natus est: innocen- tes illi debent victima q̄ venit dānare mū- di malitiā. Agnelli debēt imolari: qz agnus futurus est crucifigi q̄ tollit peccata mundi. Sed oues vlulat matres: qz agnos pdunt sine voce balātes. Grande martyriū: crude- le spectaculum. Eximē machera: et nulla in- teruenit causa. Sola stridet iuidia: cū q̄ na- tus est nulli faciat violētiā. Sed oues cerni- m⁹ matres q̄ superāt agnos lugētes. Uox in rama audita est: plorat⁹ et vlulat⁹ magn⁹. Dignora sunt nō credita sed creata: nō de- posita sed exposita. Testis est ipsa natura q̄ pugnabat in martyres: cū tyrānus iacta- ret infantes. Abster crines capitis dissipat q̄ ornamētū capitis amittebat. Quanti- tis modis infantē volebat abscōdere: et ipse se infantulus publicabat. Nesciebat tacere qz necdū didicerat formidare. Pugnabat mat⁹ et carnifer. Ille trahēbat: illa tenebat. Ad carnificē mat⁹ clamabat: Quid separas a me: quē genui ex me? Uterus genuit: nō māsit ille cū vixit: vbera mea frustra lacte cōtorquet: caute portauit quē a te video ma- nu crudeli iactari. Abodo eū effuderunt vi- scera mea: et tu elidis ad terram. Alia accla- mabat mat⁹: cū exactor latro non cōpelleret simul occidi cū paruulo matrē: vt qđ me di- mittis inanem? Si culpa est: mea est. Si nō est crimē: iunge mortē: et libera matrē. Alia dicebat: Quid q̄ritis? Unū queritis et mul- tos occidit: et ad vnū qui vn⁹ est attingere nō potestis. Alia de cōtra clamabat: Veni iam: veni saluator mūdi. Quādiu q̄ritis: nullū times: videat te miles: et n̄os nō oc- cidat infātes. Abscebat lamētatio matrū: et ad celū trāsbat oblatio paruulorū. Sed il- le q̄ agnū tēptauit: ipse p̄ herodē agnulos iugilauit. Abanet auctori et ministro suppli- ciū: diaboli et herodis iudiciū: cū ista resur- rectio ceperit mortuorū. Herodes qđ putas acturus eris qñ p̄ te tantorū classes infan- tiū iudiciale ceperint exercere litigiū? Inue- nies clarā linguā: magnā vocē: mēsurā p̄fe- ctā: oēs inuenies cādidos: in mensuram etatis plenitudinis christi fulgētes. Cū sta- re ceperint ante eum quem putaueras occi- dendū: p̄ quo fuderunt sanguinē p̄ciosum:

Job. 21.

Ser. VIII

A
Ps. 75.

Matth. 2.

B

Uox
Ihere. 31.

L

Ep̄. 4.

Ser. IX. De sanctis Innocētib⁹: Ser. II

Ipsum videbis throno igneo p̄sidentē: illos
foliū dominicū circūdantes: candore rubeo
splendētes p̄pter candidā etatem ⁊ sangui
nem passionis. Quid acturus es? quid di
cturus? Lucebis reus: dum tātus cantabit
Apoc. 6.
Ps. 78.
exercit⁹ sanctorū: Uindica sanguinē seruo
rū tuorū qui effusus est: Introeat in cōspe
ctu tuo gemitus cōpeditoꝝ: ipso iuuante q̄
cū patre ⁊ spiritu sancto uiuit ⁊ regnat per
omnia secula seculorū Amen.

Ser. IX. In eodem festo: Sermo II

Matth. 2.
c
Christo igit sc̄dm p̄phetiē fidem na
to in bethleem iudē: tēporib⁹ herodis
regis: de orientis partibus ad
uentantes quidā viri ex magorū gente: per
cūctant ab herode ubi nā esset rex qui nup
natus est iudeorū: affirmantes uidisse se
stellā eius in oriente: quē sibi etiā dux itine
ris extitisset: causam vero tantę p̄peratio
nis adorandi ac venerandi nup̄ editi regis
esse. Quibus ille auditis incredibiliter de
terref: timens ⁊ verens ne status sui peri
clitaret imperij: Aduocatis accersitisq; le
gis doctoribus requirens p̄cunctat ubi nā
Christū nasci sperarent. Ut vero ex michee
oraculus locus natiuitatis ei⁹ apud beth
leem designatus est: vno p̄cepto rex oēs la
ctētes pueros: nō solū apud bethleem: sed
⁊ in omnibus eius finibus a bimis ⁊ infra:
sc̄dm tempus qd̄ explorauerat a magis in
terimi iubet: si quo mō etiā iesum cū eque
uis posset extinguere. Sed p̄uenit regis in
sidias puer adductus in egyptū: parentib⁹
de dolo regis angelo p̄nunciante cōmoni
tis. Deceptus itaq; herodes rex ⁊ illusus a
magis: mittit i bethleem ⁊ in oēs fines ei⁹
ut interficiant pueri a bimatu ⁊ infra. Occi
dunt p̄ christo paruuli: p̄ iusticia mori in
nocentia. ⁊ beata etas: quē necdum chri
stum potest loqui: ⁊ iam p̄ christo meretur
occidi. Non dū oportuna vulneri: ⁊ iam ido
nea passioni. ⁊ feliciter nati: quib⁹ in pri
mo nascendi limine eterna vita obuiā ve
nit. Incurrunt quidē inter ipsa primordia
acceptę lucis periculū ⁊ finē salutis: sed de
ipso p̄tinus sine capiunt principia eternita
tis. Immaturo quidē vident ad mortē: sed
feliciter moriunt ad vitā. Uix dū gustaue
rant p̄sentem: statim trāscunt ad futuram.
Non dū ingressi infantię cunas: ⁊ iam p̄
ueniunt ad coronas. Rapiunt quidē a cō

Mich. 5.

plexibus matrum: sed reddunt gremijs an
gelorum. Nihil ergo egisti ferocissime au
steritatis audacia: potes martyres facere:
christum nō potes inuenire. Putabat se in
felicē tyrannus domini saluatoris aduentu
regali folio detrudēdū: Sed nō ita est. Nō
ad hoc venerat christus vt alienam gloriā
inuaderet: sed vt suam donaret. Nō in quā
ad hoc venerat christus vt regnum terre
p̄riperet: sed vt celeste donaret. Non vene
rat ad potestates dignitateq; rapiendas:
sed ad contumelias ⁊ iniurias p̄ferendas.
Non ad hoc venerat vt sacrum illud caput
ad diadema gemmatū: sed vt ad coronam
spineam p̄pararet. Non in quā ad hoc ve
nerat vt constitueret supra sceptrā magnifi
cus: sed vt crucifigeret illusus. Nascēte er
go domino cōturbat herodes: ⁊ omnis bie
rosolyta cū eo. Quid mir⁹: si pietate nascē
te p̄turbe impietas? Ecce iacentem in p̄se
pio p̄mescit armatus: cōtremiscit humilē
rex supbus: obuolutū pannis metuit pur
puratus: cū simulatione alloquit magos:
Ite inquit requirite de puero: ⁊ cū inuen
eritis renunciate mihi: vt ⁊ ego veniens ad
orem eū. Simulabat adorare se velle: quē
conabat occidere. Sed non timet veritas
falsitatis insidias. ⁊ cęca feritas: quē cre
debat q̄ deprehendere dominū fraudibus
posset. Ecce cuius terra celumq; ostēdebat
aduentum: qui pastorū nō latebat simplici
tatem: quē magi de extrema venientes ethi
opię parte merent agnoscere: dolis suis ad
illum non potest rex sacrilegus peruenire.
Fallitur ergo stulta furor tyranni: christum
non potest inuenire perfidia: quia deus nō
crudelitate sed credulitate querendus est:
qui uiuit ⁊ regnat in secula seculorū Amē.

In eodem festo: Sermo III Ser. X.

Odie fratres charissimi natalem il
louum infantum colimus quos ab
herode crudelissimo rege interfe
ctos esse euāgelij textus eloquitur. Et ideo
cū summa exultatiōe gaudeat terra celestis
militum et tantorum parens secula vir
tutum. Ecce prophanus hostis nūquā bea
tis paruulis tm̄ p̄desse potuisset obsequio:
quātū p̄fuit odio. Nā sicut sacratissimum
p̄sentis diei festum manifestat: quantum
in beatos paruulos iniquitas abundauit:

Matth. 2.

Matth. 2.

Sermo X. De sanctis Innocentibus Ser. III

tantum in eis gratia benedictionis refudit. Beata es o bethleem terra iuda que herodis regis immanitate in puerorum extinctione perpeffa es: que sub vno tempore candidata plebem imbellis infantie deo offerre meruisti. Digne tamen natalem illorum colimus: quos beatus eterne vite mundus edidit: que quos matrem suorum viscerum partus effudit. Siquidem ante vite perpetue adepti sunt dignitate: que vsuram presentis acceperint. Aliorum quidem preciosa mors martyrum laudem in confessione promeruit: horum in consumatione complacuit. Quia sciens vite primordium ipse eis occasus initium glorie dedit: qui presentis terminum imposuit. Quos herodis impietas lacrimas matrum vberibus abstraxit: qui iure dicuntur martyrum flores: quos in medio frigore infidelitatis exortos: velut primas erumpentes ecclesie gemas quedam persecutionis pruna decorit. Et ideo dignum est interfectis pro christo infantibus honores impendere certimonias non dolores: sacramentis dare vota non lacrymis: que ipse illis fuit causa penne qui extitit et coronę: ipse odium cause qui presentium. Parate autem herode paruulis necesse: ioseph per angelum admonet: ut christum dominum nostrum in egyptum transferat: egyptum idolis plena. Nam post iudeorum persecutionem et ad occidendum christum prophetam plebis assensum: christus ad gentes idolis deditas transire dignatus: et iudeam relinquens ignoranti seculo colendus inferat. Et quia ex scripturis diuinis fratres charissimi: bonos et iustos viros persecutionem malorum semper sustinuisse cognoscimus: si diligenter consideramus: inueniemus illos maiora supplicia sustinere. Omnis enim homo que alium in corpore persequitur: prius ipse in corde persecutionem sustinere cognoscatur. Nam si etiam illi quem persequitur aliquid de substantia sua tulerit: maius sibi ipse dispendium facit: que nemo habet iniustum lucrum sine iusto damno. Tibi lucrum et tibi damnum: lucrum in arca: damnum in conscientia. Tulit vestem et perdit fidem: acquirit pecuniam et perdit iusticiam. Sed hi homines ideo faciunt: que diem nouissimum attendere nolunt. Si enim die mortis sue cogitare iugiter vellent: animum suum ab omni cupiditate vel malicia cohiberent. Sed quod modo nolunt salubriter cogitare: necesse habent postea sine villo remedio sustinere. Veniet enim illis dies nouissima: veniet dies iudicii: quando eis nec penitentiam licebit agere:

nec bonis operibus se ab eterna morte poterunt redimere: que percutit etiam hac animaduersione peccator: ut mores obliuiscatur sui qui dum viueret oblitus est dei. Veniet dies iudicii: quando mouebunt fundamenta montium: et ardebit terra usque ad inferos deorsum: quando celi ardentes soluentur: quando sol obscurabitur: et luna non dabit lumen suum: quando stelle cadent de celo: quando peccatores et impij mittentur in stagnum ignis: et fumus tormentorum illorum ascendet in secula seculorum: vbi fletus et stridor dentium. Veniet tempus fratres charissimi: que nulli bono erit male: nulli malo erit bene. Veniet inquam nouissima dies: quando discernentur pii ab impijs: iusti ab iniustis: laudatores dei a blasphematoribus dei. Veniet et quando discernentur: ut nulli: sicut dictum est: bono sit male: nulli malo sit bene. Quare ergo modo non sic? Forte et modo sic. Sed quod nunc est in occulto: tunc erit in manifesto. Lege scripturam diuinam: ingredere mecum si potes in sanctuarium dei: forte tibi si possum docebo te: imo discemecum ab eo qui docet me: etiam nunc non esse malis bene: et melius esse bonis quam malis: quamuis nondum venerit bonorum plena felicitas: nondum que venerit malorum pena nouissima. Si legem dei diligenter attendis: forte intelligis mecum non esse bene malis. Rogo enim te et quero abs te: tibi quare malum est? Respondebo es: Egestas angit: premit difficultas: dolor fortasse membrorum: timor ab inimico. Tibi ideo male est quia pateris mala: et bene est illi que est ipsum malum? Abultum interest inter malum pati: et malum esse. Tu que pateris non es: malum enim pateris: sed tu malus non es: Ille hoc malum non patitur et malus est. Noli ergo falli: Non potest fieri ut tibi male sit que pateris malum: et illi bene sit qui est malus. Cum enim malus est: putas que non patitur malum cum patitur seipsum? Tibi male est quia malum alienum pateris in corpore tuo: et illi bene est que malum seipsum patitur in corde suo? Tibi male est qui forte malam habes vitam: et bene est illi qui malam habet animam? Esto bonus que habes bona. Bonę sunt diuitie: bonum est aurum: bonum est argentum: bonę familie: possessiones. Omnia ista bona sunt: sed vnde facias bene: non que te faciant bonum. Habeto bona: que te faciant bonum. Quę sunt in quis ista? Fac iudiciam et iusticiam. Bona sunt que habes: Fac iudiciam et iusticiam. Esto et tu

Matth. 24.

Apoc. 14.

Matth. 8.

D

De vobis vobis Ser. 12. b.

b

Sermo XI. De sanctis Innocentibus Ser. III

bonus inter bona tua: erubescere bonis tuis. Esto bonus mensurus inter bona peritura: erubescere bonis tuis. Noli esse malus in eis: ne pereas cum eis. Ita ergo aurum et argentum distribuit hominibus conditor rerum et administrator deus: ut ipsum per se natura et genere suo bonum sit: copia vero eius non extollat bonos: nec elidat inopia. Malus autem homo et cum offerret exerceat: et cum auferret excrucietur: quia et cum acquirunt diuitiarum falsam letitiam tribuunt: et cum perdunt veram tristitiam derelinquunt. Discamus amare veras diuitias: id est castitatem et iustitiam: pacem et misericordiam. Iste enim iuste dicunt diuitiarum: quia bonis meritis iustisq; tribuunt. Ille vere dicitur diuitiarum: quia quisquis eas habuerit non egebit: dum iuxta apostolum: habens victum et vestitum his contentus est. Istas vero terrenas diuitias: iniustum est putare diuitias: quae non auferunt egestatem. Tantum enim magis quisque ardebit egestate auariciae: quanto magis eas diligens maiores habuerit. Quomodo ergo sunt diuitiarum quibus crescat inopia: quae amatoribus suis quantum fuerint ampliores non auferunt facietatem: sed inflammant cupiditate diuitum? Tu putas quia minus indigeres: si minus haberes. Unde bene quidam dixit: Crescit amor in minus: quantum ipsa pecunia crescit. Cum pecuniae enim incremento rabies cupiditatis augetur. Nam omnes auari vel cupidi velut hydropis morbo egrotare videntur. Quomodo enim hydropicis quantum plus bibunt: tantum amplius sitit: ita auarus vel cupidus acquirendo non satiat. Nos vero fratres cogitantes peregrinos nos et hospites esse in hoc seculo: hoc tantum quod ad victum et vestitum opus est nobis in itinere vite istius referuamus: et quantum possumus in eternam beatitudinem per elemosinam pauperum dirigamus: ut cum in die iudicii cupidi et auari per sterilitatem bonorum operum audire meruerint: Discedite a me maledicti in ignem eternum: nos per bonis operibus audire possimus: Tenite benedicti percipite regnum: quia esuriui et dedistis mihi manducare: sitiui et dedistis mihi bibere: nudus fui et opulistis me. Ad istam benedictionem vos dominus sub sua protectione perducatur: cui est gloria in secula seculorum Amen.

De Abbatibus
Ser. 6. g.
In li. 40. bo/
mel. 3. a.

1. Timoth. 6.

Matth. 25.

Sermo XI.
A

In eodem festo: Sermo III
Quotienscumque fratres sanctorum martyria celebramus: quotiens laudes salutaris edicimus: et quotiens eorum

asserimus passiones: toties christi gloriam praedicamus. Non enim suspicimus quod passi sunt: sed propter quem passi sunt admiramur. Igitur non pena in laude: sed fides est in honore. Magnificamus ergo martyres: sed praecipue illos qui nascete christo in ipso exordio non loquendo sed moriendo confessi: ad regna perpetua ceteros prouenerunt. Videte autem quem idem locum apud homines mereant: qui apud deum locum sub altario meruerunt. Dicit enim sancta scriptura: Vidit enim sub ara dei alas occisorum propter verbum dei: et propter testimonium iesu quod habebat. Sub ara inquit dei vidi animas occisorum. Quid reuerentius: quid honorabilius dici potest: quam sub illa ara requiescere: in qua deo sacrificium celebratur: in qua offerunt hostiae: in qua dominus est sacerdos: sicut scriptum est: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech? Recte sub altario iustorum anime requiescant: quia super altare corpus domini offertur. Nec immerito illic iusti vindictam sanguinis postulant: ubi etiam pro peccatoribus christi sanguis effunditur. Conuenienter igitur et quasi pro quodam consortio ibi martyribus sepultura decreta est: ubi mors domini quotidie celebratur: sicut ipse ait: Quotienscumque haec feceritis: mortem meam annuntiabitis donec veniam: scilicet ut qui propter mortem eius mortui fuerunt: sub sacramenti eius mysterio requiescant. Non immerito inquam consortio quodam illic occisis tumulus constituitur: ubi occisionis dominicae membra ponuntur: ut quos cum christo unius passionis causa deuinxerat: unius etiam loci religio copularerit. Legimus plerumque iustorum abraque sinibus refoueri: nonnullos paradisi amenitate letari: nemo tamen melius propter martyres meruit: hoc est ibi requiescere: ubi et hostia christus est et sacerdos: scilicet ut propter passionem oblatione hostiae consequantur: et benedictionem functionemque sacerdotis accipiant. Inter ceteros igitur martyres quos sub ara dei consistere praedicamus: etiam beatos illos infantum lactentium pro christo primitias martyrum laudamus: qui non loquendo sed moriendo confessi coronas meruerunt. Neque enim dubitandum est eos in martyrio plura pro ceteris exorare: qui in martyrio non ceteris praecesserunt. Et clamauerunt inquit iohannes voce magna: Vindica domine sanguinem nostrum. Et datae sunt illis singulae stolae albae: et dictum est illis ut quiescerent tempus ad huc modi

Apoc. 6.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

Apoc. 6.

Sermo XI. De sanctis Innocentibus Ser. III

cū donec impleret numerus fratrum et cōseruorū eorū. Quis questio in hoc loco: cur sancti iam cū dño manentes vindictā de inimicis expectāt: cū dñs in euāgelio dicat: Diligite inimicos vestros et orate p̄ p̄sequētib⁹ et calumniantib⁹ vos. Sed sciendū qz illi sancti iam in cōspectu creatoris sui cōsistentes vident voluntatē illi⁹: et ideo ab ipso accipiūt qd̄ eū velle facere nouerūt: et de ipso bibunt qd̄ de ipso s̄tiunt. Petunt autē vindictā de inimicis duob⁹ modis: et hoc causa charitatis: vt scz qd̄ ad vitā eternā p̄destinati sunt: cōuertant a malo ad bonū: qui vero p̄sciente deo damnādi sunt: mouant et peccare desistant: vt p̄ hoc minore penā in inferno habeant: vbi vnusquisqz fm̄ qualitātē operū sustinebit magnitudinē penarū. Petūt autē de reprobis vindictā: qz optāt venire diem extremi iudicij: et resurrectionē suorū corporū p̄stolant. Et date sunt illis singulę stolas albe. Per stolas albas debem⁹ intelligere mercedem baptismi: p̄miū martirij: mercedē eternorū et gaudiū celestis patrię. Habēt ergo ante resurrectionē sancti singulas stolas: qz in sola anima adhuc eternis beatitudinib⁹ p̄ruunt. Postea autē accepturi sunt binas: quādo receptis corporib⁹ imutabiles erunt in anima et incorruptibiles in corpore. De hoc esaias: In terra sua duplicia possidebūt. Et dictū est illis vt quiescerent t̄ps̄ adhuc modicū donec impleat numer⁹ p̄seruorū et fratrum eorū. Dictio ista inspiratio est diuina: qua mētib⁹ eorū desiderātib⁹ diē iudicij imittit virt⁹ patientię: vt patienter ferant omnia expectantes numerum illorū qui similiter interficiēdi sunt p̄ christo cum eis postmodū regnaturi: vt qui desiderant recipere sua corpa: gaudeāt ex numero colligendorū fratrum. Tali modo loquit de⁹ omnipotēs sanctis: veluti quilibet paterfamilias habēs multos filios: singulisqz d̄ agro reuertentibus et rogantibus vt cibū sibi tribuat: respondet: Refectio quidē vestra parata est: sed expectate fratres vestros: vt cū in vnū positi fueritis oēs in cōe comedatis et epulamini gaudentes: qz interficiēdi sūt et illi vel ap̄to scz martirio vel occulto. Dicit q̄ illis vindictā postulantib⁹: post datū mun⁹ vt q̄scāt atqz sustineāt: donec cōpletur numer⁹ cōseruorū illorū. Videtis igit qm̄ p̄pter nos martirij vindicta differtur. Dum enī nos retardamus: horum sanguis

inultus est. Sed hoc p̄tingit nostra desidia: qui nō sicut dictum est religiose viuimus: qd̄ nō pie sicut congruit operamur. Nam si bonorum operū ad dominū iusticia nostra p̄cederet: iam cōseruorū numerus qui expectatur esset cōpletus. Nulli autē dubiū est: vindictā post iudiciū martyres p̄cepturos: qui etiam ante iudiciū p̄m̄ijs celestibus honorant. Quā oportet fr̄es charissimi qz p̄mitias martirij hodierna festiuitate veneramur: de eterna q̄ in celis est martirij festiuitate sedule cogitem⁹: eorūqz vestigia in quātū possum⁹ sequēdo et ipi eiusdē festiuitatē sup̄ ne participes existere curem⁹: testāte ap̄lo: Quia si socij passionū fuerim⁹: simul et p̄solatiois erimus: nec tam d̄ morte eorū lugeam⁹ q̄ d̄ iusta palme p̄ceptione letemur. Si qd̄ singulos eorū cū p̄ tormēta pellerent ex hac vita: Rachel gemebunda: id ē ecclia gemit luctu lachrymisqz p̄secuta: sed iam hinc expulsos sup̄na hierlm̄: q̄ est mat̄ oim̄ n̄m: mox i aliā vitā obuijs leticie ministris excipit: atqz i gaudiū dñi sui p̄petuo coronādos itroduxit. Quā dicit iohānes: Stabant ante thronū i p̄spectu agni amicti stolis albis et palme i manib⁹ eorū. Stāt enī mō ante thronū dei coronati: qd̄ quōdā an̄ thronū iudicij terrenorū iacebāt penis astricti. Stāt i p̄spectu agni nulla rōne illica p̄tēplāda ei⁹ gl̄ia sepandi: a cui⁹ hic amore nec p̄ supplicia poterāt separi. Stolis fulgēt albis et palmas i manib⁹ habēt: qz p̄m̄ia in opib⁹ habēt dū corpa q̄ p̄ dño ignib⁹ vstulari ac bestijs dilacerari: flagris absumi: p̄ p̄cipitia dissolui: yngulā abradī omnimō penarū genere passī sūt dissipari: p̄ resurrectionē glorificata recipiūt. Et clamabāt in q̄t voce magna dicentes: Salus deo n̄ro qd̄ sedet sup̄ thronum et agno. Magna voce salutē deo decātāt: qui magna ḡarūactione recolūt: nō sua se d̄tute s̄ ip̄o auxiliāte tribulationū impugnātū sup̄asse certamīa. Dicit itē eorū et p̄teritos agones et coronas describens p̄petuas: Hi sūt qd̄ venerūt d̄ tribulatione magna et lauerūt stolas suas: et dealbauerūt eas i sanguine agni Stolas q̄pe martyres i sanguine agni lauerūt: dū mēbra sua q̄ oculis inspicētū visa sūt penarū squalore sedari: sic poti⁹ fuso p̄ christo sanguine ab oibus mūdaute contagijs: insup̄ et beata immortalitatis luce digna reddidere: qd̄ est etiam lotas habuisse stolas i sanguine agni. Ideo sunt

Matth. 5.

Apoc. 6.

Esa. 61.

Apoc. 6.

D

2. Cor. 1.

Hier. 31.

Matth. 2.

Apoc. 7.

Apoc. 7.

Abi. 3.

Sermo XII. De sancto Vincentio Ser. I

inquit ante thronum dei et seruit die ac nocte in templo eius. Non est laboriosa sed amabilis et optanda seruitus in dei laudibus perpetuo assistere. Dies quippe et nocte non vicissitudinem temporis proprie sed perpetuitate tropice significat. Nox enim non erit illic: sed dies una melior in atrijs christi super milia. In qua non plorat Rachel filios suos: sed absterget deo omnem lachrymam ab oculis eorum: datque vocem leticie et salutis eterne in tabernaculis iustorum: qui vivit et regnat deus etc.

Ps. 85.
Diere. 31.
Epoel. 2.

De sancto Vincentio

In festo sancti Vincentii martyris: Sermo I

Sermo. XII.

A

In passione que nobis hodie recitata est: fratres charissimi euidenter ostenditur iudex ferocis: tortor cruentus: martyr inuictus. In cuius corpore penis varijs exarato: iam tormenta defecerant: et adhuc membra durabant. Tot conuicta miraculis persistebat impietas: tot vexata supplicijs non cedebat infirmitas. Agnoscat ergo operata diuinitas. Quando enim corruptibilis puluis contra tanta imania tormenta duraret: nisi in eo christus habitaret? In his enim omnibus ille agnoscendus: ille glorificandus: ille laudandus est qui et in prima vocatione dedit fidem: et in suprema passione virtutem. Cuius nosse quod utrumque donatum est: Audite apostolum paulum: Vobis inquit datum est pro christo non solum ut credatis in eum: verum etiam ut patiamini pro eo. Acceperat utraque hec beatus Vincentius leuita: acceperat et habebat. Si enim non accepisset: habebat in passione tolerantiam. Nemo ergo de suo corde presumat quando profert sermonem: nemo de suis viribus perfidat quando suffert temptationem: quod ut et bona prudenter loquamur: ab illo est non nostra sapientia: et ut mala fortiter proferamus ab illo est: non nostra est patientia. Recolite dominum christum suos in euangelio discipulos admonentem: Recolite martyrum regem cohortes suas armis spiritualibus instruentem: bella monstrantem: adiutoria ministrantem: premia pollicentem: quia cum dixisset discipulis suis: In hoc mundo pressuram habebitis: mox vnde terribiles solatur adiunxit dicens: Sed confidite: quia vici mundum. Quid ergo miramur charissimi si in illo vincetius vicit: a quo victus est mundus? In hoc inquit mundo pressuram habe-

Ps. 117.

L

Job. 16.

bitis: ut si premit non opprimat: si oppugnat non expugnet. Duplicem mundus aciem producit contra milites christi. Blandit ut decipiat terret ut frangat. Non nos teneat voluntas propria: non nos terreat crudelitas aliena: et victus est mundus. Ad utroque aditus occurrit christus et non vincit christianus. Si consideret in ista passione humana patientia: incipit esse incredibilis: si agnoscat diuina potentia desinit esse mirabilis. Tanta gratia sabat crudelitas in martyris corpore: et tanta tranquillitas proferebat in voce: tantaque pernarum asperitas sequebat in membris: ut mirro modo putaremus Vincentio patiente alium loquentem non torqueri. Et vere fratres charissimi ita erat. Proculus ita erat. Alius loquebat. Promisit enim et hoc testibus suis christus in euangelio: quos ad hominum certamina comparabat. Sic enim ait: Nolite premeditari quomodo aut quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Laro quod patienter: et spiritus loquebat. Et loquente spiritu non solum vincebat impietas: sed etiam confortabat infirmitas. Clariorem nobis martyrem tot tormenta faciebant. Multiplici enim vulnerum varietate confossus non deserebat pugnam: sed acrius iterabat. Putares quod eum duraret: sed ma non videret: et tanquam figuli fornax lutum molle suscipiens: duram redderet testam. Porerat martyr noster dicere daciono: Jam non vret ignis tuus carnem meam: quia exaruit succut testa virtus mea: et quomodo scriptum est veraciter: Vasa figuli probat fornax: et homines iustos temptatio tribulationis: probat atque decoctus illo igne Vincentius: daciono vero arsit et crepuit. Si enim non ardebat: vnde crema bar? Quid enim erant verba irascentis: nisi fumus ardentis? Ergo martyri nostro refrigerium in corde habenti: flammam extrinsecus admouebat: sed ipse facie furoris accessus tanquam libanus intus ardebat: et habitatorum suum diabolum concremabat. Per furiosas enim dacioni voces: pro truces oculos et minaces vultus et totius corporis motus ille habitator: interior mouebat: et per hec signa visibilia tanquam per signa sui vasculi quod impleuerat crepantis rimula puidet. Non tantum martyrem cruciabant plurima tormenta: quantum illum vastabat insania. Sed iam fratres illa omnia transierunt: et ira dacioni et pena Vincentii. Hunc autem pena daciono: corona vero manet viv-

Wart. 10.

Ps. 117.

Eccl. 17.

Ser. XIII. De sancto Vincentio Ser. II

centio. Deniq; his pmissis future videlicet retributionis finibus: etiam in hoc mundo martyri gloriā demonstramus. Quę hodie regio: quę ve prouincia vlla quousq; vel romanum imperiū vel christianū nomen extēditur: natalem nō gaudet celebrare vincētij diaconi? Quis autē hodie vel nomē daciāni audisset: nisi vincētij passionē legisset? Quōd vero tanta cura seruauit dñs martyris corpus: quid aliud demonstrauit nisi gubernasse se viuētem: quē non reliquit exanimē? Uicit ergo daciānū viuens vincētijus: vicit et mortuus. Viuens tormēta calcavit: mortuus maria transnatauit. Sed ipse inter vndas gubernauit cadauer extinctum: qui inter vngulas animū donauit inuictū. Nō flexit flamma tortoris cor eius: nō merisit aqua maris corpus ei⁹. Sed in his et huiusmodi nihil est aliud: nisi p̄iosa in conspectu domini semp̄ mors sanctorū eius: cui est honor et imperiū in secula seculorū Amen.

Ps. 115.

Ser. XIII.

A

In eodem festo: Sermo II

Sanctorū licet dilectissimi gloriosas martyriū passiones: quos distincta regionibus loca meruerunt: vna fides faciat omnibus indiscreto honore venerabiles: ppriā tamē sibi in hoc veneratiōnis obsequio vendicant dignitatē: qui ecclesiā dei et documētis p̄ ceteris exerunt: et patrocinijs adiuuerūt. Inter quos iuste beatum leuitam vincētijū cui⁹ confessione et morte christū incredulis p̄dicatū incūctanter agnoscim⁹ catholicis studijs celebram⁹: Qui vt fidelitū deuotionē deo studiosi⁹ commendaret: altiori charitatis flāma scens affectu: morti se se tādē fideliter obtulit: quo videlz robur fidei in solidissima petra christo fundatum sequacib⁹ imitandum daref: necnō et semen apostolicę p̄dicationis p̄ eū pluribus disseminatū opē suę intercessiōis tutum ac p̄fectę cōsummationis fruge referatū in celestib⁹ demū horreis cōderef. Hunc ergo ampli⁹ ppriā venerentur: quē etiā peregrina mirant: quatenus eis se largiorem exhibeat in beneficijs: quib⁹ se amabiliore cognoscat in gaudijs: fiatq; in ei⁹ solennitate vberior leticię ambitus de q̄ fidei creuit effectus. Huius deniq; spiritus tāto virtutum munere claruit: vt sacri ministerij fult⁹ officio: q̄ filium dei dñm nostrum secuturus esset in passione: eiusdē christi calicē credentib⁹ prius ministraret in salutē. Lūius huiusmodi feliciter mente debratus rabidi hostis

atq; in christum sciēntis insaniā interrit⁹ adijt: modestus sustinuit: securus irriti: sciens paratus esse vt resisteret: nesciens elatus esse quo vinceret: q; cui⁹ amore spiritalib⁹ armis p̄munitus resistebat: ei⁹ adiutorio quicquid penarū in illū ferientis ira excogitabat: insuperabilis fortiter patiēdo vincebat. Ideo nō hūc laminę ignitę sarta ginis: nō eculci: non vngulę ferreę man⁹: nō vires pauendę cedentiū: nec dolor scisso rū membrorū: nō foci fragor: et strepentis in patientis viscerib⁹ salis iniectio daciāni quę uerunt aliq̄ten⁹ subdere iussioni: Sed dum intātū ei⁹ vecordię tumor excreveret: vt tātis passionū subactum dolorib⁹ aut vicisse aut interemisse se letabundus extolleret: suscepta spe frustratus: vnde victor visus est apparere: inde victus cōpulsus est erubescere: quoniā quo dei martyr duriori vrgebat pena: eo ampliori cōfessionis exultabat cōstantia. Unde ipsius passionis vel vltimę p̄uidere seu morari fratres euidentius placet quaten⁹ animaduertat sanctitas vestrā quo diabolus suū p̄duxerit dolis ministrū vel quō christus suū in finē vsq; quaq; seruauerit famulū. Ex quo illud sane erat mirabile: q; quantū iste extrinsecus multiplici p̄narū genere cōtrit⁹ artabaf: tantū intrinsecus exultante interiori homine dilatabaf: quātūq; ille exterius iactantia temporalis potentie inflabaf: tantū interiorius despici se p̄pendens interiori vexatus homine p̄focabaf. Contemni igitur se videns sequebaf: nec in quē iam vindictā inferret inueniebat. Uidebat namq; de sciēntiū manus carnificū plus i eo inuenire vulneris q̄ corporis: solūq; ingentē spiritū eo stulticiā exprare suā qd̄ puocabat veritatis nōrmā. Quapropter credens q; causam cōfessionis auerteret: si p̄sonam quę se spreuerat absentaret: minusq; daciān⁹ erubesceret si vincētijū plus nō videret: iussit eum a publico remoueri. Sed nec sic qd̄ caret supplicio. Lōtusa q̄ iacebat testa substernit: vt vis acuminis cōcisam molē supiecti corporis plus discinderet atq; reddita tormētis mēbra q̄ secarēt obuia susciperēt fragmēta. Fallit tū vincēdi opinione ceca crudelitas: Nā diuina bonitas dilectū suū ampli⁹ in p̄fessione comitata infert nouā tenebris lucē: et tabernaculū splendidū obscurę reddit ergastulū. Fouebat laceros art⁹ medica dei man⁹: et venustiori p̄stine sanitatis augmēto: fossi

b 3

Sancti

lateris dāna supplebat. Insolita igitur huius
lumis claritate percussus: obstupere custodes
quin et vocem angelis hymni deo concinētib⁹
mēs pallidi sanctorū expauit. Currit exami-
nis minister ad p̄sidē: quē graui⁹ relatio nū-
cij q̄ icrus percussit gladij: et cū non posset ex
magnitudine rei tacere quod viderat: tremor
iudicē occupat: dolor: lacerat: furor inflam-
mat: et ne in penis vincenti⁹ vincens gloriā
martyrii obtineret: citi⁹ inquit dacian⁹ pdu-
cat e carcere: ne dū insiliū⁹ rebellem puni-
re: videamur eū potius victoria coronare.
Proferē itaq; ex illo tetri carceri baratro ce-
lesti quodē gratia pulchrior: et si adhuc eēt pas-
sur⁹ robustior. Sed vbi desiderū ad regni
vocationē tendentis nullo p̄gnarū vel mor-
tis genere frāgendū intelligit: iubet inuida
mēs lenioris strati fulcra substitui: ac blan-
diori eū requie p̄foueri: scz vt si amoto pau-
lulū carnifice aiām q̄er⁹ exhalaret: diceret
nō esse occisus sed mortu⁹: quasi non eū pe-
na p̄merit: cum quo et pena simul perierit.
Interea beatū vincētū celestis aula susce-
pit: ac beatę felicitatis munere donat. Ad
cui⁹ ingressum angelici letantē spūs: omnes
q; simul cōciues gratulantur sancti: Hosq;
tibi gratias agimus dñe iesu: q; anima tuo
digna p̄sortio q̄ p̄tinax tulit suppliciu: men-
dax fugit obsequiū: Et q̄ fuit cōtēta p̄secu-
tor q̄ fureret: sit dedignata quod parceret. Lo-
gnito igitur iudex insan⁹: et q; christ⁹ vicisset
in vincēntio: nesci⁹ dacian⁹ sc̄dō ei⁹ abscellu
illius sibi p̄mittit cadaueris expositiōe vin-
dictā: cui⁹ gemit ex virtute victoriā. Feris
nāq; et canib⁹ decepta furoris supbia absu-
mēdū p̄ijci mādāt licitoribus: vt tali pastu
eoz impleret ventrē: q̄rū ip̄e gerebat mētē.
Sed vt diuinis excrefcētib⁹ beneficijs ma-
ioris victorię vincēntio gratia cōferat: mit-
tit coru⁹ auis inimica cadauerib⁹: expositas
corpis dapes fuatura ieiuna. Hinc fratres
dilectissimi: hinc aduertite distincta merito-
rū obsequia. Helias quodā impias achab
vel iezabelis man⁹ caute declinās in deser-
to coruis ministrātib⁹ pasci: assertor autē ve-
ritatis vincētū daciani rabie p̄empt⁹ feris
exponit cōsumēdus: sed coruo famulāte ser-
uaē illesus. Obtinuit ergo helias diuino nu-
tu coruis p̄stantib⁹ quo aleret: p̄stitū ē vin-
cētio obsequēte quoq; coruo ne comedere.
Qui vt celit⁹ se custodē designatū ostende-
ret: aduētantes reliquas aues emin⁹ nō se-
gni impetu p̄turbabat: inter quas immanem

5. Reg. .17.

Augustini

quoq; lupū p̄pius accedentē: veluti q̄ cō-
missum thesaurū sacrilega audacia attāmi-
nare p̄sumeret: pennis et alis deuerberās p̄-
cul abegit. Sed ille q; non tā ad inferēdam
venisset iniuriā q; ad augendam miraculi
pompā quā sui habitudine stupidus indi-
cabat. Impudens furor et stulta vesania:
Lorius obsequi: lupus venerat: dacian⁹
p̄sequē: nec erubescit velle se adhuc feror p̄de-
re: quē māsuefacta bestialis feritas satage-
bat p̄tegere. Unde ad occulendā martyris
laudē nō iam secretū sed p̄fundū elegit: cre-
dēs sibi ad delitescendā ei⁹ gloriā non clau-
stra fidē seruatura sed maria: quasi non idē
elemētū dñs esset: p̄ quē dudū ei carceris ab-
dita celesti fulgore radiata micuissent. Da-
tur nautis mergendū corpus in fluctib⁹: vt
ad auxiliū saltem equora p̄ficerent: cui ad
vincēdū christi militē terra defecisset. Ena-
uigatis itaq; magna ex pte freti gurgitib⁹
p̄iectū inter sorbentes vindas p̄potēs ē dei
dextera cōsecuta: et q̄ sp̄m intulerat in celū:
corpus mox retulit ad sepulchrū. Sic p̄dica-
tor veritatē charissimi nec tormētōz vincit
penis: nec tenebrofi carceris superat angu-
stias. Non bestijs dilaniat: non p̄fundo ce-
lat: sed litōri reddidit: p̄conio diffamat: vt q̄
yere cōfessus fuerat nomē deitatis: verita-
te sibi adesse experiret diuinę suffragia bo-
nitatis. Cui⁹ gloriosam virtute vitā ita p̄e-
ciosę mortis gratia decorauit: vt quod viuē-
do docuit: moriendo cōstāter astrueret: erat
q; p̄sequēs q̄ren⁹ ad ei⁹ visionē p̄ mortē at-
tingeret: quē p̄babilis vitę cōuersiōe semp
attestat⁹ fuisset: sciēs quod d̄ cōtēptū p̄sentis
vitę gloria surgit beatitudinis eterne: p̄stā-
te dño n̄ro iesu christo: q̄ viuūt et regnat etc.

De sancti Pauli cōuersione

In festo conuersionis Sancti Pauli: Sermo

I
Odie de actibus apostolorū lectio
b hęc p̄nūciata est: vbi paulus ap̄tus
ex p̄secutore christianoz annūciator
fact⁹ ē christianozū. Percutiēs eū christ⁹ et
sanās: occidēs et viuificās: occisus agn⁹ a lu-
pis: et faciēs agnū de lupis. Ita em̄ erat: vt
ait p̄clara p̄phetia: cū iacob patriarcha b̄-
diceret filijs suis: p̄sentia rangēs: futura p̄-
spiciēs. P̄dicatū em̄ erat quod in paulo conti-
git. Erat autē paul⁹ sicut ip̄e testat de tribu
beniamin. Cū autē iacob b̄ndicens filios su-
os: venisset ad b̄ndicendū beniamin ait de

Scr. XIII.

10. 11.

10. 11.

Sermo XIII. De S. Pauli cōuersiōe Ser. I

illo: Beniamin lupus rapax. Quid ḡ? Lu-
pus rapax semp ē: Absit: s̄ q̄ mane rapit ḡ:
dā: ad vesp̄as diuidit escas. Hoc in aplo
B paulo impletū est: q̄: et de illo dictū erat. Jā
si placet audiam⁹ illū mane rapientē: ad ve-
sp̄as escas diuidētē. Abane et vesp̄e po-
st̄e sunt p̄ eo: ac si diceret: Prius rapier: po-
stea diuidet escas. Attēdite raptorē. Saul⁹
Act. 9. inquit acceptis eplis a p̄ncipib⁹ sacerdotū
ibat vt vbicūq̄ iueniret christianos ad sa-
cerdotes attraheret: et adduceret vtiq̄ puni-
endos. Ibat spirās et anhelans cēdes: h̄ est
Act. 7. mane rapiens. Mā et q̄ lapidat⁹ est stepha-
n⁹ prim⁹ martyr p̄ noie christi: euident⁹ ad-
erat et saulus: et sic aderat lapidantib⁹ vt nō
ei sufficeret: si tantū suis manib⁹ lapidaret.
Et em̄ esset in oīm lapidantiū manib⁹: ip̄e
oīm vestimēta seruabat: magl̄ sc̄iens om-
nes adiuuādo ḡ suis manibus lapidādo.
C Audiui⁹ mane rapier: audiam⁹ ad vesp̄e-
rū qliter diuidat escas. Uoce christi p̄stra-
r⁹ de celo: et accipiēs desup̄ interdictū iā sc̄i-
endi: cecidit in faciē suā: prius p̄sternendus
postea erigendus: pri⁹ p̄cutiendus: postea sa-
nāndus. Mō em̄ in illo postea ch̄st⁹ vineret
nisi occideret i eo q̄d male aī vixisset. Quid
Act. 9. ḡ p̄strat⁹ audit⁹? Saule saule: q̄d me p̄seque-
ris? Durū ē tibi ḡ stimulū calcitrare. Et ille
Quis es dñe? Et vox desup̄. Ego sū iesus
nazaren⁹ quē tu p̄sequeris. Adēbris adhuc
positis in terra caput clamabat i celo: et nō
dicebat q̄d p̄sequer̄ fideles meos: s̄ q̄d me
p̄sequis? Et ille: Quid me iubes facere? Jā
parat se ad obediendū: q̄ prius sc̄uiebat ad
p̄sequēdū. Jam forma ex p̄secutore p̄dica-
tor: ex lupo ouis: ex hoste miles. Quis au-
diat q̄d facere debeat. Lecus sane fact⁹: vt
iteriore luce fulgeret cor ei⁹. Exterior lux ad
t̄ps subtracta ē p̄secutor: vt interior redderet
p̄dicator: et t̄n in eo t̄pe q̄ cetera nō videbat
iesū videbat: ita et ip̄a cecitas ei⁹ isformabat
ad mysteriū credētiū. Quis q̄s in ch̄stū cre-
didit: ip̄m itueri debet. Letera creatura vi-
lescat: vt creator in corde dulcescat. Vide-
m⁹ ḡ. Adduct⁹ ē ad ananiā: et ananias in-
p̄rat ouis. Ecce lup⁹ rapax adducit ad ouē
sequēdā nō rapiendā: et ne rapientē ouis ex-
pauesceret lupū: ip̄se pastor de celo q̄ oīa fa-
ciebat: nunciavit lupū venturū oui: sed nō
sc̄iurū: et t̄n tā imanis fama lupū illū p̄ces-
serat: vt nō posset ouis audito ei⁹ noie non
cōturbari. Mā cū dñs iesus eidē ananiē nū-
ciasset saulū venisse: iam vt crederet ad euz

ananiās ire se debere: ait ananiās: Dñe au-
L diui a multis de viro hoc q̄ multa mala in
sanctis tuis operat⁹ ē: et nūc litteras accepit
a p̄ncipib⁹ sacerdotū vt vbicūq̄ inueniret
tui nois sectatores p̄trahat. Dñs autē ad il-
lū: Sine: ego illi ostēdā quāta illū oporteat
pati p̄ nomine meo. Abira et magna res ge-
n̄. Lupo sc̄uitia interdicit. Lupus ad onē
captiu⁹ ducit. Tanta autē p̄cesserat fama lu-
pi raptoris: vt ei⁹ noie audito timeret ouis
etiā sub manu pastoris. Confortat ne iā pu-
ter sc̄uientē: ne timeat timētē. Ab agno pro-
ouib⁹ mortuo: sit ouis segura de lupo. Ego
S inquit illi ostēdā: quanta illū oporteat pati
p̄ noie meo. Ubi terror? Ubi saulus? Qd
faciebat ḡ nomē pastoris: patit p̄ noie pa-
storis. S̄ sc̄uitia: o misericordia. Uides illū
p̄parare ferrū: secatur⁹ ē nō pemptur⁹. Lu-
ratur⁹ et nō occisur⁹. Christus dicebat: Ego
illi ostēdā quanta illū oporteat pati p̄ noie
meo. Sed q̄ sine? Ipsū q̄ patiebat audite.
Mō sunt cōdignę passiones hui⁹ t̄pis ad fu-
Bo. 8. turā gloriā q̄ reuelabit i nobis. Ac si dicat:
Seuiat mūdus: fremat mūdus: p̄cepit lin-
guis: coruscet armis: q̄d p̄t faciat: q̄d faci-
et rei quā accepturi sum⁹? Appendo q̄d pa-
tior cōtra id q̄d spero. Hoc nūc sentio: illud
credo: et tamē plus ē q̄d credo ḡ q̄d sentio.
Quicquid est q̄d sc̄uit p̄ noie christi: si po-
test viuere tolerabile est: si nō potest viuere
migrare hinc facit. Non extinguit sed
accelerat ipsum ḡmiū: ipsam dulcedinem.
Quē cum venerit: sine fine erit. Opus cum
fine: merces sine fine. Nam et operarius de-
ficeret in via: nisi attenderet q̄d accepturus
esset. Cum em̄ attenderis quid sis acceptu-
rus: omnia tibi erunt vilia quę pateris: nec
digna estimabis p̄ quibus illud accipias.
Abiraberis tantū dari p̄ tanto illo labore.
Vita n̄ra christus est: Christū attēdite. Pa-
ti venit ḡ glificari. Lōtēni: s̄ etiā exaltari.
Abori: sed etiā resurgere. Ista cogitātes fra-
B tres charissimi nō desperem⁹: q̄: et si pecca-
tores sumus: magnū medicū habem⁹: ip̄m
medicū audite. Non em̄ veni vocare iustos
Matt. 9. sed peccatores ad penitentiā. Utilitas autē
rei gestę hui⁹ hęc ē. Apostolus ip̄e cōmemo-
rat in epistolis suis. Dicit em̄ ad hoc sibi ve-
niā datā peccatorū suorū: vt nemo de se de-
speret q̄ fuerit magnis peccis inuolut⁹: et in
magnis scelerib⁹ irretit⁹: quasi veniā nō sit
accepturus si cōuersus fuerit ad eū q̄ p̄dēs
in cruce p̄ p̄secutorib⁹ orauit dicens: Pater
Luc. 23.

Ser. XV. XVI. De cathe. S. Petri Ser. I. II

1. Timoth. 1. ignosce illis qz nesciūt qd faciūt. Fact⁹ ē ille ex psecutore p̄dicatoz ⁊ doctor gentiū. Qui prius inquit sui blasphemus ⁊ psecutor ⁊ in iuriosus. Uides qz meritū p̄ pena psequit. Gratia em̄ salui efficiamur de pctis nris: largiente ip̄o dño nostro iesu christo: qui uiuit ⁊ regnat in secula seculorū Amen.

Itē in eodē festo alius sermo: qui habet de Verbis apostoli. ix. et. x.

Item in eodē festo alius sermo qui insertus est i sermone. xvij. in li bro quinquaginta homeliar: litte ra B et sequentibus.

Item in eodē festo Homelia de eo qd scriptū est in euāgelio sm luca: Homo quidā erat diues q̄ habebat villicū ⁊c. q̄ habet libro. j. de questionib⁹ euāgelioz. ca. xxxiiij. ⁊ sequentibus.

De marie virginis purificatione.

In festo purificationis sanctissime virginis marie: Ser. Hodiernus dies ⁊c. q̄ habet inter sermones de tempore. ij.

De cathedra sancti Petri

Ser. XV. In festo cathedre scti petri: Ser. I

Astitutio solēnitatis hodiernę a seniorib⁹ nris cathedre nomē accepit: ideo qz prim⁹ ap̄torū petrus hodie

episcopat⁹ cathedrā suscepisse referat. Recte qz ecclesie natalē sedis illi⁹ colūt: quā ap̄s

Matth. 16. p̄ eccliarū salute suscepit dicēte dño: Tu es petrus ⁊ sup hęc petrā edificabo ecclesiam meā. Petrū itaqz fundamentū ecclesie dñs nominauit: ⁊ ideo digne fundamentū h̄ ecclesie colit: supra qd eccliaſtici edificij altitudo cōsurgit. Unde cōuenienter psalm⁹ q̄ lect⁹

Ps. 106. est dicit: Exaltēt eū in ecclia plebis: ⁊ in cathedra seniorū laudēt eū. Benedict⁹ de⁹ q̄ exaltari in ecclia hoc p̄cepit: qz dignū est vt fundamentū hoc in ecclia honoret p̄ qd ad celū ascēdit. Qd natalis qz cathedre hodie colit: sacerdotale honoraſt officij. Sibi hoc ecclies inuicē p̄stant: quia tanto necesse plus habet ecclesia dignitatē: quāto sacerdotale officij pl⁹ honous. Lū solēnitatē hęc ecclesijs merito religiosa obseruatio introduce rit: miror cur apud quosdā infideles hodie tā p̄niciosus error increuerit: vt sup tumulos defūctorū cibos ⁊ uina cōferāt: q̄si egre

se de corporibus anime carnales cibos requirant. Epulas em̄ ⁊ refectiones caro tantū requirit: spūs autē et aia his non indigent. Parare aliquis suis chari dicit qd ip̄e deuo L rat: qd p̄stat ventri imputat pietati. Lessate qz fratres ab hoc gentili infidelitatis errore. Animę em̄ sanctę quę i h̄ seculo aut p̄ vite inocentiā purę sunt: aut penitentię satisfactiōe purgant: a saluatore nro recipiunt: ⁊ cū eo eē credēde sūt: scdm̄ apostoli dictū: Cupio dissolui ⁊ esse cū christo. Animę er go fratru parētūqz nrorū minime cibis carnalib⁹ delectant. Offendi his magl possūt qz delectari: si cum ille in sacris sedib⁹ sint: vos eas in terra eē credat. Lessate qz ab his errorib⁹: ⁊ sicut scriptū ē: Que sursum sūt sa/ Col. 3. pite: nō q̄ sup terrā: vt supstitiones fidei vestre prias repudiantes: dū ea q̄ deo placita sunt facit: etiā vos cū christo in eternū esse mereamini. Qd ip̄e p̄stare dignet qui ⁊c.

In eodem festo: Sermo II Ser. XVI.

Optis fratres charissimi beatissimū p̄n petrū in saluatoris passiōe suis eroribus p̄cesse: ⁊ postea qz negauit dñm fuisse apud dñm meliorē. Fidelior em̄ fact⁹ ē postea qz fidem se pdidisse desinit: atqz ideo maiorem gratiā reperit qz amiserat. Tanqz bon⁹ em̄ pastor tuendū gregē accepit: vt q̄ sibi antea infirm⁹ fuerat: fieret ob firmamētū. Et qz ip̄e interrogatiōis tēptatione negauerat: ceteros fidei stabilitate sū daret. Deniqz p̄ soliditate deuotionis eccle siarū petra dicit: sicut ait dñs: Tu es petra ⁊ sup hęc petrā edificabo ecclesiam meā. Petra em̄ dicit: eo qz p̄m nationib⁹ fidei fundamēta posuerit: ⁊ tanqz saxū immobile tot⁹ op̄s christiani cōpagē molēqz p̄rineat. Petra qz p̄ deuotione petr⁹ dicit: ⁊ petra p̄ virtute dñs nuncupat: sicut ait ap̄tus: Bibe bāt autē de spiritali sequēte eos petra: petra autē erat christ⁹. Recte cōsortiū meref nois q̄ cōfortiū meref ⁊ opis. In eadē domo em̄ petr⁹ fundamētū ponit: petr⁹ plātat: dñs in cremētat: dñs irriguū subministrat. Petr⁹ qz tēptationib⁹ suis p̄ficit: stetit⁹ suis gaudet: piculis suis crescit. Hic nāqz i mare dñs B sup vndas temerari⁹ viator: ingredit: nutat incessu: s̄ cōualeſcit affectu. Periclitat⁹ corpore: s̄ deuotione nō labit. Adbergit pedib⁹ sed christi dextera sustentatur. Sustentabat enim fides: quem vnda mergebat: Et quem fluctuū procella turbabat: saluatoris dilectio cōfirmabat. Ambulabat em̄ imari

1. Petrac. 10. 1. Cor. 16.

1. Cor. 10.

1. Cor. 10.

1. Cor. 10.

1. Cor. 10.

1. Cor. 10.

Sermo XVII. De Annūciatione dñica Ser. I

petrus magis dilectione q̄ pedibus. Non enim videbat vbi pedū vestigium figeret: videbat autem vbi figeret vestigium charitatis. In nauī cū positus cōsiderat dñm: et amore ei⁹ duct⁹ descendit i mare. Nō cogitat labētes aq̄s: nō fluēta currētia: et dum chri- stū respicit: nō respicit elemētū: dū credit fi- de: etiā int̄ vndas solidū iuenit vestigiū. In- cret̄ l3 fluctib⁹ mare: vctis pelagus turbe- tur: non tamen turbabat petri semita que ducit ad dñm. Ambulat igit sup aquas pe- trus: et sub pedibus eius mollis vnda non cedit. Legimus in veteri testamento filios

Exo. 14. israel p mare rubrū siccis itinerib⁹ ambulaf- se: et ad securitatē gradientium ne laberent̄ vnda iter solidatū: quanto hic melius vbi ambulante petro nec mutat̄ vnda nec labi- tur nec solidat̄ aqua nec refugit? **Abel⁹** in- quā vbi eadē vnda que fluctuat et suscitatur: ibi idē gurges qui mergit et famulat. Illic vt portaret p mare populus israel meatum suū natura pdiderat: hic dū portat̄ i aquis petrus: cursum suū fluētem nō pdidit. **Le-**

Matth. 14. merarius ergo viator: apostolus noui itine- ris viā carpit: modo curuati gurgitis molē ascendit: modo sublabentes sinus vnde de- scendit: et inter marinos fluctus ascensus il-

D li itineris descēsusq̄ nō deest. Sed vbi tur- bantib⁹ ventis exagitant̄ pcellē: incipit ti- mere qd credidit: statim ei gurges subtrahi- tur: vnda subducit̄. **Abor̄** em̄ deficiēte fide: defecit semita. Tūc exclamās ad dñm iesuz saluum se fieri deprecā. **Quē** apphensa ma-

Abi. 5. nu saluator liberat: et subiungit dicēs: **Abor̄** dicē fidei: quare dubitasti? **Hoc** est: cur tam modicę fidei es: vt qui credēdo in mare am- bulare cęperas: nō id pseuerando trāsires?

Matth. 10. Scriptum est em̄: **Qui** pseuerauerit vsq̄ in finē: hic saluus erit. Sed dū cunctaris et du- bitas: iter quo ingressus fueras perdidisti. **Cur** in quā tā modicę fidei es: vt nō ea fide qua venire cęperas puenires? **Intellige** er- go: quia in mare credulitas te portabat: pfi- dia submergebat. **Igitur** sanct⁹ petrus dū fluctuat: dum mergit: dū periclitat̄: sic pue- nit ad dominū: ostendens nobis qd non ni- si per pericula pperet̄ ad christum. **Abultri** em̄ diaboli fluctus sunt in hoc mundo: tem- ptationū multa naufragia: a quib⁹ ita libe- ri possum⁹: si clamantib⁹ manū suam salua- tor extendit. **Nos** ergo clamare ad domi- nū nō cessemus: ille auxiliū solutū nō nega-

bit: iesus dñs noster qui cū patre et spiritu / sc̄to viuūt et regnat in secula seculorū Amē.

De Annūciatione dominica

In festo Annūciationis domini
ce: de eo quod scriptū est in **Isaia: Eccl. 11.**
Et requiescet sup eū spiritus timo-
ris domini etc. Sermo I Ser. XVII.

Alta nobis fratres de dei timore **A**
m pcepta sūt: et q̄ sit vtile timere deū
innumerabiliter diuina eloquia so-
nauerūt. **Ex** qua vberima copia pauca me-
cōmemorantem: et ad ea quantū p tēporis
breuitate potuero differentē libenter aduer-
tite. **Quis** non sapientē se esse letet: aut si
nōdū est esse desideret? **Sed** quid dicit scri-
ptura? **In**itium sapientię timor dñi. **Quē** **Eccl. 1.**

nō regnare delectet? **Sed** audiam⁹ quid in
psalmo spiritus moneat: **Et** nūc reges intel-
ligite: erudimini qui iudicatis terram. **Ser-**
uite domino in timore: et exultate ei cū tre-
more. **Unde** et apostolus dicit: **Cum** timo-
re et tremore vestram ipsoꝝ salutem ope-
ramini. **Legimus** etiam scriptum. **Concu-**
scite sapientiam: serua iusticiam: dominus
pbebit illam tibi. **Abultos** em̄ reperim⁹ ne-
gligentissimos iusticię: et auarissimos sapi-
entię. **Hos** docet scriptura diuina perueni-
re non posse ad id quod appetunt: nisi ser-
uando quod negligunt. **Serua** inquit iusti-
ciam: et pbebit tibi dominus quā cōcupi-
sti sapientiam. **Quis** autem potest nisi deū
timeat seruare iusticiā? **Dicit** em̄ alio loco:

Qui sine timore est nō poterit iustifica-
ri. **Porro** si dominus non pbebit sapientiam
nisi seruati iusticiam: qui aut̄ sine timore est
nō poterit iustificari. **Recurrit** ad illam sen-
tentiam: **In**itium sapientię timor domini.
Isaias etiam ppheta cum septem illa no-
tissima dona spiritalia commendaret: inci-
piens a sapientia peruenit ad timorem dei:
tanq̄ de sublimi descendēs ad nos: vt nos
doceret ascendere. **Inde** ergo cepit quo vo-
lumus peruenire: et illuc peruenit vnde de-
bem⁹ iucipere. **Requiescet** in eo inquit spi-
ritus dei: spiritus sapientię et intellectus:
spiritus consilij et fortitudinis: spiritus sciē-
tię et pietatis: spiritus timoris domini. **Si-**
cut ergo ille non deficiendo sed docendo a
sapientia vsq̄ ad timorem descendit: sic nos
non supbiendo sed pficiendo a timore vsq̄
ad sapiētiā oportet ascendere. **In**itū em̄ sa- **Eccl. 1.**

B **Eccl. 11.**

pientie timor dñi. Ipsa est em̄ illa cōuallis
 plorationis: de q̄ psalm⁹ dicit: Ascēiones
 in corde ei⁹ disposuit in cōualle ploratiōis.
 Ps. 83. Per conuallē quippe humilitas significat.
 Quis ē aut̄ humilis: nisi timēs deū? Et eo
 timore conterens cor in lachrymis cōfessio-
 nis ⁊ penitētię: Quia cor contritū ⁊ humi-
 liatum deus nō spernit. Sed nō timeat: ne
 in cōualle remaneat. In ip̄o em̄ corde cōtri-
 to ⁊ humiliato qđ de⁹ nō spernit: ascēsiōes
 p̄ quas i illū assurgerem⁹ ip̄e disposuit. Nā
 ita psalm⁹ dicit: Ascēsiōes i corde ei⁹ dispo-
 suit in cōualle ploratiōis: in loco quē dispo-
 sit. Ubi sūt ascēsiōes? In corde inquit.
 Sz vnde ascēdēdū est? Triq; a cōualle plo-
 rationis. Et quo ascendēdū est? In locum
 inquit quē disposuit. Quis iste locus est: ni-
 si quietis ⁊ pacis? Ibi em̄ est illa clara ⁊ que
 nunq; marcescit sapiētia: Unde ad nos ex-
 ercitādos quibusdā doctrine gradib⁹ descē-
 dit esaias a sapientia vsq; ad timorē: A lo-
 co scz sempiternę pacis vsq; ad cōuallē plo-
 rationis: vt nos in cōfessione penitentię do-
 lendo: gemēdo: flēdo nō remaneam⁹ in do-
 lore ⁊ gemitu ⁊ fletu: sed ascendētes ab ista
 conualli in montē spiritālē vbi ciuitas san-
 cta hierusalē mater nostra ęterna secunda-
 ta est: impurbabili leticia p̄fruamur. Ergo
 ille cū p̄posuisset sapientiā: lumē scz mētis
 indeficiens: adiunxit intellectum: tāq; que-
 rentib⁹ vnde ad sapientiā veniret: respōde-
 ret: ab intellectu: vnde ad intellectū a con-
 silio: vnde ad cōsilium a fortitudine: vnde
 ad fortitudinē a scientia: vnde ad scientiā
 a pietate: vnde ad pietatem a timore. Ergo
 Eccl. 1. ad sapientiā a timore: qz initium sapientię
 timor dñi. A conualle plorationis vsq; ad
 Montē pacis. Beati em̄ pauperes spiritu:
 Matt. 5. quoniā ip̄orū est regnū ęlorum. Ip̄i sunt
 in conualle humiles: ip̄i in timore cor cōtri-
 tum ⁊ humiliatū sacrificāt deo. Unde ascē-
 dūt ad pietatē vt nō resistent volūtati ei⁹:
 siue in sermonib⁹ eius vbi non capiunt sen-
 sum eius: siue in ordine ip̄o ⁊ gubernatiōe
 creature cū pleraq; aliter accidunt q̄ priua-
 ta hoīs voluntas exposcit. Ibi quippe dicē-
 dū est: Tlerrū nō qđ ego volo: sed qđ tu vis
 Matt. 26. pater. Beati em̄ māsuerti: qm̄ ip̄i heredita-
 te possidebunt terrā. Nō terrā morientium
 sed terrā de qua dictū est: Spes mea es tu:
 Ps. 141. portio mea in terra viuentiū. Ab ista quip-
 pe pietate merebunt scientię gradū: vt no-

uerint nō solū mala p̄teritoꝝ peccatoꝝ suo-
 rū de qb⁹ in p̄mo gradu penitentię dolore
 fleuerūt: s; etiā p̄sentia ⁊c. In christo videt̄
 fuisse diuinitatē. Porro si fides dñm narū
 credit in carne: deo nō dubitet esse vtrunq;
 possibile vt ⁊ corp⁹ maioris etatē nō resera-
 to aditu dom⁹ int⁹ positi p̄sentaret: ⁊ sp̄s
 sus infans d̄ thalamo suo: hoc est vtero vir-
 ginali illesa matris virginitatē p̄cederet.
 Illic nāq; dei filius humanā sibi dignatus
 est coniungere naturā: vt sibi capiti immac-
 culato immaculatam cōsociaret ecclesiam:
 quā paulus apostolus virginē vocat: nō so-
 las in ea cōsiderās corpore virgines: sed in-
 corruptas desiderans omniū mentes. De 2. Cor. 11.
 sponsaui inquit vos vni viro virginem ca-
 stā exhibere christo. Ergo ⁊ ecclesia imitās
 domini sui matrem: qm̄ corpore nō potuit
 mente: tamē ⁊ mater ⁊ virgo est. Nullo ita
 q; modo virginitatem matris suę nascēdo
 christus ademir: qui ecclesiā suā de fornica-
 tione demonum redimendo virginē fecit.
 Ex cui⁹ incorrupta virginitate p̄create vir-
 gines sanctę que terrenas nuptias cōtem-
 nētes esse etiā carne virgines elegistis gau-
 dentes celebrare solēniter hodierno die vir-
 ginis partum. Ille quippe est natus ex sem-
 ina: qui non est a masculo satus in femina.
 Qui vobis attulit qđ amauerit: matri nō
 abstulit qđ amatis. Qui sanat in vobis qđ
 extraxistis ex eua: abstulit vt vitaret qđ dile-
 xistis i maria. Illa igit̄ cui⁹ vestigia sc̄ta se-
 ctamini ⁊ vt p̄ciperet cū viro nō māst: ⁊ vt
 pareret virgo permāst. Imitamini eā quā
 tū potestis: non fecunditate: qz hoc nō po-
 testis salua virginitate. Sola vtrūq; potu-
 it que omnipotētē peperit: qui ⁊ vtrūq; pos-
 se cōcessit. Solum em̄ vnicum dei filiū: isto
 vnicō incorrupto partu fieri oportebat ho-
 minis filium. Nec tamen ideo nō est vobis
 aliquid christus: quia vnus est virginis fi-
 lius. Nā ⁊ vos eū ⁊ si filiū edere non potui-
 stis in carne: sponsum tū inuenistis in cor-
 de. Et talem sponsum quem redemptorem
 sic teneat felicitas vestra: vt p̄emptorem nō
 timeat v̄ginitas vestra. Qui em̄ m̄tis virgi-
 nitatē nec corpali abstulit partu: multo ma-
 gis in vobis eā spirituali seruat amplexu.

In eodem festo: de eo qđ scriptū
 est in euangelio s̄m lucam: Missus
 est angelus ⁊c. Sermo 11

Ser. XVIII. De Annūciatione dñica Ser. II

Ser. XVIII. **A**dest nobis dilectissimi: optat^o di-
 es beate ac venerabilis semp virgi-
 nis Marię: Ideo cum summa exul-
 tatione gaudeat terra nostra: tãtę virginis
 illustrata die solēni. Hęc est em̄ flos campi:
 de qua ortum est preciosuz lilium conualli-
 um: per cuius partum mutat^r natura pro-
 platorum: delect^r et culpa. Precisum est in ea
 illud eug^o infelicitatis elogium: quo dicit:
 In dolore paries filios tuos: qz ista in lęti-
 cia dominum peperit. Sua em̄ luxit: ista ex-
 ultauit. Sua lachrymas: maria gaudium
 in ventre portauit. Quia illa peccatorę: ista
 edidit innocentem. Virgo quippe genuit:
 quia virgo concepit. Inuiolata peperit: qz
 in conceptu libido non fuit. Utrobiz mira-
 culū: et sine corruptione grauida: et in par-
 tu virgo puerpera. Descēdit angelus de cę-
 lo missus a patre deo in nostrę redemptio-
 nis exordium: ad beatam salutādo mariā:
 Ave ait gratia plena domin^o tecū. Imple-
 ta est g^o gratia: et eug^o vacuata est culpa. Aha-
 ledictio eug^o: in benedictionē mutatur ma-
 rię. Ave inqt^r g^o plena: domin^o tecū. Tecū
 dñs in corde: tecū in ventre: tecū in vtero:
 tecū in auxilio. Gratulare btā virgo: christ^o
 rex e cęlo suo incarnat^r in vtero tuo: ex sinu
 patris in vterum dignat^r descēdere matris.
 Benedicta tu inquit in mulieribus: quę vi-
 tam et viris et mulieribus peperisti. Mater
 generis nostri pgnā intulit mūdo: genitrix
 domini nostri salutē attulit mūdo. Auctrix
 peccati eua: auctrix meriti maria. Sua occi-
 dendo obfuit: maria viuificando pfuit. Il-
 la pculsit: ista sanauit. Pro inobediētia em̄
 obedientia cōmutat^r: fides p pfidia cōpen-
 satur. Lęta igit^r maria gestat infantem: ex-
 ultās amplexat^r filium: portat a quo porta-
 bat. Nec fortuitu vt singūt sabelliani repe-
 rit paulū: sed decursis nouē mētib^o peperit
 christum. Plādat nūc organis maria: et in-
 ter voloces articulos tympana puerperę cō-
 crepent. Lōcināt letātes chou: et alternāti-
 b^o modulis dulcifona carnia misceat. Au-
 dite igit^r quęadmodū tympanistria nostra
 cātauerit. Ait em̄: Magnificat anima mea
 dominū. Et exultauit spirit^o me^o: in deo sa-
 lutari meo. Quia respexit humilitatē ancil-
 le suę: ecce enim ex hoc beatā me dicent om-
 nes generationes. Quia fecit mihi magna
 qui potens est et c. Lausam igitur inualescē-
 tis errati: miraculum noui partus euicis: et

eug^o planctum marię cantus exclusit. Deni-
 qz post illius benedicibile angeli p^resagiū:
 dum tacita secum virgo mentis alt^rercatio-
 ne confixit: qualis esset ista salutatio: nun-
 cius interim cęlestis exequitur: Ne timeas
 maria: inuenisti gratiam apud dñm: Ecce
 cōcipies in vtero et paries filium: et vocabis
 nomē ei^o iesum. At illa: Quomodo inquit
 fiet istud: quoniā virū nō cognosco? Et an-
 gelus ad eā: Spiritus sanct^o supueniet in te:
 et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoqz
 qd^o nascet^r ex te sanctū: vocabit^r filius dei.
 Jam audisti quomō fiet hoc: respōde nunc
 verbū. Vitam quid tricas mūdo? Audisti
 quō fiet hoc: qz spiritus sanct^o supueniet in
 te: vt plem gignas: et virginitatē nō p^rdas:
 filiū p^rferas: et post partū icorrupta p^rmane-
 as. O beata maria: seculū omne captiuum
 tuū dep^rcat assensum: te apud deū mundus
 suę fidei obsidē fecit. Noli morari virgo: nū-
 cio festinanter responde verbū et suscipe fi-
 liū: da fidem et senti virtutē. Ecce inquit an-
 cilla dñi: fiat mihi fm^o verbū tuū. Nec mora
 reuertit nūcius: et virginalē thalamū ingre-
 dit^r christ^o. Efficat subito p^regnās beata dei
 genitrix: et cūtra p^r secula p^rdicat^r felix. Lōce-
 pit mor ad credulitatē verbi: virilis ignara
 cōsortij: Implet^r vter^o nullo hūano pollut^o
 amplexu. Extat itaqz vgo cū concepit: vgo
 grauida: virgo cū parit: et virgo post partū.
 P^ręclara g^o illa virginitas: et g^ohosa seculū di-
 tal. Exultat maria et matrē se lęta mirat^r: et d^o
 spūsancto se ptulisse gaudet: nec qz peperit
 inupta terref: sed qz genuerit cum exultati-
 one mirat^r. Gaudeamus ergo et nos fratres
 in die annūciatiōis q^o p^r angelū hodie facta
 est ad aures virginis: quę dum desponsare
 tur fabro: cęli nupsit architecto. Promittit^r
 em̄ ei filius per visitationē sanctispiritus.
 Hęc illa audiens gaudet: cupitqz effici ma-
 ter. Quid igitur mirum si sine corruptione
 nascitur: qui de sanctificatione cōcipit? Nō
 enim decebat vt ille q^o nobis afferebat salu-
 tem: matri p^reriperet integritatis dignita-
 tem. Nam qui terra mari cęloqz non capit:
 intra vnus corpusculi membra suscipitur.
 Hęc est illa nouitas: hieremię p^rphetę vati-
 cinio p^rnucciata. Faciet inquit dñs nouum
 sup^r terram: femina circūdabit virum. O fc-
 mina sup^r feminas benedicta: quę virū om-
 nino nō nouit: et virum suo vtero circumde-
 dit. Circūdat virū maria angelo fidē dan-

D

E
Hier. 31.

- Gen. 3.** do: quia Eva perdidit virū serpenti cōsen-
tiendo. Salutat angelus puellam viri salu-
tatiōis ignarā: Terref virgo nouitate ver-
borum. Ad quā angelus vt superius ptuli-
mus dixit: Ne timeas Maria: inuenisti enī
gratiam apud dominū. Ne inquit a cōspe-
ctu meo terrear: mater domini mei: ego cō-
ceptionis tuę minister adueni: nō vt virgi-
nitatē amitteres interueni. Ipse me misit
ad te: qui est nasciturus ex te. Lōcipies enī
et paries filiū: nō cuiuslibet meriti homi-
nem: sed totius seculi saluatorem. Recole
Isa. 7. Maria in libro esaię pphete virginem quā
pariturā legisti: et gaude atq; exulta: quia tu
esse meruisti. Tu ibi pfigurata es xgo: Tu
Matth. 1. ecce cōcipies in vtero: nō de viro: sed de spī-
ritu sancto: et grauida eris et incorrupta per-
manebis. Paries quidē filiū: et virginitatē
nō patieris detrimentum. Efficiēris graui-
da et eris mater semp intacta. Senties pon-
dera ventris: et pudorem nō pdes castitatē.
Intumescēt vbera tua: et intacta manēt ge-
nitalia tua. At illa dixit: Ecce ancilla domi-
ni: fiat mihi fm verbum tuū. Felix obedi-
entia: et insignis gratia: quę dū fidē dedit
humiliter: celi in se opificē corpauit. Imple-
uit in ea dñs: quod dudū p dixerat. Obedi-
entia inquit malo q̄ sacrificiū: et sciētia dei
plus q̄ holocausta. Hęc fuit vera obediētia
omnię sacrificio gratior: hęc voluntas cūcū-
hostijs acceptior: hinc pmeruit gloriā: quā
Luc. 1. ipsa postmodū haustit. Ecce ait: Ex hoc bea-
tam me dicent omnes generationes. Be-
ata maria: quis tibi digne valeat iura gra-
tiarū ac laudū pconia rependere: quę singu-
lari tuo assensu mundo succurristi perditō:
Quas tibi laudes fragilitas humani gene-
ris pfoluat: quę solo tuo commertio recupe-
randi aditū inuenit? Accipe itaq; quascūq;
exiles: quascūq; meritis tuis impares gra-
tiarū actiones: et cū susceperis vota: culpas
nfas orādo excusa. Admitte nfas pces itra
sacrariū exauditiōis: et reporta nobis anti-
dotū recōciliatiōis. Sit p te excusabile qđ
p te ingerim: fiat impetrabile qđ fida mēte
poscimus. Accipe qđ offerim: redona qđ
rogam: excusa qđ timem: quia tu es spes
vnica peccatorū: p te speram veniam deli-
ctorū: et in te beatissima: nostrorū est expe-
ctatio p̄miorū. Sctā Maria succurre mise-
ris: iuua pusillanimes: refoue flebiles: Ora
p populo: interueni p clero: intercede p de-

uoto femineo sexu. Sentiant oēs tuū iuua-
men: quicūq; celebrant tuā cōmemoratio-
nē. Assiste parata votis poscentiū: et repen-
de omnibus optatū effectum. Sint tibi stu-
dia assidue orare p populo dei: quę meru-
isti benedicta redēptorem ferre mundi: qđ vi-
uit et regnat in secula seculorū.

In eodem festo: Sermo III Sermo. XII

C disruptū peccatis originalibus et
actualib: mundū mūdi cōditor: se-
creto et mirabili p̄silio p mysterium
verbi incarnati eiusdē mūdi lapsum voluit
repare: qđ eo verbo quo potuit de nihilo cū-
cta creare: potuit quę pdita fuerāt reforma-
re. Ipse nāq; dixit et facta sunt: ipse manda-
uit et creata sunt. Hęc eius potētia nō credi-
m̄ iminorata: non credim̄ imutata: apud
quē nō est transmutatio nec vicissitudinis
obumbratio: quo min̄ esset potēs et sapiēs
in reformādo: qđ fuerat i plasmando. Om-
nipotentis quippe siguli man: cui vniuer-
sę vię misericordia et vitas q̄ lutū d̄ terra le-
uatū rōnalis nature dignitate sublimaue-
rat: sic voluit ruinā vasis fragilis reforma-
re vt nec peccatū hominis dimitteret impu-
nitū qđ iustus est: nec insanabile qđ miseri-
cors est. Si tm̄ iustus esset: cui sapia attingit
a fine vsq; ad finē fortiter et disponit oia
suauit: potuit sua fortitudie aduersus sedu-
ctore generē hūani p̄cedere: et ouē pditā ad
gregē reducā suo dñio restituere. S; h̄ mō
videt eminentiā tantū suę virtutis ostēdis-
se: non medicinalē misericordiā impendisse
redemptis: nec appareret quanta charitate
creator creaturā diligebat: a qua se diligen-
dū esse multiplici beneficio expetebat: qua-
ten̄ miser homo p̄cedente gratia obtineret
etiā p meritū: qđ ei male merito rependeba-
tur indebitū. Ad ergo dei sapientia potuit
facere sapienter et fortiter: voluit facere sua-
uiter: vniens sibi infirmitatē carnis nostre
quā primo in se sanaret: et p hęc quasi medi-
cinalē confectionē generi humano sanitatē
restitueret: nō qđ nō potuerit aliter fieri quā
tū ad pitā et potētia medici: sed quia nō po-
tuit cōmodius antidotū pcurari quātū ad
cōplexionē egroti. Quod enī infirmū ē dei
fortius est hominibus: et quod stultū est dei
sapienti est hominibus. Hęc causa nobis
specialis esse videt cū dei filiū hominē indu-
ere voluerit et inter boies cōuersari: vt mor-

Sermo XIX. De Annūciatione dñica Ser. III

talitatem quā a nobis accepit moriendo su-
peraret: et naturā nostrā sup̄ primę originis
dignitatē reparatā secum ad immortalita-
tē reuocaret: vt eo sequeretur humilitas gre-
gis: quo p̄cessit celsitudo pastoris. Sic radi-
us solis humorem quē ad se trahit exiccāt:
ipse tamen virtutem sui caloris et splendo-
ris nec minorat nec immutat. Sic ignis ma-
teriā quā assumit in se cōuertit: naturam ve-
ro suam ideo nec mutat nec minuit: **Adulto**
Deut. 4. fortius ille ignis de quo dicitur: Deus noster
ignis cōsumens est: mortalitatē nostram in
se assumpsit: et inde gratia sanitatis totum
corpus resumpsit. Admirabile et incomparabile
genus medicinę: p̄pter quā medic⁹ voluit
egrotare: et egrotos quib⁹ salutis remediū
p̄curabat: sua decreuit infirmitate sanare.
In h̄ apparet quōd incomparabili charitate nos
dilexerit: quia in eo quod desertores suos quāsi
Deut. 1. semen abrahe apprehendit: errantes reduxit:
saucios curauit: nihil sibi addidit: Non est
inde fact⁹ altior: nō ē fact⁹ inde beator. To-
ta hęc dispensatio nostrę vtilitati cōsuluit:
nostrę saluti militauit: diuine potētie nil cō-
tulit. Nā et cū essem⁹ vasa cōtumelic: omni-
1 Timoth. 2. potētis figuli manū effugere nō potuim⁹:
Ro. 9. vtebas vasis ire put volebat ad manifesta-
tionē suę glorię. Sic em̄ dictū est pharaoni:
Exo. 9. In h̄ ipm̄ excitauit te vt ostēdā in te virtutē
meā: et annunciet nomē meū in vniuersa ter-
ra. Nonne et demones cū a dño eiicerentur de
corporibus obsessis dñm glorificabāt quā-
Matth. 8. do dicebant: Quid nobis et tibi iesu fili dei
viuit: Quid venisti ante temp⁹ torquere nos?
Constat ergo ex his et h̄mōi alijs: quia diuina
virtus nostra reparatiōe nō eguit: sed tñ ea
bonitate qua nos cōdidit: eadem nos refor-
mare voluit: et ad hoc medicamē nūquā forte
posuit: sed quōd lenius complexiōi egrotantis
cōpetere perspexit apposuit. Solent quippe
medicinę periti egrotudines quas curādas
suscipiūt aliquādo curare p̄ cōtraria: aliquā-
do p̄ similia. Hoc fecit dñs noster iesus chri-
stus: sua pauprate nos ditās: sua humilita-
te nos subleuās: sua infirmitate nos sanās:
sua morte nos viuificās. Sic ratione medi-
cinę sicca humidis: humida siccis: calida fri-
gidis opponunt: et min⁹ fortia cōtraria a for-
tioribus cōtrarijs supueniētibus superant.
Simili rōne: similia similibus apponunt: cū
fm̄ quātitatē vulnerū vel tumorū mēsurā-
tur longitudo vel latitudo epitematū. Sic

scorpionum carnes oleo coctę p̄cussionibus
medentur scorpionum: sic tiriaca de serpen-
tis carne cōfecta: moribus serpētinis occur-
rit: et potiones veneno infectas in potu sū-
pra expellit. Ad hanc similitudinem medi-
cus noster mortē carnis nostrę de serpente
venientē: carnis suę morte sanauit: et ad im-
mortalitatis suę speciē in tpe restitutiōis cō-
plendā reformauit. **Ubi diligentius atten-**
dendū est: quod mors quā p̄ lignū venit: p̄ lignū
Heb. 5. superata est. Et ipsa ligni forma longitudi-
Ep̄. 3. ni et latitudini et altitudini hūani corpis cō-
figurata est: quorum sicut totū corpus mo-
tum est vt manus ad veritū extendere: ita
2. Petrac. 36. corpus p̄ omnia membra sua in cruce disten-
dere: et totū quod reatu patemi delicti contra-
ctū fuerat: hoc emplastri malaxatione cōso-
lidare. Sed huic medicamēto p̄ similia cō-
posito: admixtū est et medicamentū factū p̄
oppositū. Nā hic sanauit obedientiā: quod
ibi corruperat iobediētia. Et quod ibi cōtrami-
nauit gula oblectamentū: hic reformat cru-
cis tormentū. **Continet in hac crucis figura**
altius sacramentū: quod quāto est alti⁹: tantō
attēdendū diligentius. **Intelligit nāq; in la-**
titudine crucis dilectio p̄ximi: quę nō tantū
vsq; ad amicos sed etiam extendēda est vs-
q; ad diligēdos inimicos. **Intelligit quoq;**
in eiusdem longitudine: longa et pseuerans
laborū et p̄secutionū sustinentia: quā patiē-
ter ferre debet ad patriā suspirās nostra pe-
grinatio: tam p̄ dilectiōe p̄ximorū quā p̄
exhibitiōe omniū bonorū operū. **Figuraf**
simili ratiōe in altitudine ei⁹ eminētia spei
penetrans vsq; ad interiora velaminis: vbi
Heb. 6. visione pacē p̄fruet̄ quod hic a ciuib⁹ babilonic
Ro. 2. multipliciter exercēt donec in libertatē gl̄ie
filiorū dei a seruitute corruptiōis hui⁹ liberē-
tur. **Significauit hęc charitatis latitudinē**
dñs iesus in cruce caput ad orientē erigēs: pe-
des ad occidentē submittēs: man⁹ ad aq̄lo-
nē et austrū extendens: vt adimpleret quod d̄
se ante passionē suā p̄dixerat: **Cū exalat⁹ fu-**
Job. 12. ero a terra: id est cū crucifixus fuero: oia tra-
hā ad meipm̄: id est vocabo ad me totū mū-
dum. **Hoc sacramēto crucis sanc⁹ beliseus**
4. Reg. 4. sunamitis filiū os ori: manus suas manib⁹
eius applicans orando suscitauit: et viuū ma-
tri restituit. **Eiusdē virtute sacramēti moy-**
Humert. 20. ses in deserto bis silicē virga p̄cussit: et sitiē-
ti populo aquam de petra produxit. **Bina**
quippe percussio: ouū lignorū figurate intel-

ligit in cruce facta cōpactio. Bis ergo petra
1. Cor. 10. percutit: cū christus de quo dicit apłus: Pe-
 tra aut̄ erat christus: in duobus lignis cru-
 cis extensus lancea perforat. De hac petra
 aqua profuxit: cū sanguis redemptionis et
 aqua baptisimatis: qbus in nouū hominē
 transformamur de latere christi manauit.

S Preterea inter has crucis dimēsiōes sollert̄
 attendenda est crucis profunditas: qz pro-
 fundū est mysteriū crucis: in quo multorū q̄
 sapiētes dicebant̄ ingenia defecerūt: q̄ hoc
 ausi sunt reprehendere: qd̄ nō potuerūt hu-
 mana ratione comprehendere: videlicet cur
 verbū deo patri cōternū oīa continēs: oīa
 implens in assumpto homine totū se cōclu-
 sit: et tamē totū mūdū regere: cōplere et cōti-
 nere non desierit: nō satis considerantes q̄
 valet in minor: multomaḡ posse valere in
 maior: cū vox vna et tota de ore loquētis p̄-
 deat: et tota ad multorū hominū aures pue-
 niat. Qui de hac questione strupulosius di-
 sputant: et tanq̄ clauso ostio ad parietē pal-
Ro. 9. pāt: audiant primū dicentem apłm: **H**o-
 mo tu quis es qui respondeas deo? Demū
 initefcant et cū pietate pulsent vt aperiatur
 eis: et iustū fuisse cōditore in cōdēnando: et
 misericordē in redimēdo credāt: nec potuis-
 se sanari sine misericordia: qd̄ iuste cōdem-
 nauerat omnipotentis iusticia. Hinc conse-
 quēter aduertant cur vsq̄ ad captiuari ho-
 minis paupertatē et crucis ignominā se hu-
 miliauerit diuina omnipotētia: que in pa-
 radiso reū hoīem cōdemnauerat iusta sentē-
 tia. Cum em̄ de ppetrata a dño argueret in
 obedientia: nō se humiliter vt culpa exige-
 bat accusauit: sed auctore supbe accusauit
Eccl. 3. dicens: **A**dulter quā dedisti mihi: dedit mi-
 hi fructū et comedi. Hęc dicendo se putauit
 excusatū: et creatorē mulieris cōditoreq̄ ad
 peccādū virū traxerat inculpatū. Qui si hu-
 milis se accusasset: et in auctore suū culpā nō
 retorisset: a paradiso nō exulasset. Erat au-
 tē cōtra diuinā iusticiā si reū impenitentem
 in pristinū gradū restitueret: et nō vsq̄ ad di-
 gnū penitētię fructū qua vellet rōne cōpel-
 leret. Diuina itaq̄ sentētia morti est iudica-
 tus: et cū tota posteritate q̄ de lūbis ei⁹ erat
 pcessura: eiectus est d̄ paradiso et erumno-
 so cōdēnatus exilio. Et qz sine penitētia in
 statum suū redire nō poterat: monēdus et
 admonēdus erat ad penitētiā: vt reforma-
 set voluntaria et subiecta humilitas qd̄ corru-

perat male erecta iniquitas. Nō est cōueni-
 ens erat: vt inuit⁹ traheret ad penitētiā q̄
 spontane⁹ corruerat in penā: ne iridē ingra-
 tus existeret suę reformationi sicut ingrat⁹
 extiterat primę cōditioni. Prouisum ē igit̄
 tale medicamētū quale cōueniebat egrotō:
 q̄ duritiā tumoris sic emolliret vt molle fa-
 ctus sponte mortiferū virus effunderet: di-
 cente psalmista: **E**sfundite coram illo corda
 vestra: id est p̄ p̄fessionē eijcite de p̄ficientis
 vestris oīa immūda. **Q**d̄ quādiu tardauit
 facere mūdus: tādiu remāsit imūdus. Ut q̄
 hoc fieri misit medicus noster p̄cones et te-
 stes suos ante se legistatores et p̄betas: q̄
 corda auditorū ad penitētiā p̄pararet et ei in
 tpe gratię testimonū p̄hiberet. Venit ipse
 medicus in tpe plenitudinis publice: p̄dica-
 uit causam aduentus sui: fact⁹ docto: me-
 dicinę dicens: **P**enitētiā agite: appropinq̄
 bit em̄ regnū celorū. **E**t itē: **Q**ui crediderit
 et baptizat⁹ fuerit saluus erit: hoc p̄siliū me-
 dicinę acceperūt multi. **C**ontēptorū pla-
 cuit adhuc magis sibilus serpentis perimē-
 tis: q̄ persuasio medici redimentis. Filius
 adoptionis audiuit: et obaudiuit voci pro-
 mittentis q̄ in paradiso non obedierat p̄cer-
 pto mortē cōminantis. **E**xpleta dispensatiō
 one doctrine suę: et cecitate in israel ex pte p̄-
 durante: tādē exhibuit se medicū et fecit de
 seipso medicamētū. **E**xhibuit se sacerdotē:
 et fecit seipm̄ sacrificiū: vt cōpleret ad qd̄ ve-
 nerat: et p̄baret quāta dilectione dilexerat
 eos p̄ qbus corpus suū in ara crucis offere-
 bat. **U**nde et in euāgelio suo ante p̄dixerat:
A maiorē charitatē nemo habet: q̄ vt ani-
 mā suam ponat q̄s p̄ amicis suis. **H**inc est
 quod apłs dicit: **C**ōmendat charitatē suā
 deus in nobis: qz cū inimici essemus recon-
 ciliauit nos sibi per mortē filij sui. **E**t qz na-
 turale est vt homines diligentes se diligāt:
 hac humilitate et charitate humiliata est et
 liq̄facta duricia mundi: vt agnosceret bene-
 ficiū suę reparationis: que nō agnouerat ex-
 cellentiā suę p̄ditōis. **U**nde psalmista: **H**o-
 mo cū in honore esset nō intellexit: cōpara-
 tus iumētis insipientibus: et similis factus ē
 illis. **P**ostq̄ vero ad se reuersus est: et per di-
 lectionē redimentis: et eruditionē admonen-
 tis cognouit d̄ quāta corruisset gl̄ia: et in q̄n-
 ta versaret miseria: expertus est q̄ magna
 indigeret misericordia: et impletū est qd̄ di-
 cit psalmista: **A** multiplicatę sūt infirmitates

Sermo XX. De S. Johāne baptista Ser. I

corū: postea accelerauerunt. Predicata est
ex in virt^o cruc^{is} p^{er} vniuersum mūdū: q̄ p^{er} t^{er}ra^m
suis p^{er} quattuor mūdū pres est extensa: et to-
tū mūdū sua malaxatione cōplexata. Nec
iam potuit mundus ex toto esse ingratus:
qui tanta fuerat charitate sanatus. Cruci-
fix^{us} noster a morte surrexit et celos ascendit:
crucē nob^{is} in memoriā suę passiois reliquit:
crucē reliquit ad sanitatē. Hoc signū p̄sidiū
est amicis: obstaculū ē inimicis. Hui^{us} crucis
mysterio rudes cathetizant: eodē mysterio
fons regeneratiōis cōsecrat: eiusdē crucis si-
gno p^{er} man^{us} ipostionē baptizati dona gra-
tū accipiūt: Lū eiusdē cruc^{is} caractere basi-
licę dedicā: altaria cōsecrat: altar^{is} sacramē-
ta cū interpositiōe dñicorū verborū cōficiūt:
Sacerdotes et leuitę p^{er} hoc idem ad sacros
ordies pmouent. Et vniuersalit^{er} oīa ecclia-
stica sacramenta: in hui^{us} virtute p̄ficiūtur.
Qui hoc mare magnū et spaciosum in quo
sunt reptilia quorū non est numerus: absq^{ue}
naufragio trāsire desiderat: crucē sequatur:
crucē teneat: et eā nō deserat donec ad opta-
tū salutis portū pueniat. Hoc cursum n̄m
dirigit: hoc ad agonē nos instruit: hoc lu-
cramine adiuuat: hoc ad victoriā puebit:
hoc ad coronā puebit: hoc maleficia destru-
it: et oīa demonū machinamēta ad nihilum
redigit. Et qd̄ faciebat in terris corpis chri-
sti p̄sentia: hoc facit cum fideli inuocatione
noī chusti victoriosę crucis insignita me-
morā. Lōgū est p^{er} singula virtutē crucis ex-
ponere: Qui vero in angaria christi crucem
portat: poterit plura de eius virtute experi-
mēto cognoscere: q̄ possit s̄mo retexere vel
humana cogitatio cōphendere.

Itē in eodē festo: Sermo: Vos
inquā cōuenio o iudei et c. q̄ insert^{us}
est in sermone quarto de tēpore in
ter. L. et. R.

Itē in eodē festo: Sermo: Legi-
m^{us} et fideliter retinem^{us} et c. q̄ habe-
tur inter sermones de tēpore. ix

De sanctis quorū festa inter pa-
scha et pentecosten occurrunt.

De sanctis Philippo et iacobo.

In festo sanctorū Philippi et ia-
cobi apostolorū: Homelia de eo
qd̄ scriptū ē s̄m Johāne: Nō turbe-
tur cor vestrū neq^{ue} formidet et c. in-

cipiēs. Erigēda et c. q̄ s̄mpta est ex ex-
positiōe doctoris Ibidē. Et ex ser-
monibus de Verbis dñi. liiij. et se-
quentibus. Et ex libro Quinquaginta
homeliarum. xxxiij.

De inuentione sanctę crucis.

In festo inuentionis sanctę Cru-
cis: Homelia de eo qd̄ scriptum est
in euangelio s̄m Johāne: Erat ho-
mo ex phariseis et c. incipiēs: Nico-
demus ex his erat et c. que sumpta
est ex expositione doctoris ibidē.
Et ex sermonib^{us} de Verbis apo-
stoli. xiiij. Et ex libro Quinquaginta
homeliarū. iij.

De ceteris sanctis quorū festa eo
de tēpore occurrūt: Homelia de
eo qd̄ scriptum est in euangelio s̄m
iohanne: Ego sum vitis vera et c. in-
cipiēs: Iste loc^{us} euāgelicus et c. q̄
s̄mpta est ex expositione doctoris
ibidē. Et ex sermonibus de Verbis
domini. lix.

De sancto Johanne baptista.

In vigilia sancti Johānis bap-
tiste: Homelia de eo qd̄ scriptum est
in euāgelio s̄m Luca: Fuit in die
herodis regis iudeę et c. que ha-
betur in libro Quinquaginta ho-
meliarum. xliij.

In festo Natiuitatis sancti Jo-
hannis baptiste: Sermo

Est illū sacrosanctū dñi natalis di-
em: nulli^{us} hoīm natiuitatē legim^{us}
celebrari: nisi soli^{us} beati iohānis ba-
ptiste. In alijs sc̄tis et elect^{is} dei nouim^{us} illū
diē coli: q̄ illos post p̄sumationē laborū et
deuictū triumphatūq^{ue} mūdū i p̄peruas eter-
nitates p̄sens hęc vita parturit. In alijs cō-
sūmata vltimi diei merita celebrant: in hoc
etiā prima dies et ipsa etiā hoīs inīta p̄se-
crant: pro hac absq^{ue} dubio causa: q̄ p^{er} hūc
dñs aduētū suū: ne subīto hoīs insperatū
nō agnoscerēt voluit esse testatū. Johānes
aut^{em} figura fuit veteris testamēti: et in se for-
mā p̄tulit leg^{is}: Et ideo iohānes p̄nūciat
saluatorē: sicut lex grām p̄currit. Qd̄ aut^{em}
nōdū nat^{us} de secreto materni yteri p̄p̄he-

- tauit: et expers lucis iam testis est veritatis: hoc est intelligendum: quod latens sub velamine et carne littere: et redemptore mundo spiritu predicauit: et nobis dominum nostrum de quodam legis uero proclamauit. Ergo quod iudei errauerunt a ueritate: id est a lege quam a christo grauida erat: Errauerunt a ueritate locuti sunt falsa: ideo hoc uenit in testimonium: ut testimonium prohiberet de lumine. Quod autem iohannes in carcere constitutus ad christum discipulos suos ordinat: lex ad euangelium transmittit. Quae lex iuxta typum iohannis quasi ignorantiae clausa carcere in obscuro et in occulto iacebat: et iudaica caecitate sensus intra se tenebat inclusus. De hoc beatus euangelista proloquitur. Ille erat lucerna ardens: id est spiritus sancti igne succensus: ut mundo ignorantiae nocte possessio: lumen salutis ostenderet: et quasi inter densissimas delictorum tenebras splendidissimum iusticiae solis lucis suae radio demonstraret: et de seipso dicens: Ego uox clamantis in deserto. Videamus in quo deserto: id est in gentium populo. Quia enim timore dei pectora: et spiritu sancto caritatis: deserto squalentis heremi comparantur. Desertum enim erat hoc mundus ab omni cultura fidei et timoris dei: et peccatorum spinis oblitus squalerat tanquam ager incultus: et nullam penitus bonorum operum fecunditatem attulerat: nullum imbrem gratiae spiritualis acceperat. Mititatus beatus iohannes qui eum per prophetiam atque apostolicam predicationem annuncians penitentiam: quasi rudem campum percinderet: fecundaret et excoleret: diuini uerbi seminibus impleret: et ad maturam frugem: id est ad regenerationis gratiam pararet. Jam illud quantum gratiae est: quod zachariae sacerdoti seni et helisabet sterili: a gabriele: id est ab illo angelo promittitur a quo mariae natiuitas domini nuntiatur: et quasi ex aliquo simili domini promittitur filii sterili ante ipsam natiuitate declaratis. Insuperata plebs posteritas muneratur: quod nouo partu erat muneranda et ditanda uirginitas. Promittitur autem iesum christum iohannes: quasi testamentum uetus ante nouum: ut dies diei eructet uerbum: et sacramentorum obscura profunditas euidentioribus nouae doctrinae mysterijs reueletur. Promittitur ergo lucerna ante solem: seruus ante dominum amicus ante sponsum: proco ante iudicem: uox ante uerbum: Et ideo de se dicit: Ego uox clamantis in deserto. Quid est quod beatus iohannes uocem se esse dixit: id est quia uerbi annunciator et predicator erat. Hic iam sollicitate requirem: quod inter uerbum sit et uocem. Scripturae sanctae uerbum esse diffinitur: quod intra animi silentium mente concipimus: Uerbum esse diffinitur ipsam cogitationem quae adhuc intra conscientiae secreta retinetur: uocem uero per quam uerbum profertur in medium. Uox sonus est iudex cogitationis: uerbum uero ipsa cogitatio. Sicut enim quum uerbum corde concipimus necessaria est uox quasi quodam uehiculum uerbi: et qualibet uerbum ipsum per oris sonum ad alium transferamur: tamen illud integrum etiam intra nos: id est clausum a loquente transferretur: ut tamen in sua sede teneatur: Ita et omnipotens pater innotescere nobis uolens sapientiam et uerbum illud quod in principio erat deus apud deum: sicut ipse testatur: Eructauit cor meum uerbum bonum: beatus iohannem quasi uocem per quam ad nos uerbum suum profertur assumpsit. Quod quidem uerbum de illa sede ita ad nos descendit: ut in sinu: id est in profundo pateris pectoris permaneret: terrena uisitatis: et caelestia non relinquens. Hanc itaque gloriam beatus iohannes baptista non de longinquo sic ut reliqua prophetarum: sed uicini et proximi antecessit. Illi aduentum regis ante multa tempora predicauerunt: alij dixerunt quandoque uenturus esset: alij ecce cito uenit: iste autem quem uenturum praedixit: digito ostendit: et prophetiam suam per ipsum quem annuntiabat assistente compleuit. Adhuc itaque in utero matris suae spiritus sancto est repletus: et suam ipsius natiuitatem prophetae tando peruenit. Ad similitudinem domini sanctificatus antequam natus: intra viscera exultans: et saluatoris aduentum materno ore praestans. Uere lucerna ardens in quo tam singularis gratia diuinae dignationis effulsit: ut iam iam quae affore redemptorem sanctae genitricis uoce narraret: et per eam uelut per quamdam ueritatis lucernam: non dum in luce platus ostenderet. Hic est ille qui noui et ueteris testamenti idoneus mediator: et gloriosus agni dignus ostensor: qui dominum suum et annunciare uero tempore meruit et uideri: una eademque suae natiuitatis gratiae et noua incipiens et uetera concludens. De persona huius euangelista testatur. A diebus iohannis regnum caelorum uim patitur. Nouimus quod familiariter mens humana in diuersis huius mundi illecebris et concupiscentijs deuicta fugit laboris: expetit uoluptatem: et uix adducit ut per ueritatem a se uitae poris excludat: sed cum ceperit cogitare uel timi diei necessitatem: ac futuri iudicii pondus: incitata et stimolata uel spe huius uel timore

ciator et predicator erat. Hic iam sollicitate requirem: quod inter uerbum sit et uocem. Scripturae sanctae uerbum esse diffinitur: quod intra animi silentium mente concipimus: Uerbum esse diffinitur ipsam cogitationem quae adhuc intra conscientiae secreta retinetur: uocem uero per quam uerbum profertur in medium. Uox sonus est iudex cogitationis: uerbum uero ipsa cogitatio. Sicut enim quum uerbum corde concipimus necessaria est uox quasi quodam uehiculum uerbi: et qualibet uerbum ipsum per oris sonum ad alium transferamur: tamen illud integrum etiam intra nos: id est clausum a loquente transferretur: ut tamen in sua sede teneatur: Ita et omnipotens pater innotescere nobis uolens sapientiam et uerbum illud quod in principio erat deus apud deum: sicut ipse testatur: Eructauit cor meum uerbum bonum: beatus iohannem quasi uocem per quam ad nos uerbum suum profertur assumpsit. Quod quidem uerbum de illa sede ita ad nos descendit: ut in sinu: id est in profundo pateris pectoris permaneret: terrena uisitatis: et caelestia non relinquens. Hanc itaque gloriam beatus iohannes baptista non de longinquo sic ut reliqua prophetarum: sed uicini et proximi antecessit. Illi aduentum regis ante multa tempora predicauerunt: alij dixerunt quandoque uenturus esset: alij ecce cito uenit: iste autem quem uenturum praedixit: digito ostendit: et prophetiam suam per ipsum quem annuntiabat assistente compleuit. Adhuc itaque in utero matris suae spiritus sancto est repletus: et suam ipsius natiuitatem prophetae tando peruenit. Ad similitudinem domini sanctificatus antequam natus: intra viscera exultans: et saluatoris aduentum materno ore praestans. Uere lucerna ardens in quo tam singularis gratia diuinae dignationis effulsit: ut iam iam quae affore redemptorem sanctae genitricis uoce narraret: et per eam uelut per quamdam ueritatis lucernam: non dum in luce platus ostenderet. Hic est ille qui noui et ueteris testamenti idoneus mediator: et gloriosus agni dignus ostensor: qui dominum suum et annunciare uero tempore meruit et uideri: una eademque suae natiuitatis gratiae et noua incipiens et uetera concludens. De persona huius euangelista testatur. A diebus iohannis regnum caelorum uim patitur. Nouimus quod familiariter mens humana in diuersis huius mundi illecebris et concupiscentijs deuicta fugit laboris: expetit uoluptatem: et uix adducit ut per ueritatem a se uitae poris excludat: sed cum ceperit cogitare uel timi diei necessitatem: ac futuri iudicii pondus: incitata et stimolata uel spe huius uel timore

Ser. XXI. De S. Johāne baptista Ser. II

re supplicij: voluntariū bellū indicit passio
nib: et vim facit pulchritudo suis desiderijs: et
violenter se vincere ipse cōtendit. Nō em̄ si
ne violentia fieri potest: vt de abundantia
et delitijs ad famē et sitim: ad abstinentiā et
crucē trāseat: vt somno pri^o atq; ocio amicā
carnē cōtritione vigilijsq; cōficiat. Non in
quā sine violentia fieri pōt: vt vnusquisq; ira
cū diā patiētia: supbiā humilitate cōmutet:
amore paupertatis diuitiarū ac sufficiētiē af
fluentiā superet: vinolētiā sobrietate: luxu
riā castitate cōdemnet: et homo subito in vi
rū transformet pfectū: et quodāmodo alter
reddat ex altero: ac sic a talib^o p violentiā re
gnū celeste diripit. Duo autē sūt abstinentiē
et crucis genera: vnū corpale: aliud spirita
le. Vnū a potu atq; epulis tēperare appeti
tū gulę: a delectationib^o. et mollissimis suau
uitatibus coercere: ab his q̄ p tactū et gustū
visūq; decipiūt sensū viriliū reuocare: ac vi
olēter abstrahere. Alterū abstinentiē: et crucē
gen^o est p̄ciosius atq; sublimius: mor^o ani
mi regere: et p̄turbationes illi^o modestiē trā
quillitate placare: irē ac supbię impetus q̄
si ferā bestia refrenare: litigare quoridie cō
tra vitia sua: increpare se quadā censura au
steritatis et virtutis: et rixā quodāmodo cū
hoīe interiore cōserere. Preciosa in p̄spectu
dei et glorioza crux: cogitationes malas in
potestate redigere: voluntates p̄prias ab
negare: easq; interiori examinatiōe discu
tere: et regētis imperio subiugare. A sermo
ne atq; opere quo anima ledit tāq; a cibis
noxijs abstinere: et sensum ab his q̄ p̄ria sūt
spirituali tēperantia sobriū custodire. Hęc q̄
facit: p̄rupto passiōis muro: violēter ad ce
lorū regna conscēdit. Cū itaq; sibi factu
ra est anima: vt palmā laborū quā sibi sub
trahi multis inimic^o aduersantib^o sentit: vi
rib^o cōtēdat eripere. Necesse ē est cū sūmo
labore ex hoc mūdo rapere palmā salutis: et
quasi excūbantib^o et circūiectis hostib^o ob
fessos pugili intentione fruct^o decerpere: et
p̄dam a thesauro vite velut de medio abre
ptā seculi hui^o incēdio reportare. Est et ali
ud direptionis gen^o: q̄si alijs p̄missa et obla
ta diripim^o. Saluator ad hoc vel maxime
suscepta incarnatione descēderat: vt iudeo
rū populū iustificaret: sicut ipse in euāgelio
loquit: Nō sum inquit missus nisi ad oues
quę perierūt domus israel. Sed et discipuli
ita incredulā synagoge plebē coarguebāt:

Vobis inquit prius oportuerat verbum
dei loqui: q̄ vos indignos iudicatis eter
ne vite: ecce cōuertimur ad gētes. Ergo cū
iudēi munera sibi parata respuerent: publi
cani et peccatores ex gētib^o crediderūt: ac sic
rapit ecclesia synagoge regnū. Regnū em̄
nostrū christus est. Rapim^o itaq; eū: cū a iu
deis occidit: sepelit a nobis. Rapim^o itaq;
eū illis dormiētib^o: sicut ip̄i i euāgelio p̄firē
tur. Dicite inquit q̄ discipuli eius nocte ve
nerūt: et furati sunt eū nobis dormiētibus.
Surgat ergo qui dormit: ne forte christū p
negligentiā resolut^o amittat: dum mēs ei^o
in infidelitate et in corpore dormitat. Rapiē
itaq; regnū celorū: dū negat a domesticis:
et a gentib^o adoraf. Rapiē eū alijs ad salutē
mittit: ab alijs iuenit. Cū ei sui eū recusāt:
suscipiūt alieni. Insectant^o p̄prij: cōplectun
tur inimici. Quādo hereditatē ciuis respu
it: peregrinus inuadit: filius repudiat: ser
uus recognoscit. Adhuc et alio ordie: regnū
celorū vim patit: quādo illud hoīes acqui
rūt q̄ angeli pdiderūt: quādo illuc adop
tati humiles ascēdūt: vnde supbi incolę ce
ciderunt. Ergo cū inter tantos inuidos: in
ter tantos latrones et inuisibiles insidiato
res viuam^o: q̄b^o tādē virib^o celoz regna ca
piem^o: Quis inquit nisi obediēdo doctori
b^o: et vitijs et iniusticijs ex cupiditate nascē
tib^o resistēdo: desēdo peccata et ea seiuujs
atq; elemosynis redimendo?

In eodem festo: Sermo II Ser. XXI.

Atalē sancti iohānis fratres charis
simi hodie celebram^o: q̄ nulli vnq; sanctorū
legimus fuisse cōcessum.
Soliū em̄ dñi et beati iohānis dies natiuitatis
in vniuerso mūdo celebrat et colit. In
lū em̄ sterilis peperit: illū virgo cōcepit. In
helisabet sterilitas vincitur: in beata maria
cōceptionis consuetudo mutat. Helisabet
virū cognoscendo filiū genuit: maria ange
lo credidit et pcepit. Hominē cōcepit helisa
beth: oīem et maria. Sed helisabet solum
hominē: maria deū et hominē. Quid sibi q̄
vult iohānes? Unde interposit^o: vnde p̄
missus? Magn^o igi^o iohannes: cui^o magni
tudini etiā saluator testimonium phibet di
cēs: Nō surrexit inter natos mulierū maior
iohāne baptista. P̄cellit ceteros: eminent
vniuersis. Antecellit p̄phetas: supgrediē
patriarchas: et quisq; de muliere natus est

Matth. 15.

Matth. 17.

Ser. XXII. De S. Johanne baptista Ser. III

B inferior est iohanne. Dicit fortasse aliquis. Si inter natos mulierum iohannes maior est: maior est saluatore. Absit. Iohannes enim natus mulieris: christus autem virginis natus est. Ille corruptibilis uteri sinibus effusus est: iste impollute virginis flore progeneratus. Ideo autem cum iohannis natiuitate domini generatio deputatur: ne dominus extra veritatem videatur conditus humanus si comparatur hominibus. Iohannes premissus est ante deum. Tanta in illo excellentia erat: tanta gratia ut ipse putatus sit christus. Quid ergo dixit de christo? Hos omnes de plenitudine eius accepimus. Quid ergo nos? Omnes prophetarum: patriarcharum: apostolorum quot quot sancti: et ante incarnationem premissi: vel ab incarnato missi: omnes nos de plenitudine eius accepimus. Hos vasa sumus: ille fons est. Si ergo intelligimus mysterium fratres mei: iohannes homo est: christus deus est. Humiliter homo ut exaltet deus: secundum illud Job. 3. quod de domino ipse iohannes dixit: Illud oportet crescere: me autem minui. Et humiliaretur homo: hodie natus est iohannes: quo incipit decretere dies. Et exaltetur deus eodem die natus est christus: quo incipit crescere dies. Magni sacramenti fratres charissimi. Ideo celebramus natalem iohannis sicut et christi: quia et ipsa natiuitas plena est mysterio. Quo mysterio nisi humilitatis nostre: sicut natiuitas christi plena est mysterio altitudinis nostre? Ergo in homine minuamur ut in deo crescamus. In nobis humiliemur: ut in illo exaltemur. Humiliter humana premissio: ut crescat diuina miseratio. Nam huius rei sacramentum etiam in passionibus amboz Matt. 14. impletum est. Et minuitur homo: caput iohannis abscidit: ut exaltet deus: christus in ligno suspendit. Quare autem beatum iohannem dominus et saluator noster lucernam esse dixerit: et quare eum mitti ante se voluerit: breuiter si iubeatis charitatis vestre auribus intimabo. Premissus est enim velut vox ante verbum: lucerna ante solem: proco ante iudicem: seruus ante dominum: amicus ante sponsum. Et quia vniuersum mundum peccatorum tenebrarum et nox infidelitatis oppresserant: et sol iusticie aspiceri non valebant: beatum iohannem quasi lucerna premissit: ut cordis oculi qui lipitudine iniquitatis oppressi fuerant: magnam et verum lumen videri non poterant: ad lumen lucernae primam quasi tenuem splendorem videre conualescerent: ut paulatim peccatorum nubilo

remoto: et infidelitatis humore digesto: adueniente christo ab illo celesti lumine letificari possent potius quam retorqueri. Sicut enim lippientes oculos ad videndum puocas: si exiguum splendorem lucernae ostenderit: et amplius crucias si lumen magnam ingereris: ita dominus et saluator noster qui est lumen verum: nisi prius beatum iohannem velut lucernam premitteret: claritatem eius totus mundus sustinere non posset. Loquatur iohannes et dicat: Ego vox clamantis in deserto. Vox erat: quia verbi dei spiritu replebat. Sicut sermo vocis quodammodo ministerio ac vehiculo ad audientem a loquente transmittitur: ita iohannes christum sonans verbi erat minister et portitor. Sanctus inquam iohannes typum in se legit qui christum longe per signa et indicia monstrabat ostendit: et ideo misit ad christum duos de discipulis suis. Isti duo discipuli a iohanne ad christum missi: forte duo populi sunt: quorum vnus ex iudeis credidit: alter ex gentibus. Iohannes dirigit ad christum: lex mittit ad gratiam: et per euangelii fide veterem desiderat astrui veritatem. Hos ergo fratres dilectissimi ut tam sanctam festiuitatem non solum corporali sed etiam spiritali cum gaudio celebrare possimus: secundum vires nostras ad dandas elemosinas et ad tenendam cum omnibus pacem nostris animos preparemus: et ab omni scurrilitate vel turpiloquio non solum nosmetipsos: sed et omnem familiam nostram: et vniuersos ad nos pertinentes pro amore dei et zelo sanctae discipline prohibere totis viribus laboremur: nec premissam solennitatem sanctam caritativa luxuriosa preterdolum polluere. Tunc enim pro nobis sanctus iohannes quicquid petierimus poterit obtinere: si nos festiuitatem suam pacificos: sobrios: castos: ab omni vilo turpiloquio cognouerit celebrare. Hec ergo fratres charissimi pro paterna sollicitudine suggero: nam deo pro merito ita de vestra deuotione confido: quod non solum vos ipsos sed etiam omnes qui ad vos pertinent cum omni honestate castos sobriosque conseruetis. Unde deo gratias agens supplico: ut qui vobis dedit ea que sancta sunt fideliter incipere: cedat vobis feliciter pro seueritatem custodire: qui cum patre et spiritu sancto viuit et regnat.

In eodem festo: Sermo III Ser. XXII
 a Urbum de terra eligere qui nouerunt: ubi diuinitatem senserunt ueniam: ibi quicquid actum est: quicquid laboris impendunt. Et

Watt. 14.
 Watt. 27.

Watt. 3.

Watt. 11.

5

Ser. XXII

Ser. XXIII. De S. Johāne baptista Ser. III

nos fratres qz in sancto zacharia celestē vi-
dim^o latere thesaurū: in ipso totū qd sermo-
nis est nostri: qd vestri audit^o est occupam^o
quaten^o cōmune lucrū sit: qd fuerit cōmuni
labore acq̄sitū. **Luc. 1.** Fuit inquit i dieb^o herodis
regis iudee: sacerdos quidā noīe zacharias
z vxor ei de filiab^o aaron: z nomē ei^o helisa-
bet. Et erāt inquit ambo iusti ante deū: in-
cedentes in oibus mādatīs z iustificacionib^o do-
mini sine q̄rela. Beati iḡfratres q̄s
in seculo isto aliq̄ culpa nō pcutit: nullū vul-
nerat crimen. Beati plane isti q̄s vlla non
potuit aliq̄n tangere querela. Incedētes in-
quit in oibus mādatīs z iustificacionib^o do-
mini sine q̄rela. Si pueritia: si adolescētia:
si iuuent^o eoz extitit sine q̄rela vbi tū maxi-
me solet esse querela: qualis esse potuit eo-
rū senectus? Si tale fuit initiū: qualis esse
potuit finis? Et nō erat inquit illis fili^o: eo
q̄ eēt helisabet sterilis. Nō dixit: nō erāt il-
lis filij: sed nō erat illis fili^o: qz singularis fu-
tur^o erat: q̄ erat de talib^o nasciturus. **Audi**
dñm dicēte: Nō est maior inter natos muli-
erū iohanne baptista. **Mat. 11.** Eo q̄ esset helisabet
sterilis. Erat quidē sterilis corpore: sed fe-
cūda virtutib^o. Tarda sobōli: sed nō tarda
deo. Nō germine clausa sed tpe: nō negata
pignorb^o: s̄ seruata mysterio. Fratres heli-
sabet scēte part^o nō ablat^o ē: s̄ dilat^o: donec
trāsiret tps carnis: passio corpis: cōiugij ne-
cessitas: voluptat^o causa: cupiditat^o sēsus:
z totū qd hūanū confundit: grauat: onerat
cōsciētiā. Abūdabat enī lōgo tpe sacrificij
dom^o: scitāt^o hospitij metatū metatoris
christi: angeli domiciliū: aula spūsfacti: dei
tēplū. **1. Cor. 3.** Dei tēplū estis inquit ap̄lus z spūs
dei habitat in vobis. Deniqz vbi tota cor-
poris sedata ē q̄rela: z i toto facti sūt sine q̄-
rela: vox sterilitat^o fugit: reuiuiscit senect^o:
fides cōcipit: parit castitas: nascitur maior
hoīe: par angelis: tuba celi: p̄co christi: arca
nū patris: filij nūci^o: signifer supni regl: pec-
catorū venia: iudgorū correctio: vocatio gē-
tū: z vt pp̄ie dicā legis z gratie s̄bula que
diplōidē summi sacerdotis sancto patri iū-
rebat in corpe. Euangelista q̄ virtutes p̄fis
patrisqz describit: vt generatū meritis di-
gnitas germinis nosceret: et pbaret maior
oīe q̄ ortu suo excedebat leges natiuitat^o
humane. Sed si p̄cessurus est iā nāscat ioh-
annes: qz instat natiuitas christi. Surgat
obis lucifer qz iubar veri solis erumpit: et
viferet p̄co qz adest iudex. Et qz p̄cessu-

rus est deus: angelus p̄cedat. Tercū qz qd
supra hoīem ē: homo referre nō sufficit: vir-
tutē nascētis angeli: angelus iā loquat. **Di. Luc. 1.**
xit inquit angelus ad zachariā: Ne timue-
ris zacharia: exaudita ē enī obsecratio tua:
et helisabet vxor tua pariet tibi filiū: et vo-
cabis nomē ei^o iohānem: et erit gaudiū ti-
bi z exultatio: z multi in natiuitate ei^o gau-
būt. Erit enī magn^o corā dño: Vinū z sice-
rā nō bibet: z spiritus sancto replebit^o adhuc
ex vtero matris sue: z multos filiorū israel
cōuertet ad dñm deū ipsoz. Et ipse p̄cedet
ante illū in spiritu z virtute helie conuertere
corda patrū in filios: z incredulos ad pu-
dētā iustoz: parare dño plebē p̄fectā. **Ca. 2.**
cat hic fratres magn^o sermo: silet p̄dicatio
tractatoris. Quādo euāgelico p̄conio iohā-
nis gloria p̄dicatur: virt^o insonuit: laus col-
laudat: nec est qd illi iā adiciat homo cui
de^o cōtulit totū. Spiritu inquit sancto re-
plebit^o adhuc ex vtero matris sue. Videtis
fratres quēadmodum iohānes ante puenit
ad celū q̄ tāgeret terram. Ante accepit di-
uinū spiritū q̄ humanū. Ante suscepit diui-
na numerā q̄ humana corpis mēbra. Ante
cepit viuere deo q̄ sibi. Immo ante vixit il-
le dño q̄ deus viueret illi: iuxta illud ap̄li:
Jam nō ego viuo: sed viuūt in me christus. **Gal. 2.**
Sexto inquit mense: sue matris exultat in
vtero: z in vtero d̄ginis venisse nūciat chri-
stū. Seruens nūcius: qui ante gestiuūt nun-
ciare q̄ viuere. Impatiēs dux qui anteq̄ p-
ueniret ad corp^o puenit ad regē. Ante rapu-
it arma q̄ membra. Ante acie petit q̄ lucē.
Et vt vinceret mūdū: vicit ante naturā. Ip-
se enī sine viscerib^o viscera m̄fis exuscitat:
z qz tardabat corp^o: solo spiritu implet euā-
gelizat^o officij. Quid dicā fratres? Johā-
nes anteq̄ chri-
stū p̄cederet seipm p̄cessit.
Patris: matris: filij corda vnus atqz idē im-
plet spiritus sanctus: vt vno sanctitatis or-
gano resonet natiuitatis dñicę cātilena.

In eodem festo: Sermo III Ser. XXIII.
Iei hodiernę solēntas: solēnē desi-
derat tāta expectatiōe sermonem.
Ergo adiuuāte dño: ministrabim^o
vobis qd dederit: recolentes z aio tenētes
nostri officij seruitutē: vt loquamur nō tā-
q̄ magistri: sed tāq̄ ministri: nō discipulis
sed cōdiscipulis: qz nec seruis sed cōseruis.
Magister aut vn^o nobis: cui^o schola in ter-
ra ē: z cathedra i celo. Cui^o p̄cursor iohānes
est nat^o: cui^o natiuitat^o dies hodiern^o tradi-

tur: hodie celebrat. Hoc maior traditioe suscepim: sed ad posteros imitanda deuotione transmittim. Iohannis quo euangeliste: sed baptiste natalis hodie celebram. Quia prima reposita: occurrit questio non ptereunda: quare natalis que est nat ex utero iohanes potius celebram: que cuiuslibet apostoli vel martyris vel prophetę vel patriarchę? Si interrogemur: quid respondebim? Quatuor mihi uidentur: quatuor mearum uirum mediocritati occurrit: et cum hoc. Discipuli domini nati sunt: et per etiam accessum ad annos capaciores producti: in discipulatu assumpti sunt. Illorum postea fides domino adhaesit: sed nullum illorum natiuitas domino militauit. Recordemur et prophetas: recolamus patriarchas: nati sunt homines: etiam accessu pleni spiritu sancto: christum prophetauerunt. Nati sunt ut postea prophetarent: Iohannis autem dominum christum ipsa natiuitas prophetauit: quem conceptum ex utero salutauit. Ista ut potuimus soluta questione: alteram aggrediamur: per uirum quos dederit dominus. Occurrit enim alia questio aliquando ut mihi uidentur obscurior: et ad perscrutandum laboriosior: in qua me multum adiuuabit uestra intentio: et per meam exiguitate ad dominum deprecatio: Iohanes iste tanta excellens gratia: ut quemadmodum dictum est: dominum etiam ex utero salutaret: non dum loquendo: sed exultando: cuius gratia in deum iam tunc erat aperta: quam eius caro in carne erat exclusa. Hic ergo iohanes non inuenit inter discipulos dominum: sed inuenit potius discipulos habuisse cum domino. Quid est hoc? Quis est iste homo? Homo tamen. Quis homo tamen? Quatuor tantus homo? Tamen non sequebatur inter discipulos dominum: et sequebantur eum discipuli. Absit ut dicam per dominum: sed tamen quasi ex tra dominum. Discipulos habebat christus: discipulos habebat iohanes. Docebat christus: docebat iohanes. Quid iam dicam? Baptizabat iohanes: baptizabat christus. Pro hic de baptismo dico: a iohane baptizatus est christus. Ubi sunt qui de ministerio baptismi: arrogatia tumide animositatem inflant? Ubi sunt uoces carites humilitate: elatę supbia: ego baptizo: ego baptizo? Quid dixisses: **D** si christum baptizare meruisses? Adagna iam que tui aduertit factitas uestra: apparere et eminare cum cepit: que fuerat christus a patre mittendus: et iohanes a patre permittendus. Prior missus est iohanes: sicut ab obsequentiis antecedentis iudex. Posterior homo creatus est christus: sed iohane creauit deus christus. Erat igitur iohanes homo perfectus quod dicitur: et cuius tanta gratia commedata est: **Matt. 11.** ut ipse de illo dominus diceret: In natis mulierum

nemo exurrexit maior: iohane baptista. **Iste** ergo tam magnus: agnoscit dominum in paruo magnus: agnoscit homo eum qui uenerat homo deus. Si enim in natali mulierum: homo est in hominibus nemo exurrexit maior: iohane baptista: quisquis iohane plus est: non tamen homo sed et deus est. Debitus ergo tantus iste et discipulos proprios habere: et cum discipulis suis magistrum omnium christum cognoscere. Quod enim est magister testimonium ueritatis: que se humiliando eum agnoscere: cui commulando potuit in uidere? Putari christus potuit et noluit: exultimari christus potuit et noluit. Dixerunt homines cum fallerent in eo: Num forte homo est christus? **Luc. 3.** Respondit ille quod non erat: ut maneret quod erat. Unde quippe ad adam lapsum perdidit quod erat: quod quod non erat usurpauit. Relebat homo iste magnus: sed in paruo christo minimus. Hauerat homo: relebat homo et tenebat: quod recipe quod perdidit cogitabat. Homo ergo iste ut dixi magnus iohanes: cui dominus tale perhibuit testimonium: quem sic uitas commedauit ut diceret: In natis mulierum non exurrexit maior: iohane baptista: potuit credi christus: imo iam ab eis qui eius magnitudinis gratia fallere credebat christus: et in illo morerentur nisi ab illo confiteri corrigerent. Respondit ergo putantibus et ait: Homo sum ego christus: Tamen diceret: Lerte in honore meum ita fallimini: et certe mihi homo putado magna addit laudem: sed debeo cognoscere: ut uobis errantibus ille possit agnoscere. Si enim quod non erat fallaciter putaret: ab illo qui erat ueraciter amputaret. Premissus est ergo iohanes: ut dominum humilem baptizaret. Baptizari enim dominus propter humilitatem uoluit: non propter iniquitatem. Dominus christus que est baptizatus? Dominus christus dei filius unigenitus: que est baptizatus? Inueni que est natus: et inuenies que sit baptizatus. Ibi quippe inuenies humilitatem uiam quam pede supbo non capis. Quam nisi humili pede calcaueris: ad celsitudinem que ducit peruenire non poteris. Baptizatus est propter te: que de secedit propter te. Uide quam factus sit tantus. Qui cum in forma dei esset: non rapinam arbitratus est esse equalis deo. Homo enim erat rapina: sed erat nature equalitas filii cum patre. Iohanes si se christum putari uellet: illi rapina esset. Homo ergo et sine rapina: erat coequalis: ab eterno natus erat. Tamen semetipsum exinanuit formam serui accipiens: homo est forma hominis. Qui cum in forma dei esset: si formam dei accepit: sed cum in forma dei esset: semetipsum exinanuit. Suscepit quod non erat: ita ut non perderet quod erat. Iohanes de

Ser. XXIII. In vigilia S. Petri et Pauli. Ser. I

hōiem assūpsit. Formā serui accepit et fact⁹
S deus homo: a quo factus ē homo. Et de g
que maiestas: q̄ potestas: que sublimitas:
que cū patre equalitas: Venit ppter nos
ad indu mentū forme: et intellige illā a ma
gistro tāte humilitatē viā: qm̄ pl⁹ ē q̄ voluit
hō fieri q̄ q̄ voluit ab hōie baptizari. Ba
ptizat q̄ in q̄ iohānes christū: seruus dñi:

Job. 1. vox vbum. Mementote enī: Ego sum vox
clamātis in deserto: et memērote: q̄ vbum ca
ro factū ē: et habitauit i nobis. Baptizat q̄
in q̄ iohānes christū: seru⁹ dñi: vox verbū:
creatura creatorē: lucerna solem: s̄ solē q̄ fe
cit hūc solē: solē de q̄ dictū ē. Or̄ ē mibi sol

Malachie. 4. iusticię: et sanitas i pennis ei⁹. De q̄ impij se

Sap. 5. ro penitētes: i siue dicturi sūt: Quid nobis
psuit supbia: aut qd̄ diuitiarū iactātia con
tulit nobis? Trāserūt illa oīa tāq̄ ymbra:
et cū ymbis q̄ secuti sūt ymbra. Ergo inq̄
unt: Errauim⁹ a via veritatis: et iusticię lu
mē nō luxit nobis: et sol itelligētie nō ē or̄
nob. Illis nō ē or̄ christ⁹: a q̄b⁹ nō est agni
tus christ⁹. Sol ille iusticię: sine nube: sine
nocte. Ipsenō oīf malis: non or̄f impijs:
nō or̄f infidelib⁹. Nā solē istū de celo corpo

Matth. 5. reum: q̄tidie facit oriri sup bonos et malos.
Baptizauit q̄ vt dixi creatura creatorē: lu
cerna solē: et nō se extulit baptizator: s̄ sub
didit baptizando.

Luc. 1. Itē in eodē festo: Homelia de eo
qd̄ sc̄ptū ē i euāgelio s̄m Lucā: He
lisabet impletū ē tēpus pariēdi et.
q̄ habet de questionib⁹ euāgelioꝝ
lib. j. ca. ij. Et lib. ij. ca. j.

De sanctis: petro et paulo aplis.

In vigilia Petri et pauli aposto
lorū: de eo qd̄ scriptū ē in euāgelio
s̄m Iohāne: Simon iohānis dili
gis me plus his: Sermo I

Job. 21. r. XXIII.

A Postolū petrū p̄mū oīm aploꝝ me
a ministis i dñi passione fuisse turba
tum. Suit enī prius audax p̄sum
ptor: et postea fact⁹ ē timidus negator. Pro
miserat se p̄ dño moritur⁹: cum prius p̄ illo
eēt dñs moritur⁹. Quā q̄ dicebat: Tecū pa
rat⁹ sū vsq̄ ad mortē ire: Et aiā meā p̄ me
ponā: R̄dit ei dñs: Aiā tuā p̄ repones.
Amē dico tibi p̄ usq̄ gallus cātet ter me ne
gabis. Tentū ē ad horā. Et q̄ de⁹ erat chri
st⁹: hō aut̄ petr⁹: i plena ē sc̄ptura: Ego dixi i

Matth. 26. Job. 13. Ps. 115.

pauore meo: oīs hō mēdax. Dixit aut̄ apo
stol⁹: Quā de⁹ verax: oīs aut̄ hō mēdax. Cle
rax christ⁹: mēdax petr⁹? Adodo qd̄ iterro
gat eū dñs: sic̄ audistī cū euāgelii legeret:
et dicit ei: Simō iohānis diligi me pl⁹ his?
R̄dit ille et dixit: Dñe tu scis quia amo te.
Et itex dñs h̄ iterrogauit: et tertio h̄ iterro
gauit. Et respōdenti dilectionē: cōmēdauit
gregem. Per singula enī dicebat dñs petro
iesus dicenti: Amo te: pasce agnos meos:
pasce ouiculas meas. In vno petro figura
bat vnitas oīm pastozū: s̄ bonozū q̄ sciant
oues christi pascere christo nō sibi. Nunq̄d
mō petr⁹ mēdax erat: aut amare se dñm mē
dax r̄debat? Veracit̄ h̄ r̄debat: h̄ enī re
spōdebat qd̄ in corde suo videbat. Quā aut̄
dixerat: Aiā meā p̄ te ponā: de futurū vo
luit p̄sumere virib⁹. Dis aut̄ hō q̄lis sit tūc
cū loquit̄ forte scit: qualis crastino futurus
sit q̄s scit? Reuocabat q̄ oculos suos ad cor
suū petrus qm̄ interrogabat a dño: et fidēs
r̄debat qd̄ sibi videbat: Etia dñe: tu scis
q̄ amo te: Qd̄ tibi dico: tu scis. qd̄ hic vi
deo in corde meo: vides et tu. Nō ausus ē tū
dicere qd̄ dñs iterrogauerat: Nō enī simpli
citer dñs dixerat: Diligis me: s̄ addiderat:
Pl⁹ his diligi me: id est pl⁹ me diligi q̄ isti:
de alijs discipulis: ille nō potuit dicere nisi
amo te: nō ausus ē dicere plus his. Voluit
itex esse mēdax: Sufficeret ei testimonium
phibere cordi suo: nō debuit esse iudex cor
dis alieni. Verax q̄ petrus: an verax in pe
tro christus? Quā aut̄ voluit dñs iesus chri
stus deseruit petrū et inuētus ē hō petrus:
quando aut̄ placuit dño iesu christo imple
uit petrū: et inuent⁹ est petr⁹ verax. Veracē
petrū petra fecerat: Petra enī erat christ⁹.
Et qd̄ ei nūciauit qm̄ tertio r̄dit amare se
christū: et tertio dñs petro suas ouiculas cō
mēdauit? P̄nūciauit ei passionē suā. Lū
eēs inq̄t iunior cigebas te et ibas q̄ volebas:
cū aut̄ senuer̄: extēdes man⁹ tuas et alter te
ciget et feret q̄ tu nō vis. Euāgelista nob̄ ex
posuit qd̄ dixerat x̄ps: hoc aut̄ dicebat in
quit significā q̄ morte clarificatur⁹ eēt deū:
id est q̄ p̄ christo fuerat crucifigēd⁹: hoc est
enī extēdes man⁹ tuas. Tūc enī negator?
Deinde post hec ait dñs iesus christ⁹: Seq̄
re me: Nō sic quō pus qm̄ vocauit discipu
los. Nā et tūc dixit: Seq̄re me: s̄ tūc ad do
ctrinā: mō ad coronā. Nūq̄d nō qm̄ negauit
x̄pm̄ occidī timuit? hoc timuit pati qd̄ pass⁹
ē x̄ps. S̄z iā timere nō debuit. Videbat enī

Ro. 3.

Job. 21.

L

1. Cor. 10.

Job. 21.

Ser. XXV XXVI. De S. Pe. et Pau. Ser. I II

in carne viuētem quē viderat in ligno pendēte. Resurgēdo christ⁹ abstulit mortis timorē: et quā abstulerat mortis timorē: merito interrogabat petri amorē. Ter negauerat timor: ter p̄fessus est amor. Trinitas negationis desertio veritatē: Trinitas cōfessionis: testimoniū dilectionis.

In festo apostolorū petri et pauli
Ser. XXV. li: Sermo I

A filioli mei audite nos: et liberate vos. Currite p̄ vobis: et nobis p̄statis et vobis. Cōmune erit gaudium n̄m: si vos viderim⁹ induere christū. Iuvenes et virgines: seniores cū iuniorib⁹ ad gratiā festinēt. Mater nostra pariendo nō discernit etates. Ipsa genuit petrū: ipsa parturuit et paulū: vt ex lupo fieret agn⁹. Tanq̄m gnat⁹ est saulus: creuit et fact⁹ ē magn⁹. Baptizat⁹ est a matre: illuminat⁹ a deo patre: Et cepit velle petrū videre: et cū quēreret eū velle videre: magis eū petrus cepit timere. Audiuit eū petr⁹: q̄ saulus eū quēreret. Noli timere beate petre: q̄ saulus nō te quērit: s̄ paulus vas electiōis te cupit videre. Sancte petre benedic patrē et suscipe fratrem: et habes cū quo potes defendere matrē. Beate petre: q̄ cōuersus ē saulus miraris: qualis es tu: erit et ipse talis: et vn⁹ vobis erit natalis. Qui fecit ex saulo paulū: ipse fecit ex simone petrū. Unus vos honorauit: vnus vos coronauit. Mutauit p̄secutorē: mutauit honore vno. Veni sancte paul: veni sequere petrū: sed docētē nō fugientē. Fugiebat quā te nesciebat. Nam iste beatissimus paulus: sicut in lectione actū ap̄loꝝ cum recitaret audiui⁹: celesti voce p̄strat⁹ est.

Bat. 9. Dum fureret ad catulas in lupina rabie: et exosum sibi nomē innocētis agni p̄sequit⁹: dū quērit discerpere aut vexare gregem: audiuit altisonā vocē: Saule saule qd me p̄sequeris? Quid frustra insanisti? Nōmē meū: et occidisti martyrē meū? Olim qdē debui p̄dere te: s̄ stephan⁹ me⁹ orauit p̄ te. Et ille: Bat. 9. Quis es dñe? Et dñs ad illū. Ego sum inquit iesus nazaren⁹: quē tu p̄sequeris. Laput de cēlo p̄ membris clamat. Inquietat corpus: et de cēlo intonat christus. Saule inquit saule: qd me p̄sequeris? Quid est q̄ rugiente saulo mugit arcanū: et contra seuitiā pauli militia cōquerit cēli: nisi vt q̄ nō credit erat resurgēti: saltem crederet in cēlo sedē-

ti? Nā dicē ananias: Accede ad eum: et signa eū caractere meo: multa em̄ patiet p̄ noie meo. Et ille: Dñe audiui a multis de viro h̄ q̄ multa mala fecit factis tuis. Ait illi dñs: Tade: quoniā vas electiōis est mihi. Beate anania: merito in timore trepidares si forti manu non esset cui militares. Ideo p̄ sternit supbia: vt erigat sanctitas. Venit ḡ ananias: baptizauit saulū: et fecit paulum. Baptizauit lupū: et fecit agnū: et cepim⁹ habere p̄dicatozē: quē habuim⁹ p̄secutozē. Deniq̄ cepit p̄dicare christum: cui antea resistebat: postea paratus pati p̄ eo q̄ quē antea pugnabat. Patit paulus: qd fecerat saul⁹. Saulus lapidauit: paul⁹ lapidat⁹ est. Saulus christianos virgī affectit: paul⁹ p̄ christo quādrages vna min⁹ accepit. Saulus p̄secut⁹ ē ecclesiā dei: paulus submissus est in sporta. Saulus vinxit: paulus vincit⁹ est. Et dū saulus scūies quērit minuere numerū christianoz̄: etiā ipse accessit ad numerū cōfessoꝝ. Et dū inferret alijs necē: suscipit ipse p̄ eo mortē. Dū intrat lupus rapax in stabula pecudis: subito et ipse fact⁹ ē ouis. Itaq̄ q̄ iam desperet de magnitudine criminis: aut de humilitate generis? Nā beatissimū petrū piscatozē: modo genib⁹ p̄olutis adorat gentiū multitudo credētū: p̄ dominū nostrū iesum christū rē.

In eodē festo: Sermo II
Etū vobis omnib⁹ est fratres charissimū et vniuerso mūdo notissimū et beatissimozum petri et pauli natalis sit hodie: nec aliquā p̄te orbis latere potuit tāta deuotio. Si qdē cū d̄ his dicat dauid p̄pheta: In omnē terrā exiit son⁹ eoz̄: et in fines orbis terre verba eoz̄. In omni terra mira petri virt⁹ est: et in fines orbis terre ep̄l̄e pauli penetrauerūt. Quis em̄ nō audiuit q̄ prim⁹ ap̄lus petr⁹ sedenti ad speciosam portā templi claudo: et ex matris suę vtero olim iam debili pedū restituerit firmitatē: vt qd natura min⁹ cōtulerat: apostolica gra repararet? Lū em̄ claud⁹ ille stipem rogās: aliqd pecunię se ab apostolis crederet accepturū: ait illi ap̄lus petr⁹: Argentū et aurū nō habeo: s̄ qd habeo h̄ tibi do. In noie iesu christi nazareni surge et ambula. Beata plane largitas quē petri argentū qdē nō cōtulit: sed cōtulit sanitatem. Beata largitas: q̄ de thesauris suis aurū non protulit: sed protulit medicinam. Beat⁹ et ille claudus qd dū stipē quērit pecunię: diuitias in-

Ser. XXVI.
A
P̄. 18.
Bat. 9.

Ser. XXVII. De S. Petro et Paulo Ser. III

columnitatis accepit. Hoc enim ab apostolis donum meruit: quod nulli thesauris a medicis redimere potuisset. Primum ergo signum mirabile quod beatus apostolus petrus fecit: claudere pedes restituendo ut diximus vestigia. Audistis frequenter ipsum petrum a domino petram nuncupatum: sicut ait: Tu es petrus: et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Si ergo petrus petra est super quam edificata est ecclesia: recte prius pedes sanat: ut sicut in ecclesia fidei fundamentum continet: ita et in homine membrorum fundamenta confirmet. Recte inquam pedes christiano curat: ut iam non trepidus quis nec imbecillus possit supra petram ecclesie stare: sed robustus et fortis cedere. Ubi autem pauli verba non leguntur? Quis locus eam scribit: corde retinet: conversatione custodit? Qui paulus a domino vas electionis est nominatus. Bonum vas: in quo preciosa mandatorum christi precepta condunt. Bonum vas: de cuius plenitudine substantia vite populis semper erogatur et plenum est. Optima apostolorum nominata petra et vas necessaria sunt domui salvatorum. Domus enim petrarum fortitudinem construit: utilitate vas ornatur. Petra ad firmitatem nec labans sustentat populos: vas ad custodiam ne temptentur operit christianos. Exitus vero eorum de hoc seculo quod beatus fuerit: nemo qui ignoret. Nam prima hec in illis beatitudo est: quod ambo una die passi esse noscuntur: sed ut quis una fides servitio deungerat: una dies martyrio coronaret. Deinde ipsa passio licet diversa in singulis fuerit: tamen una referta est gratia sanctitatis. Nam petrus crucem sicut salvator in exitu protulit: et dominice devotionis simili morte discerptus est: sed ut quem imitabatur fide imitaretur et passione. De pauli vero ceruice cum eam persecutor gladio percussisset: dicitur fluxisse lactis magis unda quam sanguinis: et mirum in modum sanctum apostolum baptismi gratia: in ipsa nece fecit splendidum potius quam cruentum. Quod quidem res in sancto paulo stupenda non est. Quid enim mirum si abundat lacte nutritor ecclesie: sicut ipse ad corinthios ait: Lactem vobis potum dedi si esca: hec est plane repromissio illa terra: quam patribus nostris promissit deus dicens: Dabo vobis terram melle et lacte manantem. Non enim de hac terra locutus est: qui manantibus aquis censum involuit lutumque permiscerit: sed de illa terra pauli et similitudo pauli: qui suave potum distillat. Quod enim pauli epistola non meliore dulcior: non lacte candidior? Quod epistolam tamquam verba ecclesiarum populos enutrit ad salutem. De

ceruice ergo apostoli per sanguine lac manavit. Legimus in epistola ipsius: quod caro et sanguis regnum dei non possidebunt. Ita ergo paulus possidet regnum: quod caro et sanguis non possunt: qui impedire dicuntur regnare. Adhuc ergo paulus in terris positus iam in regni celestis substantiam transformatur. Ideo fratres charissimi quotienscumque martyrum memoriam celebramus: pretermittis omnium seculi actibus sine aliqua dilatione concurrere debemus ad domum dei: reddere illis honorificentiam: quam nobis salutem effusione sui sanguinis pepererunt: quam tam sacrata hostia pro nostra proptiatione domino se obtulerunt: presertim cum dicat ad sanctos suos omnipotens deus: Qui vos honorat me honorat: et qui vos spernit me spernit. Quisquis ergo honorat martyres: honorat et christum: et qui spernit sanctos: spernit christum dominum nostrum: qui vivit etc.

In eodem festo: Sermo III Ser. XXVII.

Utrum omnes beati apostoli pariter gratiam apud dominum sanctitatis obtineant: nec scio quo tamen pacto petrus et paulus videntur pre ceteris peculiari quodam in salvatore fidei virtute precellere. Quod quidem ex ipsius domini iudicio possumus approbare. Nam petro sicut bono dispensatori clauem regni celestis dedit: paulo tanquam idoneo doctori gentium: magistrum ecclesiasticam institutionis iniunxit: sed ut quos iste erudierit ad fidem: ille suscipiat ad salutem: ut quorum corda paulus patefecerit doctrina verborum: eorum animas petrus aperiat regna celorum. Clavis enim quodammodo a christo scientie et paulus accepit. Clavis enim dicitur qua ad fidem pectorum dura referantur: mentium secreta panduntur: et quicquid intrinsecus tenebat clausum: in palam rationabili manifestatione producit. Clavis inquam est et conscientia ad confessionem peccati aperit: et gratiam ad eternitatem misterii salutaris includit. Ambo ergo claves a domino preceperunt: scientie iste: ille potentie. Divitias immortalitatis ille dispensat: scientie thesauros iste largitur. Sunt enim thesauri scientie: sicut scriptum est: in quibus sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Ergo beati petrus et paulus eminent super universos apostolos: et peculiari quadam prerogativa precellunt. Verum in ipsos quos cui preponatur incertum est. Puto enim illos equales esse meritis: quod equales sunt passione: et simili eos fidei devotione vixisse: quos simul videmus ad martyrii gloriam pervenisse. Non enim sine causa putemus factum quod una die uno in

1. Cor. 15.

D

Luc. 10.

Ser. XXVII.

A

Matt. 16.

B

Col. 2.

L

Ser. XXVIII. De S. Petro et Paulo Ser. III

2. q. 7. beati

loco: tyranni vnus tolerauere sententiā,
 vna die passi sunt: vt ad christū pariter p-
 uenirēt: vno in loco: ne alteri roma d esset.
 Sub vno psecutore: vt equalis crudelitas
 vtrūq; cōstringeret. Dies ḡ p merito: loc^o
 p gloria: psecutor decret^o est p virtute. Et
 in quo tandē loco martyriū pulerūt sancti
 apostoli? In vrbe roma ḡ principatū tene-
 bat: et caput obrinet nationū: scz vt vbi ca-
 put supstitūdis erat: illic caput q̄sceret san-
 ctitatis: et vbi gentiliū pncipes habitabāt:
 illic ecclesiarū morarent pncipes. Qui^o au-
 tē meriti sint beatissimi petrus et paulus:
 hinc possum^o intelligere: q̄ cum dñs orientis
 regionē ppria illustrauerit passione: oc-
 cidētis plagā ne quid minus esset: vice sui
 apostolorū sanguine illuminare dignat^o est.
 Et licet illius passio nobis sufficiat ad salu-
 tē: tñ etiā horū martyriū nobis contulit ad
 exemplū. Hodierna igit die beati apostoli
 sanguinē pfuderunt: sed videam^o causam
 quare ista ppeffi sunt: scz q̄ inter cetera mi-
 rabilia etiā simonē magū illū orationibus
 suis de aeris vacuo p̄cipitiū ruina pstraue-
 rint. Lū em̄ idē simon se christum diceret: et
 tanq; filium ad patrem assereret volādo se
 posse cōscendere: atq; elatus subito magi-
 cis artib^o volare cepisset: tūc petr^o fixis ge-
 nibus p̄cat^o est dñm: et p̄catiōe sancta vicit
 magicā leuitatē. P̄ior em̄ ascēdit ad dñm
 oratio q̄ volat^o: et ante puenit iusta petitiō
 q̄ iniqua p̄sumptio. Ante inquā petr^o i ter-
 ris positus obtinuit q̄ rogauit: q̄ simon
 pueniret in cęlestia quo tendebat. Tunc igit
 tur petrus velut vincrum illum de sublimi
 aere deposuit: et quodā p̄cipitiō in saxo eli-
 dens ei^o crura confregit. Et h̄ in opprobrio
 facti illi^o est: vt qui paulo ante volare tem-
 ptauerat: subito ambulare nō posset: et qui
 pennas assumpserat: plātas amitteret. Sz
 ne forte hoc mirū videat: q̄ magus iste p-
 sente apostolo p aerem aliquādiu volitauit:
 h̄ patientia petri fecit. Permisit em̄ illū
 aliquādiu sublimius ascendere: vt alti^o ca-
 deret. Voluit eū in excelsum leuari a cōspe-
 ctu oīm: vt ruentem illū de excelso oīm pui-
 derent oculi. Hęc igit est iniquitatis elatio:
 vt in altum se ferat: in sublime se erigat: sed
 sancta oratio omnē humilitat supbiam: vni-
 uersam deijcit vanitatē: p̄stante dño.

Ser. XXVIII In eodem festo: Sermo III

Piscatoris et psecutoris sacratissimū
 die gemine festiuitate occursum deuotione
 p̄cipua hodie celebrem^o. Ille
 q̄ retia euasit seculi: iste q̄ ex p̄done cōfessor
 factus est christi. Elegit ecce duos: vnū pi-
 scatorē: alterū grassatorē. Illū vocat ex li-
 tore: istū clamat ex itinere. Illū accersit ex
 ponto: istū terret de cęlo. Lum igit petrus
 linea castra laxaret in freto: christ^o retia mi-
 sit in d̄bo. Lepit christ^o: cepit et petr^o. Chri-
 stus discipulū: petr^o pisciculū: Et dū circū-
 dat gētē squameā: ipse venit i retia. P̄teri-
 ens inquit iesus vidit duos fratres: simo-
 nem qui dicit petrus: et andrea fratrē ei^o re-
 tia mittentes in mare. Erāt em̄ piscatores.
 Quibus christ^o sic ait: Venite inquit post
 me et faciam vos fieri piscatores hominū.
 Et illi relict^o retibus: sicuti sunt cum. Sta-
 bat petrus mobilitate et gurgite p̄dulus.
 et inter obscuras aquas inquieti maris: vi-
 ctum quē nō habebat artificio requirebat:
 nutabat sup ambigūā vndam: vt possit in-
 uenire capturam. Clario ferē referturq; ve-
 stigio: stat mobilis: et mouebat stabilis. Rī-
 mas inf ceteros marini gergis fluctus: sub
 obscura ymbra fugitiuā insequit p̄dā: ma-
 culosus paries sit: cęca piscibus in mari cu-
 stodia. Et dum insidiatur petrus gregib^o
 equoreis piscū in mari: ipse in rete incidit
 saluatoris. Sit de p̄done p̄datio: de pesca-
 tore piscatio: de pirata captiuitas. Venite
 inquit post me: et faciam vos piscatores ho-
 minum. At illi relictis retib^o suis secuti sūt
 eum. Dum vellet petrus inani muro que-
 rens concludere piscem: hamo verbi christ^o
 et ipsum tenuit piscatorem. Distēdebat pe-
 trus sinu lini voluit in se vacuam continā: et
 dum insequit grauidi semp equoris plē: ca-
 prorem suum emptorem: saluatorem trabe-
 bat et trabebat. Exercebat in equore violē-
 tiam et patiebat in mente capturā. Quaque
 genus pirata reptilium: deseruisti artificū
 hoc quē mutasti de pisce ad piscem. Est em̄
 christus piscis ille: qui ad tobiā ascendit de
 flumine viu^o: cui^o teore p passionē affato:
 fugatus est diabolus: et p amaritudinē fel-
 lis affat^o est cęc^o: et illuminatus ē mūdus.
 De pisce inquā ad piscē: de rete ad ecclesiā:
 de mari ad fontē: de captura fact^o est factu-
 ra. Reliq̄ ḡ salū fluctuātē: et cepit ambula-
 re post piscē. Similitudo artis inflāmat des-
 deriū audiētis: vt q̄ ante capturā latebat in

Matth. 4.

Abi. 5.

Zobie. 4.

Sermo XXIX. De S. Petro et Paulo Ser. V

Salobbi nunc retia spargat in mundo. Tunc enim
pisces induxit: nunc autem homines sagenis spiritus
L talibus irretiuit. Paulus autem paruus: sed ex par-
uo magnus: dum diceret saul: sydereus uocem tu-
ba conterit: certe elisus audacia: ut semi-
Ba: 9. net erectus in mundo doctrina. Saule inquit
saule quid me persequeris? Ibat igitur saulus
furiis inuictus: duri pectoris efflabat incen-
diu: sanctorumque sanguinem struens: per totam iudeam
alienus ferebat insaniam: ut christi membra la-
niaret in terris. Sit una religio crudelis: ut
questionarius: et innocenti per campos scelerati-
ssimi aggeri euacuaret: ut iudea quam pridem se-
uierat in capite: crudelitate exerceret in cor-
pore. Acceperat enim salutem a principibus
sacerdotum: ut homines fidei nostrae occide-
ret: et germinante fidei campo manu nefaria
detruncaret. Dum ergo portat saulus funerem
milites christi gladium: fulmineum de celo ac-
cepit testimonium. Dum crassat percutit: dum christi
sanctos persequitur: violenter radio celestis lu-
minis caecatur. Et qui aduersus deum erigebatur:
diuina uoce terribiliter perterritus: Saule in-
quit saule quid me persequeris? Caput per mem-
bris clamat. Inquietat corpus: et itonat christus
in caelis: Saule saule quid me persequeris?
Quid est quod mugit populus: mugit ar-
canum: et contra seuitiam pauli puincia coque-
rit caeli: ut qui non crediderat resurgente: sal-
tem crederet in caelis sedente: et qui defuncto
apostolorum domino assueuerat ex sepulchro me-
daciui: de celo uiuentis acciperet testimonium?
D Saule inquit saule quid me persequeris? Su-
bito igitur ad istam diuinam uocem increpationis in-
fixus in terram et seuitiam perdit et semitam: depo-
nit feritatem et incurrit oculorum caecitatem. Le-
git habere ductores quos habuerat ante per-
secutores. Ubi nam paulus currebas: quan-
do currebas? Ecce nunc aberras quoniam lo-
cum: et qui persequeris christum: caecus curris ad
manum. Saule rapax lupe: comedes sed ex-
pecta paululum et digerens digereris. Credis
ergo saule in deo: adhibes fidem pseudo? Non so-
let istae manus in sanguine pollui: nisi te ad-
huc ab eis uideri cruciari. Pax erat generi-
tuo quae crucifixerat christum: insuper et manus
mittere non formidauit in caelum. Expulsi pati-
bulum: posuit in ostia sepulchri custodes. Iam
christus ascendit ad patrem et adhuc genitrix
tua non caret seueritate. Saule iudea prophetarum
Watt: 27. sanguine temulenta: non dum faciata es a san-
guine abel usque ad sanguinem zachariae: flu-

mina tui sceleris spumant: et te adhuc usque non
faciant. Ab origine mundi sanguinem bibis et
adhuc sitis: necdum tui facinoris unda sicca-
uit etiam alueo tui sceleris sitis. Ad odum christi
sui patibulo crucifixi: et tam cito crudelitate
sanguinis aruiti: Sed ecce perterritus auda-
cia tua: ut sanctitas erigatur. Ladit miles dia-
boli: ut surgat signifer christi. Adhuc petrus
E in seculum retiaculum: circumfert paulus dominum
in mundo vexillum. Et iste piscator hominum: et ille
titulat signo crucis gentiles. Currunt itaque
utrumque ad palmam martyrii: et utrumque ueni-
unt ad coronam: Non quidem eodem tempore cursu:
sed eodem anni uertente occursum. Petrus per
christo capite deorsum uerso in ligno suspen-
dit: paulus per christo gladio trucidatur. Ille per
prius gressibus persequitur ad christum oculis
que superiora respiciens beatum spiritum deduce-
bat ad caelum: iste ueritatem curuat ad penam et of-
ferebat ueritatem capitis ad coronam. Petrum
crux necat: paulum gladius immolat. Duo ge-
nera suppliciorum domini et christi in duobus
apostolis christi: Petrus patitur crucem: paulus
sentit pugionem. Piscatorem suspedit hamus
crucis: persecutorem mucro minuit persecutoris.
Nunc ad memoriam piscatoris flectit genua
imperatoris. Ibi radiant gemmae diadema-
tis: ubi fulgent beneficia piscatoris. Ex pi-
scatore fecit dominus apostolorum principem:
ex persecutore fecit apostolicum confessorum. Pre-
stitit passio socios: quos fecerat fidei predica-
tio copulatos. Ueneremur ergo principes
gregum nostri: si uolumus caulas intrare pastoris.

In eodem festo: Sermo V Ser. XXIX.

O die duos christiani nominis fun-
A
b datores exultantis ecclesiae festa com-
celebrant. Ibi enim duo electi sunt ad
duorum populorum salutem. Petrus ad iudeorum:
paulus ad gentium. Petrus ut in iudea uete-
rem ac desertum agrum repararet: atque eum
sub umbra legis infructuosum et a calore ue-
ri solis absconditum fidei salubritate et gratiae
fecundaret: paulus uero ad gentes mittitur:
et ad terram nouam quae nullam ante dederat fru-
gum: nullum fuerat experta cultorem: qui aratro
dominicum crucis persequeretur: et in rudi cam-
po christi nouellam infatigabilis operarius
excitaret. Petrus itaque uineam ubi iam fue-
rat reparat: paulus plantat ubi non erat.
Petrus in iudeis arborem ab antiqui ger-
minis nobilitate degenerem: in radice sua ex-

colit: paulus vero in alieno fomite pegri-
nos ponit gentium ramos. Petrus in iudæis
terrâ male secunda excolit: paulus in gentibus
nondum culta fecundat: A petro in iudæa olea
reparat: a paulo in gentibus oleaster inserit.
Petrus in iudæis mollit duritiam: paulus in
gentibus illuminat ignorantiam. Petrus tenebras
et vitia pellit ex oculis: paulus reddit oculos
a natiuitate cecati. Varius ac diuerso ge-
nere innumeri populi ad vnius regis mili-
tiam congregantur: ac sic duo potentissimi duces
petrus antiquum de veteribus reducit: paulus
nouum de tyronibus christi conducit exercitum.
Discurrunt itaque per vniuersum mundum duo
splendidissimi negotiatores: portantes coram
gentibus et regibus et filiis israel preciosa fidei mer-
cimoniam. Circumferunt aromata iusticie: thu-
ra diuine venerationis: incensum copulationis:
balsamum castitatis. Illi igitur sal pruden-
tiae spiritualis: de quibus dicitur: Vos estis sal ter-
rae: quibus vtiq; anime condiantur: vt inuiolatæ
ab æterna peccati corruptione seruentur. Ero-
gant per omnem terram spirituales dispensatores
preciosa salutis thesauros sanctitatis: Querunt
quos secum ad celos attrahant piissimi alarum
parietes: dispares partium studiis: operum me-
ritis pares. Equales enim illos ac similes per
varia ac diuersa virtutum genera dixerim.
Nam et si cum petro christus vixit in terris: sed paulus
compellere non dedignatus est celis: adhuc etiam
persequentem. Sed in opere persequentis apostoli
fidei prouidebat: et ideo quia prospexit zelum: ho-
norauit affectum. Et quia sub proposito placendi
deo agebat ignarus ad culpam: statim post
admonitionem cucurrit deuotus ad gratiam.
Probreum et si in corpore non est locutus cum christo
paulus: non minus est illud quod locutus est
christus in paulo: dicente eodem: An experimen-
tum queritis ei qui in me loquitur christus? Ac
sic quem foris predicationibus proferebat: interius
de gestabat. Nescio igitur quid ei defuerit san-
ctitatis: de cuius pectore dominus quasi de pecu-
liari templo suo salutaria populis reddebat
oracula. Petrus ambulare super aquas debi-
ta soli deo potestate presumpsit: et rerum obsta-
te natura per insueti itineris nouas vias pen-
dulam inferens gressum tumetia maris dor-
sa calcavit: sed non minor paulus qui sicut ipse
de se dicit: nocte et die in profundo maris fuit.
Non minor inquam paulus quem velut noui te-
stamenti ionam: die ac nocte per maris profun-
da iactatum absorbuisset fluxus et reddidit: quasi

sacrum depositum violare non auderet: quia famula-
trix eum vnda custodit illisum propter predi-
cationibus reseruabat. Ibi est quoque beatus
petrus in illa celestium discipulorum schola pre-
cipuus: ac primum idoneus qui verba vite ex christi
ore suscipiens: per euangelij potestatem iudeorum
gentem perditam quaereret: et abdicatos ad heredi-
tatem vocaret: interpretis legis: assertor gratie:
destructor synagoga: ecclesie repator: et ideo
solus inter apostolos meruit audire: Amen **Matth. 16.**
Dico tibi: quia tu es petrus: et super hanc petram
edificabo ecclesiam meam: dignus certe qui edificandis
in domo dei populis: lapis esset ad
fundamentum: columna ad sustentaculum: clauis
ad regnum. De hoc ait sermo diuinus: Et po-
nebat inquit infirmos suos: vt umbra saltem
transiit petri obumbraret eos. Si tunc opere
ferre poterat umbra corporis: quantomagis
nunc plenitudo virtutis? Si tunc supplicati-
onibus prederat aura quaedam pertransiit: quanto
magis gratia nunc permouetur? Aderito per omnes
christi ecclesias auro preciosius habet ferrum
illud penalarum vinculorum. Si tam medi-
cabilis fuit obumbratio visitatum: quanto
magis catena vincit? Et umbra inquam transi-
euntis petri obumbraret eos. Si inanis quæ-
dam species vacue imaginis habere potuit in se-
vim salutis: quanto plus de corpore meruerunt
attrahere salubritatis ferreo potere sacris
impulsa membris vincula passionis? Si ad pre-
sentia supplicantiu tam potens fuit ante mar-
tyrium: quanto magis efficax post triumphum?
Felicis illi nexu qui de manibus et compedi-
bus in coronam mutantur: apostolorum contingen-
tes martyrem reddiderunt felices catene: que
nudatis pene ossibus inherentes: viuas re-
liquias de sanguinis sudore iam attrita car-
ne rapuerunt: tactusque membrorum cruciatum
sui sanctificat instrumentum: in quo dum affli-
ctio crescit ad penam: causa penę proficit ad
gloriam. Felicia vincula que reu suum versus
ad christi crucem non tam condempnatura quam con-
secratura miserunt. In illa itaque cruce imita-
ri metuens sacrificium redemptoris: capite in fra-
demergi elegit. O virtus humilitatis ingenite:
honorari etiam supplicij genere premeferat: et qui
non recusat dominici tormenta patibuli: similitu-
dinem expauescit triumphi.

In eodem festo: Homelia de eo
quod scriptum est in euangelio secundum Mattheum: **Matth. 16.**
Venit iesus in partes cesarię philippi
et cetera. que inserta est in sermone

Ser. XXX. De sancto Laurentio Ser. I

xxxj. de Uerbis apostoli: lra. B. et sequentibus

Matth. 14. Item in octauis eorū dē aposto-
lorū: Homelia de eo qđ scriptū est
in euāgelio s̄m Mattheum: Iussit
discipulos ascēdere i nauiculā zc.
que supra est ex sermonib⁹ de Uer-
bis domini: xiiij. et. xiiij.

De sancta Maria magdalena.

Luc. 7. In festo sancte marie magdale-
ne: Homelia de eo qđ scriptū est in
euāgelio s̄m lucā: Rogabat iesum
phariseus qđā zc. Incipiens: Qđ
admonemur zc. que habet i libro
Quinquaginta homeliarū. xiiij.

De sancto Petro ad vincula

Matth. 16. In festo sancti Petri ad vincula
Homelia de eo qđ scriptū ē in eua-
gelio s̄m Mattheu: Venit iesus in
partes Cesarie philippi zc. que in
serta est i sermone. xxxj. de Uerbis
apostoli: littera. B. et sequētib⁹.

De sancto Laurentio.

Ser. XXX. In festo sancti Laurētij: Ser. I

A Estissimi laurentij martiris: cuius
b natalē hodie celebramus: passionē
nosse vos credo: et quāta in persecu-
tione pertulerit: dilectionē vestrā scire posse
non dubito. Tanta em̄ eius martyrii gloria
extitit: vt passione sua mundū illuminauerit
vniuersū. Illuminauit mūdū plane lauretj
eo lumine qđ ipse accēsus est: et flāmis quas
ipse pertulit: omnū christianoꝝ corda cale-
fecit. Quis nolit ad horā vri laurentij igne:
B vt eternū gehēne nō patiat incendij? Bea-
ti igiŕ lauretj exemplo puocamur ad mar-
tyriū: et accendimur ad fidē: incalescimus ad
deuotionē: et si in nobis persecutoris flāma
deest: fidei tñ flāma nō deest. Non ardem⁹
quidē corpore pro christo: sed ardemus affe-
ctu. Non subijcit mihi persecutor ignē: sed
subijcit mihi desiderij saluatoris. Esse autē
saluatoris ignem legimus in euangelio: di-
Luc. 22. cente eodem domino: Mescitis quia veni
ignem mittere in terrā: et quid volo nisi vt
accendat? Quo igne succensī illi duo disci-
Luc. 24. puli dixerunt: Nōne cor nostrū ardens erat
in nobis: dū loqueret in via: et aperiret no-
L bis scripturas? hoc igiŕ igne beatus laurē-

tius accensus: flammaz nō sentit incēdij:
et dum christi ardet desiderio: persecutoris pe-
nā nō sentit. Inquātum em̄ in illo fidei ar-
dor fuerit: instantū supplicij flāma frigeſcit.
Corporali em̄ beatus lauretius laborat in-
cendio: sed diuinus saluatoris ardor mate-
rialem tyranni restinxit ardorem. Quāuis
em̄ in fauilla membra soluant: fidei tamen
fortitudo nō soluit. Corporis quidem detri-
mentum sustinet: sed lucrum salutis acqui-
rit. Non enim fratres beatus laurentj bre-
ui vel simplici passiōe perimitur. Nam qui
gladio percutit: semel morit: qui in flammaz
camino mergit vno impetu liberat: hic autē
tem lōga et multiplici pena cruciat: vt mors
ei assit ad supplicij et desit ad finem. Dicit
em̄ ab illo sequissimo persecutore hec brō laurē-
tio constituta pena: vt ardentium exposita
massa carbonū: insup eū ferrea crate disten-
tum lenta flamma cōsumeret: vt nō tam in-
flammando cito interimeret hominē: qđ diu
exurēdo torqueret: ita vt cū vnum latus ex-
ustum persecutor cerneret: aliud latus ignib⁹
obijceret exurendū. Legim⁹ ananiam: aza-
riam et misabelem beatissimos pueros a re-
ge in camino ignis inclusos: in penarū sua-
rū deambulasse flammis: et igneos globos
pedibus cōculcare: Unde et beatus lauretj
nō minori est gloria p̄ferendus. Si quidem
illi in penarū suarum flammis ambulabāt
hic et in ipso supplicij sui igne discubuit. Illi
vestigij pedū cōculcarunt incendia: iste la-
terū suorū diffusionē extinguit. Illi inquā-
stantes in pena eleuatis manibus orabant
ad dñm: hic autē p̄stratus in sua pena: toto
corpore dominum deſecat. Iterum ergo be-
atus lauretius in dorsum supinus vertit: et
renes ei⁹ ignibus exurunt: vt impleret psal-
mi p̄phetia: que dicit ex persona laurentij:
Proba me dñe et tēpta me: vre renes meos
et cor meū. Ure inquit renes meos et cor me-
um: Duplici se postulat igne cōburi. Nā si
de solo mundi igne loqueret: sufficeret re-
nes tantū exurendos incendijs obtulisse.
Cor autē nisi flāma christi nō vrit: atq; ideo
ad comprobandā deuotionē suā geminū si-
bi ignem postulat: vt luctamie habito ostē-
dat in se plus posse amorem christi qđ penā
tyranni. Oremus igiŕ fratres beatus lauren-
tium: qđ dum fide sua persecutoris flammaz
vicit: ostendit nobis per ignem fidei gehē-
ne incendia superari: et amore christi dicentis

D.

Daniel. 3.

E.

Ps. 25.

S.

Sermo XXXI. De sancto Laurentio Ser. II

iudicij nō timeri. Nos vero fratres dilectissimi si ad cōfortiū sanctorū martyrum puenire volum⁹: s̄ imitatione martyrum cogitem⁹. Debent enim in nobis aliquid de suis virtutibus recognoscere: vt p nobis dignentur domino supplicare. Si enim tormēta quę sancti martyres ptulerūt sufferre nō possum⁹: vel cōtra malas cōcupiscentias ipis intercedētibus repugnemus. Et q: nō desunt quotidiana peccata non: desint etiā quotidiana

S remedia. Nemo se credat aliquā felicitatē aut aliq̄d verum gaudiū in hoc seculo possidere. Beatitudinē hic pparare potest: possidere nō pōt. Duo sibi tēpora ordine suo succedunt: tempus flendi: et tēpus ridēdi. Nemo se circūueniat frēs: nō ē in h̄ mūdo tēpus ridēdi. Scimus fratres: q̄ oīs hō gaudere desiderat: s̄ nō toti ibi quērūt gaudiū vbi oportet inquiri. Verum in hoc mūdo gaudiū nec fuit nec est nec esse poterit. Sic enim ipse dñs i euāgelio suos discipulos admo-

Job. 16. ner dicens: In hoc mundo p̄ssurā habebit. Et iterū: Abundus gaudebit: vos autē cōtristabimini: sed tristitia vestra vertet in gaudiū. Ac sic in hac vita cū labore: et dolore quod bonū est auxiliāte dño faciam⁹: vt in futuro seculo bonorū fructus colligere cū gaudio et exultatione possim⁹: p̄stāte domino nostro iesu christo qui viuit et regnat in secula seculorum Amen.

Ser. XXXI. In eodem festo Sermo II

A Jcit dñs in euāgelio: Cui simile ē regnum dei? Et cui simile illud est mabo? Simile ē grano sinapis: q̄d

Luc. 13. acceptū homo misit in hortū suū: et creuit et facta est arbor: et volucres celi requieuerunt in ramis ei⁹. Adouet fortasse sensus vros: q̄re regnū dei tā p̄clarū atq; magnificū grano sinapis exiguo cōparet: et spei nostre in se tā grande solatiū: rei vilissimę simile esse dicam⁹: p̄fertim cū alibi idē dñs discipulis

Matt. 17. suis dicat: Si habueritis fidē sicut granum sinapis: dicetis huic mōti: tollere et iactare in mare et fiet. Igit̄ si fides tanta est quę potest ab ipis sedib⁹ montiū fundamēta trāsfere: necessario et granū sinapis magnū ē: ad cui⁹ similitudinē fidem habere compellimur. Adagnū autē dixerim⁹: nō specie s̄ virtute: et fidei nō q̄litate oleris cōparādū: s̄ vi-

B gore acrimonię coçquādū. Nā si diligēt̄ intendam⁹: inueniem⁹ a dño recte banc simili-

tudinē cōparatam. Sicut enim granū sinapis prima fronte speciei suę est paruū: vile: despectū: nō saporem prestans: nō odorem circūferēs: nō indicās suauitatē: At vbi teri cęperit: statim odorē suū fūdīt: acrimoniā exhibet: cibū flāmei saporis exhalat: et tāto calorē feruore succendit: vt mirū sit in tam friuolis tātū ignē fuisse cōclusum: Cui⁹ etiam semen in cibū homines hyemis p̄cipue tēpore magna p̄ suauitate p̄cipiunt quatenus repellant frigora: humores egerāt: viderūt interna calefaciāt: Sepe etiā ex hoc capiti adhibēt medicinā: vt si quid inualidū: si q̄d egrotū fuerit: sinapis igne curet. Ita ergo et fides christiana prima frōte videt̄ eē parua: vilis et tenuis: nō potentiā suā ostēdens: nō supbiam p̄ferens: nō gratiam subministrās: At vbi diuersis tēptatiōib⁹ teri cęperit: statim vigorē suū p̄dit: acrimoniā indicat: calorē dominicę credulitatis aspirat: et tanto diuini ignis ardore tactat: vt et ipsa ferueat et participantē sibi ardere cōpellat: Sicut i sancto euāgelio duo ex discipulis dixerunt dñi cū ipis post passionē suam dominus loqueret̄: Nōne cor nostrum erat ardens in nobis in via: dñi aperiret nobis scripturas dñs iesus? Ergo granū sinapis membrorū viscera calefacit: fidei autē vigor cordium peccata cōburit. Et illud quidē asperum algore frigoris remouet: hęc autē delictorū diabolicū frigus expellit. Sinapis in quā granū humores decoquit corporū: fides autē libidinū fluentia cōsumit: Et p̄ illud medicina capitis p̄curat: p̄ fidem autē spiritale caput nostrum q̄d est christus dñs sepi⁹ refouet. Sed et fidei iuxta cōparatiōnē sinapis sancto odore p̄fruiuntur: sicut ait apostolus beat⁹: Quis christi bon⁹ odor sumus deo. Igit̄ sanctū martyre laurentium grano sinapis possum⁹ cōparare: qui diuersis attritus passionibus: p̄ totum orbē gratia meruit sui fragrare martyrii. Qui ante constitutus in corpore erat humilis: ignotus et vilis: postea q̄ vexatus: laceratus: exustus est: vniuersis p̄ totū mundū ecclesijs odorem suę nobilitatis infudit. Recte igit̄ huic cōparatio copulat. Si quidē granū sinapis cū teri accendit: laurentius cū patit̄ inflammat. Illud feruor attritiōis suę mouet: hic ignem plurima vexatione suspirat. Sinapis in quā i vasculo calido decoquit: laurentius in craticula flammarū igne tor-

Ser. XXXIII. De sancto Laurentio Ser. III

Sermo In eodem festo: Sermo III

XXXIII.

A Eli simile est regnū celorū: et cui si-
militudo estimabo illud ait dñs. Simi-
le est grano sinapis. **C** Multa p̄strin-

ximus: quibus pbarem^o regnum dei gra-
no sinapis nō immerito cōparari: et distan-
tia in sola estimatione eē d̄borū: nō i colla-
tione virtutū. Si q̄dē christiana fides que
regnū dei est: eandē virtutē obrinet: que si-
naps natura depromit. Nam sicut sinapis
granū cū sumimus vultu cōtristamur: fron-
te contrahimur: ad lachrymas pmouemur:
et ip̄am salubritatē corporis nostri cū quo-
dā fletu austeritatē accipim^o. Illinc em̄ ama-
ritudo nos exasperat: acrimonia penetrat:
hinc calor ignei saporis accendit: et toto p̄-
turbati corpore tūc magis sani efficiamur cū
ampli^o deploram^o: Ita ergo et cū fidei chri-
stiane mandata pcipim^o: contristamur ani-
mo: affligimur corpe: ad lachrymas pmou-
emur: et ip̄am salutē nostrā cū quodam
fletu ac merore cōsequimur. Inde em̄ nos
ieiunia exasperant: illinc peccatorū cōscien-
tia macerat. Hinc patrimonij iactura per-
turbat: et toto contristati habitu magl salu-
tem psequimur si amplius desiccam^o: scdm

Job. 16. qd̄ ait dñs: Vos plorabitis et flebitis: secu-

B lū autē gaudebit. Sicut autē cum sinapi ca-
put forte curandū est: iubemur ad rasum ca-
pillos demere: impedimēta cutis vniuersa
deponere: vt nudo corpori pfectius medici-
na pueniat: Ita et cū anima p fidē curāda ē:
pcipimur a nobis substantiā auferre seculi:
impedimēta auri argentiq̄ deponere: vt et
nude et soli anime congruentius spiritualis
medicina cōueniat. Quisq̄ em̄ rebus mun-
di et diuitijs seculi obuolutus est: huic fidei
medicina nō pderit. Ergo quod succus sina-
pis in corpore: hoc fides christiana operat̄
in anima. Sed qm̄ in eadē dominica sentē-
tia scriptū est: Qd̄ acceptum homo misit in
hortū suum: et creuit et facta ē arbor: et volu-
cres requieuerunt in ramis eius: diligenti^o
requiram^o quis iste sit: cui hec cuncta cōue-
niant. Dixim^o superius sanctis martyrib^o
qui diuersis attriti sunt passionib^o naturā

Luc. 13. Sinapis posse cōgruere: Sed qm̄ dicit scri-
ptura: Et creuit et facta ē arbor: et volucres
requieuerunt in ramis ei^o: arbitror hoc ip̄s
christo dño dicere: et rectius cōparari: q̄ na-
scendo in homine humiliat^o vt granū est:

Abi. 5. ascendendo ad celū exaltatus vt arbor est.
Granū plane ē christus dñs patif: arbor est
dñs resurgit. Granū inquā est: cū famis esu-
riem sustinet: arbor est cū quinq̄ milia viro-
rum quinq̄ panibus saturat. Ibi sterilita-
tem humana cōditiōe patitur: hic facietate
ppria diuinitate largitur. Granū autē
dixerim dñm cū cēdit: cū cōtemnitur: cū in
crepas: arborē autē cū cēcos illuminat: mor-
tuos resuscitat: peccata condonat. Ramos
autē hui^o arboris si requiras inuenies. Ra-
mus est petrus: ramus est paulus: ram^o est
beatus laurenti^o: cui^o hodie natalitia cele-
bramus. Rami sunt oēs apostoli vel mar-
tyres saluatoris: ad quos si quis se fortiter
tenere voluerit: fluctib^o seculi minime mer-
gē: quin pot^o sub ymbra illoꝝ latitās gehē-
nē nō patiet ardoꝝ: securusq̄ de diabolice
tempestatis pcella erit: et de die iudicij ex-
urentis incendio ip̄so adiuuante qui viuūt
et regnat in vnitāte spiritus sancti de^o: per in-
finita secula seculorum Amen.

Item in eodē festo: Domelia de
eo qd̄ scriptū est in euāgelio fm̄ Jo-
hannē: Amē dico vobis: Nisi gra-
nū frumētū rē. incipies: Humilita-
tis magne rē. que sumpta est de ex-
positione doctoris **Ibidem.**

De assumptione gloriosissime vir-
ginis marie.

In festo Assumptionis sanctissime
dei genitricis virginis marie: Ser. I XXXIII.

D interrogata de virginis et matris
a dñi resolutione tēporali: et assūptio-
ne penni: qd̄ itelligā respōsurus: te

de^o omnipotēs pater voto supplici exoro:
vt q̄ mādās nubib^o et pluunt imbres: q̄ tan-
gis montes et fumigāt: qui aperis terrā et
germinat: quid dicā iubeas: qd̄ pferam p̄-
beas: ad qd̄ sermonē dirigam aperias. Te-
nerabile em̄ mihi est dñe: et p̄cordijs meis re-
uerēdissimū de matre filij tui loqui: et de s̄-
ctissimo corpe ei^o linguā sermonib^o occupa-
re: q̄ sola meruit deū hominēq̄ paritura su-
scipere: facta thron^o dei et aula regis eterni:
scdm qd̄ tu docuisti nos p̄ sanctos patriar-
chas tuos: p̄phetas et apostolos figuris et
sermonib^o: qd̄ nos credim^o: q̄ nūq̄ sefell-
sti: q̄ nec fallere nec falli nouisti: ostendēs si-
liū tuū cōternū tibi et p̄substantialē icarnā-

Defatio.
Ps. 143.

Ser. XXXIII. De Assumptiōe Marie Ser. I

dñi: et incarnatū p virginis vterū: de qua car
nē assūpsit: qui corpalia cūcta tecū creauit
auctor: administrator: et de: ab hoīe factus
est homo: ab ea naturā sumēs non originē:
sanctificante spiritu tuo: in ea vterū huma
nū et purificante atq; mūdante ad cōcepti
onē filij tui: Lūi dignitatē et gratiē effectū:
nec cor cōcipere nec lingua valet exprimere.
Nō enī talis cōceptus: talisq; part^o nisi de
um decuerat: q̄ venerat redimere quos vo
luit creare. Creare pfecto maiestate: redime
re humilitate: humilitatis naturā sumens
sanctā de sanctificato corpe: et immaculatā de
immaculato. Inestimabilē enī sanctificati
onis grām quā cōcipiēdus p̄buit: cept^o et
nat^o nō abstulit. Quē quātū i corpe value
rit virginis: illi soli notissimū est q̄ de ei^o na
tura naturā suscepit q̄ cōdidit. Per quem
te queso dñe: q̄ p illū cūcta bona tribuis: q̄
vt tribuas eligis: vt me inoffense de tanta
sanctitate loq̄ tribuas. Et si nō totū vt est:
q̄ impossibile omni humane linguē est: ta
mē ipm q̄ est ex parte dicat vt est. Sonet
ergo p̄ciosissimum vera p̄ciositate: sanctissi
mū certa sanctitate: inestimabilissimū: fidis
sima veritate. Quē q̄ humanā rōnē exce
dunt: spiritus tu^o assit: q̄ suo sacro spiramē
ne inducat nos in omnē dicēdoꝝ veritatē:
vt q̄ de ei^o corpore et aīa loquēdum est: q̄
ipse p̄ter naturalē vsum sanctificauit et gra
tiā cōtulit: non aliena dicere patiat: sed p
pia ad laudē et gloriā tuam deus omnipo
tens pater: et ad honorem filij tui p virginē
nati: et eiusdē spiritus sancti dei et dñi nostri:
cum quo est tibi regnū et imperium: in om
nia secula seculorum Amen.

Explicit p̄fatio
Incipit sermo

Ca. 1.

Job. 19.

Act. 1.

Etia p̄fundissime et sua dignitate al
tissime sum responsurus quēstioni: le
ctorem meum obsecro: vt p me deprecet: et
si q̄ a me pleniter dicta cognouerit: donis
dei gratus existat: sin autē minus: nostrē cō
patiat infirmitati. Quia licet minus vale
amus dicere: vera tñ p̄culdubio volumus.
De sanctissimo igiē corpe p̄petuē virginis
marie eiusq; sacre anime assumptione: quā
tū deus donauerit loqui suscipientes: hoc
primū dicimus: quod in diuinis scripturis
postq̄ dñs in cruce matrē discipulo cōme
ndauit: vt castitas castis tueret obsequijs:
nihil reperit de ea p̄ter id quod lucas cōme
morat in actibus apostolorū: cōmemorans
eiusdem nominatim dicēs: Ibi omnes erāt

p̄seuerantes vnanimiter in oratione cū mu
lieribus et maria matre iesu et fratribus ei^o.
Hoc dicim^o quia tāto quē magna existunt
cautius tractanda sunt: quāto specialibus
auctoritatibus testimonijs nō possunt ad li
quidū roborari. Sed q̄ quēdam scriptura
sancta veris indagatiōnū studijs quēreda
reliquit: q̄ nō sunt sup̄flua estimanda dū ve
ra indagatiōe fuerint patefacta. Secūda ē
enī veritatis auctoritas: et dū diligēter dis
cutit: de se gignere quod ipsa est cognosci
tur. Sēpe enī discūssa veram cōueniētiā
parit: quā manifestis sermonib^o abscondit:
Et sēpe apertis sermonib^o insinuat: in quib^o
nihil p̄ter illud q̄ sonuit q̄rēdū innitat:
Et est illud: q̄ abraā genuit isaac: isaac ge
nuit iacob: iacob iudā et fratres ei^o: et cetera
talia in quib^o sola littera tenēda est. Quē
dam autem sic cōmendat: vt pariter litterā
et mysticū intellectum instruat: vt in trāitu
maris rubi: et manna celesti: et tabernaculo
dei atq; arca testamenti: vbi futurorū figu
ra baptisimi videlicet christi et ecclesie ostēsa
ē p̄rogatiua. Quēdā tñ mystice: vt cū deū
dicit insufflasse in faciem adā spiraculū vi
te: q̄ tñ os ad spirandū non habet: nec ma
nus ad operandū: licet p̄pheta dicat: Aha
nus tuę fecerūt me: et plasmauerūt me. Sūt
etiam quēdā: q̄ quāuis cōmemorari ex to
to omīssa sint: vera tamē ratione credunt:
atq; ipsa p̄ueniētia rei q̄damō quēadmodū
dux et p̄uia creditur. Nihil enī de melchise
dech sacerdoti dei excelsi iusticia loquitur:
cum ipa p̄cessisse tāte laudis merita cogno
scatur. Nihil de enoch et helie postq̄ rapti
sunt vite felicitatē cōmendat: cunctis liqui
do scientibus beate eos viuere: quos do
minus hinc in futurū seruandos voluit ra
pere. Quid ergo de marie morte: quid ve
de eius assumptione dicendum est: vnde
diuina scriptura nihil commemorat: nisi q̄
rendum ratione quod conueniat veritati:
fiatq; ipsa veritas auctoritas: sine qua ne
cesse est: nec valeat auctoritas. Admores
enim conditionis humane: mortem illam
subiisse temporalē dicere nō metuum^o: quā
idem eius filius qui deus et homo est: lege
sortis humane sustinuit: et hoc quia homo
de eius susceptus et p̄fusus est vtero. Sed
si dicimus mortis eā vinculis teneri: et reso
lutā in cōmunē putredinē: vermē ac cinerē:
laborādū est si h̄ conueniat tantē sanctitati

D
Ca. 2.

Exo. 14.

Exo. 16.

Exo. 25.

Heb. 2.

Ps. 118.

Sūt

etiam quēdā: q̄ quāuis cōmemorari ex to
to omīssa sint: vera tamē ratione credunt:
atq; ipsa p̄ueniētia rei q̄damō quēadmodū
dux et p̄uia creditur. Nihil enī de melchise
dech sacerdoti dei excelsi iusticia loquitur:
cum ipa p̄cessisse tāte laudis merita cogno
scatur. Nihil de enoch et helie postq̄ rapti
sunt vite felicitatē cōmendat: cunctis liqui
do scientibus beate eos viuere: quos do
minus hinc in futurū seruandos voluit ra
pere. Quid ergo de marie morte: quid ve
de eius assumptione dicendum est: vnde
diuina scriptura nihil commemorat: nisi q̄
rendum ratione quod conueniat veritati:
fiatq; ipsa veritas auctoritas: sine qua ne
cesse est: nec valeat auctoritas. Admores
enim conditionis humane: mortem illam
subiisse temporalē dicere nō metuum^o: quā
idem eius filius qui deus et homo est: lege
sortis humane sustinuit: et hoc quia homo
de eius susceptus et p̄fusus est vtero. Sed
si dicimus mortis eā vinculis teneri: et reso
lutā in cōmunē putredinē: vermē ac cinerē:
laborādū est si h̄ conueniat tantē sanctitati

Heb. 14.

Heb. 5.

4. Reg. 2.

Ca. 5.

Sancti

tantę aule dei prerogatiue. Scim⁹ em dictū
Gen. 3. primo parenti: Quia puluis es et in pulu-
rē ibis. Quod si de morte dicit: generalis
est sententia: si de resolutione in pulucrem:
hanc conditionē caro christi euasit de car-
ne marie sumpta: que corruptionē nō susti-
nit. De hoc em scriptū ē: per dauid pphē-
Ps. 15. tam dicentem: Quoniam nō derelinques
animā meam in inferno: nec dabis sanctū
tuum videre corruptionē. De quo autē san-
cto dictū sit: archangelus p̄didit: q̄ ad ma-
Luc. 1. riam ait: Et quod nascet ex te sanctum: vo-
Exo. 26. cabitur filius dei. Vere sanctum et sanctū
sanctorum. Unde et illa sancta sanctorū di-
cunt: que illa seruabant: quibus ille figura
bat qui veraciter solus sanctus sanctorum
dicit. Hic em idem est de quo archangelus
gabriel danieli loquit̄ inter cetera que fu-
Daniel. 9. tura ostendit dicens: Et impleatur visio et
pphetia: et yngat̄ sanctus sanctorum. Hic
em sanctus corruptionē nō vidit: qui tertia
die cum triumpho rediens ab inferis resur-
rexit. Caro ei⁹ que de maria sumpta est: et
2. Cor. 13. si mortua est ex infirmitate: reuixit tñ ex dei
virtute. Sed hoc ille qui quādo voluit mo-
ri: quādo voluit resurgere potuit. Excipit
ergo ab illa generali sententia de virgine
sumpta natura. Ad si marie non congruit:
congruit tñ filio quem genuit iesu. Uoca-
bulum iesus gloriosum omni ornatu cultu-
q; dignissimū: nomē quod est super omne
nomen: non deuit ab hominibus appella-
ri: neq; ab eis efferrī in mundū: sed ab excel-
Ca. 4. lētiori quādā maioriq; natura. Post hec q̄
adē dicta sunt de quib⁹ excipit̄ marie fili⁹:
cōtūēda sunt q̄ etiā eue dicta sunt: si cūctis
fēminis generalia sint: et si in aliquo excipi-
Gen. 3. atur maria. Scriptum quippe est: Adulteri
quoq; dixit deus: Adulterabo erumnas
tuas et cōceptus tuos. In dolore paries fi-
lios: et sub viri potestate eris: et ipse domi-
Luc. 2. nabit̄ tui. Erumnam maria sustinuit: cuius
animā gladius passionis christi p̄transiuit:
sed conceptus nō multiplicauit: nec sub vi-
ri: id est mariti potestate deguit: que iteger
rimis visceribus de spiritu sancto christum
suscepit: et virginitatis integritate manēre
virgo p̄mansit. Quem q; sine peccati col-
luuione, et sine virilis admixtionis detrimē-
to suscepit: sine dolore genuit et sine integri-
tatis violatione cum pudore virginitatis
integra p̄mansit. Hoc em potuit efficere de

Augustini

matre: qui sic elegit nasci deus de homine.
Amaria ergo et si communicat erumnis eue:
nō cōmunicat parturiendo cū dolore. Pro-
meruit em hoc singularis sanctitas eius et
singularis gratia: q; susceptione dei singu-
lariter estimata est digna. Non imerito er-
go a quibsdā generalibus excipitur vera
estimatione: quā tāta seruat gratia: et attol-
lit dignitatis prerogatiua. Quantū em chri-
Ca. 5. sti potestas possit mundi ostendit vniuersi-
tas: quantū gratia marie monstrat integri-
tas. Que sicut diuersa est a natura: ita di-
uersa est ab usu. Quid ergo? Si in tanta di-
uersitate dicimus eā humane sortis mortē
subiisse: nec vinculis ei⁹ retineri: p̄ quā de⁹
voluit nasci: et carnis substantiā cōmunica-
re: nūquid impiū erit? Scim⁹ em iesum om-
nia posse: qui de seipso ait: Data ē mibi om-
Matth. 28. nis potestas in celo et in terra. Si ergo vo-
luit integram matrem cū virginitatis serua-
re pudore: cur nō velit incorruptā a putredi-
nis seruare fetore? Dicat qui cognouit sen-
Ro. 11. sum domini: et qui consiliarius ei⁹ fuit: Nū-
quid nō p̄inet ad benignitatē dñi matris
seruare honorem: qui legem soluere nō ve-
Matth. 5. nerat sed adimplere. Lex em sicut honore
Exo. 20. matris p̄cipit: ita inhonoratiōe damnat.
Qui em in vita p̄ ceteris illā gratia sui p̄-
cept⁹ honorauit: p̄m credere ē singulari sal-
uatione eā in morte et speciali grā honoraf-
se. Potuit em eam tā a putredine q; a pul-
Ca. 6. uere alienam facere: qui ex ea nascens vir-
ginem eā potuit relinquere. Putredo nā-
q; et vermis opprobrium est humane cōdi-
tionis: a quo opprobrio cum iesus sit alie-
nus: natura marie excipit̄ quā iesus de ea
assūpsisse p̄bat. Caro em iesu caro marie ē:
et multo specialius q; ioseph iude cetero-
rūq; fratrum eius quibus dicebat: Frater
Gen. 37. em et caro nostra est. Caro em christi quāuis
gloria resurrectionis fuerit magnificata: et
potent̄ sup omnes celos ascensione glori-
cata: eadē tamen carnis mansit et manet na-
tura que assumpta est de maria. Ipse enim
est qui conceptus et genitus atq; a mortuis
suscitatus est p̄ gloriam patris: sicut p̄fecto
ipse testat̄ post resurrectionē: quando apo-
Luc. 24. stolis dixit: Videte manus meas et pedes
meos quia ego ipse sum. Quid em ē: Ipse
ego sum: nisi quia alter nō sum: q; qui tunc
eram quādo passus sum: hoc siquidem co-
gnoscere potestis: q; i manib⁹ et pedib⁹ meis

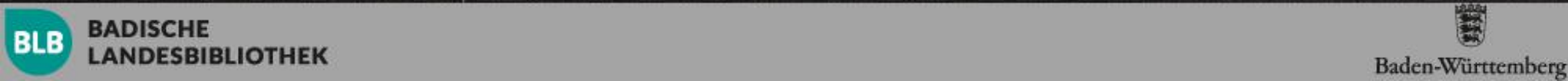

Ser. XXXIII. De Assumptiōe Marie vir. Ser. I

Ca. 1. clauorum vulnera cognoscitis. Ipse ergo idemq; celos ascendit: et carnem quā de matre suscepit sup astra transiit: honorans omnē humanā naturā: et multo magis maternam. Si igitur natura matris est filius: cōueniēs est ut sit et filij natura mater: nō quā tum ptinet ad equam administrationē: sed quantū ptinet ad eandem reciprocā substantiam: ut homo de homine: caro de carne: mater a filio: filius a matre: nō ad vnitatē psonę sed ad vnitatē corporalis nature et substantię.

Ca. 7. Si enī vnitatē facere pōt gratia sine ppteritate specialis nature: quātomagis vbi gratię vnitās et corporis specialis ē natiuitas. Vnitās nāq; gratię est: ut discipulorum in christo de quibus ipse dixit: Pater sancte: serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint vnum sicut et nos. Et item de omnibus iustis: Nō autē p his rogo tantū: sed et p eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: ut omnes vnum sint sicut et tu pater in me: et ego in te: hoc est ut ipsi sint p gratiā quod nos sumus p diuinitatis naturā. Hęc quippe gratię vnitās quę cunctis in christum credentibus seruat: si marie nec min⁹ sapientiū estimatione non tollitur: quanto magis cū gratię vnitāte ipsa specialitas nature efficit vnum matrē et filium: filium et matrem? Vidēdū etiam est qd de his quos secum p gratiam vnū esse voluit cōsequēter adiungit. Hic enī: Pater quos dedisti mihi volo ut vbi ego sum et illi sint mecum: ut videant claritatē quā dedisti mihi. O magnā et inestimabilē bonitatem dei: qui secū suos habere in gloria vult ut sua claritate fruānt: qui hic sua fide iuncti: vnū cum eo esse digni iudicant. Si igitur secū eos habere vult: atq; hoc potest qui omnia potest: quid est mandum est de matre vbi digna sit haberi si non in p̄sentia filij? Quantum igitur conuincor: quantum intelligo: quantumq; credo: marie anima claritate christi fruit: et gloriosis conspectibus eius semper inherere si tiens et semp conspiciens: dum inestimabiliter pascitur: excellētior quādā specialiq; p̄rogatiua a filio honorat: possidens in christo corpus suum qd genuit glorificatum in dextera patris: et si nō suum p quod genuit: tamen suū quod genuit. Et quare nō suum per qd genuit? Si nō obuiauerit necdū p̄specta auctoritas: vere credo et per quod genuit: quia tanta sanctificatio dignior celo ē

q̄ terra: Thronum dei: thalamum celi domini: tabernaculum christi: dignum est ibi esse vbi ipse est. Tam p̄ciosum thesaurū dignius est celum seruare q̄ terram: tantā integritatem merito incorruptibilitas nō putredinis vlla resolutio sequit. Illud ergo sacratissimū corpus de quo christus carnē assumpsit et diuinā naturā humanę vniuit: nō amittens quod erat: sed assumēs quod nō erat: ut verbum caro: hoc ē deus homo fieret: escam vermibus traditum: quia sentire non valeo: dicere pertimesco: in cōmuni sorte putredinis futurū de vermibus puluerem. De quo si nihil aliud sentirem q̄ de p̄prio: nihil dicerē nisi quēadmodū de p̄prio: qd absq; vlla ambiguitate soluēdum est in mortem: post mortē est futurū putredo: post putredinem vermis: post vermē ut dignū est abiectissimus puluis. Quod de maria credēdum nō videt consentibile: quia estimationem procul pellit munus incomparabilis gratię. Quod me dicere multax cōsideratio rex inuitat: q̄rū et illa q̄dā est quā suis aliquādo ministris ipa vitas ait: Qui mihi ministrat me seq̄: et vbi ego sū: illic et minister meus erit. Si enī hęc est generalis sententia omnium p fidem et p̄sam operationem christo ministrantium: quātomagis quodāmodo et specialiter marie. Maria namq; operis exhibitione et fidei fidissimā veritate ministrā christi fuisse oīs q̄ sane sapit intelligit. Absq; dubio enī opere administratrix extitit: quę hūc in vtero gessit partuq; p̄fusu aluit et fouit: atq; ut euangelium refert: i p̄sepe reclinauit: et a facie herodis fugiens in egyptū abscondit: et omnem infantia ei⁹ pio p̄ matris affectu est p̄secuta: ita ut vsq; ad crucē in qua filium vidit p̄dentem iam virū p̄fectum: ab eius indubitanter nō recesserit cōsectatu: non solū gressibus pedum tanq; pro reuerentia dei: verū etiam et imitatiois affectu. Maria ergo ministratrix christi spiritualium operū qualitibus: sicut deuotissima extitit: ita absq; dubio religiōis fide et vere credulitatē charitate secutrix fuit. Non enī potuit ei⁹ diuinitatis nō esse credula: quę se nouerat hūc nō virili semine sedm ordinē nature: sed diuino spiramine nunciante archangelo cōcepisse: videns semper famulantū angelorū ei adesse frequentiam ut nascituro et nato: quādo videlicet facta est cum angelo multi

Sancti

- tudo celestis exercit^o clamati^o et dicentium:
Luc. 2. Gloria in excelsis deo: et in terra pax homini-
bus bonę voluntatis: et in egyptu fugituro
atq; inde iteru redituro. Quib^o liquido co-
gnoscere potuit: quia talia obsequia nō nisi
Matt. 2. deū decuerāt. Unde et stelle annūciatio: et
magorum de longissimis partibus inspera-
ta adductio q̄ maximū illi extitit indicium
Luc. 2. veritat^{is}. Similiter et simeonis et anne pphe-
tali dignitate insolit^o cętus: et huic specialis
occurfus: Quę omnia, pcul dubio maria cō-
seruās his cūctis altius ad fidem roborata
pio corde cōferebat: intantū vt omnino nō
nutabunda: sed certa de filij ptate tanq̄ de
Job. 2. dei virtute vera deficiente in nuptijs vino
dixerit: qz vinū nō habent: sciens plane illū
hoc potuisse qd̄ eū mox cōtigit diuio mira-
culo cōpleuisse. Ecce igit^{ur} maria fide et ope
christi ministratrix: et deuota vsq; ad mortē
eius secutrix: nō plus gressu q̄ imitatiois:
vt credendū est: affectu: si ibi nō fuerit vbi
christus suos ministros vult esse: vbi ergo
erit? Et si ibi: nunquid equali gratia? Et si
Matt. 16. non equali: vbi equa dei censura quę vni-
cuiq; reddit scdm̄ sua merita? Si ergo me-
rito prę omnibus marię viuenti donata est
gratia: mortuę erit minuēda? Absit: Quia
si omnium sanctorū mors est preciosa: ma-
rię sane est preciosissima: quam tanta comi-
tata est gratia: vt mater dei dicatur et sit.
Ad Consideratis igitur vniuersis: vera ratio/
Ca. 10. ne censeo confitendum mariā in christo et
apud christum esse. In christo: qz in ipso vi-
Act. 17. uimus: mouemur et sumus. Apud christū
gloriose ad eternitatis gaudia assumptam
benignitate christi et honore susceptam
prę ceteris quam gratia honorauit prę cęte-
ris: atq; ad communem humilitatem non
esse adductam post mortem putredinis vi-
Luc. 21. delictis vermīs et pulueris: quę suum et om-
nium genuit saluatorem. In cuius si pote-
state est sanctorum de capite capillum non
perire: est et illam anima et corpore integrā
posse seruare. De cuius potestate si nullus
dubitāt ecclesiasticorum quin possit matrē
sine corruptione in perpetuum seruare: cur
dubitandum est voluisse qd̄ attinet ad tan-
tam benignitatis gratiā? Si elegit diuina
voluntas sola gratia inter crepidātes vehe-
Daniel. 5. mentiū igniū flammās non solum pueroū
corpora seruare illęsa: verū etiam vestimen-

Augustini

ta seruare iniusta: cur abnuat i matre ppria
qd̄ elegit in veste aliena? Bonam seruare in
ventre ceti p̄ter naturalē vsū voluit incor-
ruptā sola misericordia: mariā incorruptā
p̄ter naturā nō seruabit gratia? Seruatus
est daniel datus itemperatissime fami leo-
nū: nō seruanda est maria tātis donata me-
ritis dignitatū? Hęc cuncta quę dixim^o: qz
naturā seruantia nō cognoscimus: in marię
integritate plus potuisse gratiā q̄ naturā
nō dubitam^o. Diuinitatis em̄ opa sūt quę
dicimus: et ideo possibilis qz omnipotētia.
Hustus ergo dei virtus et dei sapiētia cui^o
sunt omnia q̄ patris sunt et velle: Uelle autē
omnia quę sunt iusta et digna: et hoc vidē-
tur digna: letari facit mariā leticia inenar-
rabili anima et corpore in pprio filio cū p-
prio filio p̄ ppriū filiū: nec vllam sequi de-
bere corruptionis erumnā quā nulla secuta
est tantum filiū parturiēdo integritatis cor-
ruptio: vt sit semp incorrupta quā tanta p-
fudit gratia: sit integraliter viuens quę om-
niū integrā pfectāq; genuit vitam: sit cum
illo quē in suo gessit vtero: sit apud illū illa
quę genuit: fouit et aluit illum: maria dei ge-
nitrix: dei nutrix: dei ministratrix et dei se-
cutrix: de qua vt iam dixi: quia aliter senti-
re nō audeo: aliter dicere nō psumo. Susci-
piat igit^{ur} hūc sensum fraterna charitas: fm̄
qd̄ spirit^{us} christi inspirauit. Quę sunt ex
parte quę taliter horata sūt me dicere. Si
quis autē refragare his elegerit: cū dicere
nō velit hoc nō possit christum: p̄erat qua-
re nō conueniat velle: ac p̄ hoc non esse. Et
cum se veraciter cōsiliū dei de his nosce ma-
nifestauerit: incipiā credere: de quib^o aliter
nō possum sentire. Mirabor illum altitudi-
nem cōsiliij diuini inuestigasse: quā me cum
apostolo digna reuerētia video: debere ad-
mirari dicente: O altitudo diuinitarū sapiē-
tię et scientię dei: q̄ incōprehensibilia sunt iu-
dicia eius: et inuestigabiles vię eius. Et qz
scdm̄ eūdem apostolum: ex parte cognosca-
mus et ex parte pphetamus: dixi de his: et
si nō quantū est: tamen quēadmodum me
dicere debuisse credidi. Si ergo vera sunt q̄
scripsi: tibi gratias ago christe: quia de san-
cta vrgine matre tua nisi qd̄ pium: dignū et
iustum est sentire nō potui. Si ergo dixi vt
dehui: approba christe tu et tui. Si autē nō
vt dehui: ignosce obsecro tu et tui: Qui cū

Ser. XXXV. De Assumptiōe Marie Ser. II

deo patre et spiritu sancto vivis et regnas
deus per omnia secula seculorum Amen.

Ser. XXXV. In eodem festo: Sermo II

Adest nobis dilectissimi fratres di-
es valde venerabilis: dies omni-
um sanctorum solennitates precel-
lens. Adest inquam dies inclita: dies p̄cla-
ra: dies in qua e mundo migrasse creditur
virgo maria. Et ideo laudes intonet uni-
versa terra cum summa exultatione tan-
te virginis illustrata excessu: quod indignum
valde est ut illius recordationis solennitas
sit apud nos sine maximo honore: per qua
meruimus auctorem vite suscipere. Sa-
tisq̄ preposterum iudicandum est: ut cum
sanctorum celebramus victorias marty-
rum: illius solennitatem illis non prefera-
mus que huic mundo edidit principem
martyrum. In hac siquidem die compe-
tenter sp̄so illi celesti p̄clamat beata vir-
go: Tenuisti manum dexteram meam: et in
voluntate tua deduxisti me: et cum gloria
assumpsisti me. Hodie inquam et ipsa a sp̄so
filio et domino congrue audiuit: Jam
hymens transiit: imber abiit et recessit: Sur-
ge proxima mea: sponsa mea: coluba mea
et veni. Hec ideo dicimus fratres: quia si-
cut iam in consuetudinem suscepit eccle-
sia: hodierna die ad celos assumpta fuisse
creditur virgo maria. Sed quo ordine hinc
ad superna transferit regna: nulla catho-
lica narrat historia. Non solum autem
respuere apocrypha: verum etiam ignorare di-
citur hec eadem ecclesia. Siquidem sunt
nonnulla sine auctoris nomine de eius as-
sumptione conscripta: que ut dixi ita cauē-
tur: ut ad confirmandam rei veritatem le-
gi minime permittantur. Hinc sane pulsantur
nonnulli: quia nec corpus eius in terra
inuenitur: nec assumptio eius cum carne
ut in apocrypha legitur: in catholica reperitur
historia. Quibus dicendum est: quia si
moysi corpus non inuenitur ab homine in
terris cum quo locutus est deus facie ad
faciem: illius querere dementię est: per qua
idem maiestatis deus incarnatus efful-
sit in terris. Neque enim dignum est de cor-
poris eius noticia solliciti quępiam esse:
qua non dubitat super celos eleuatam cum

christo regnare. Sufficere debet tantum
noticię humane hanc vere fateri reginā
celorum: pro eo que regem peperit ange-
lorum. Sed nec inuenitur apud latinos
aliquis tractatorum de eius morte qui p̄-
pam dixisse aperte. Nam illius euāgelij ver-
siculū quem symeon dixit ad domini ma-
trem: Et tuam ipsius animā pertransibit
gladiū: beate recordationis ambrosij cum
tractaret ait: Nec historia nec littera do-
cet mariam gladio vitam finisse. Hinc et
Isidorus: Incertū inquit per hoc dictum
vtrum gladium spiritus an gladiū signifi-
cet persecutionis. Et quid de his de qui-
bus loquor dicam: cum nec ipse qui hanc
accepit ante crucem domini in sua: id est
iohannes euāgelista de hoc posteris ali-
quid retinendum scriptis mandauerit
Nullus enim hoc fidelius narrare potuit
si illud deus manifestare voluisset: que il-
le vtiq̄ qui hanc nutriendam suscepit: nec
contra morem filius matrem reliquit. Ne-
stat ergo ut homo mendaciter non fingat
apertum quod deus voluit manere occul-
tū. Vera autē de eius assumptione sentē-
tia hec esse probat: ut scdm apostolum:
sive in corpore sive extra corpus ignoran-
tes: assumptā super angelos eam esse cre-
damus. His igitur premissis: loquamur
aliquid in laudibus sacratissime virginis.
Sed quid nos tantilli: quid actione pu-
silli: quid in eius laudibus referemus: cum
et si omnium nostrum membra verterentur
in linguas: eam laudare sufficeret nul-
lus? Altior celo est de qua loquimur: aby-
so profundior cui laudes dicere conamur.
Hec est enim que sola meruit mater et sp̄so
sa vocari. Hec primę matris damna resol-
uit: hec homini perditō redēptionem ad-
duxit. Mater enim generis nostri penā
intulit mundo: genitrix domini nostri sa-
lutem edidit mundo. Auctrix peccati eua:
auctrix meriti maria. Eva occidendo ob-
fuit: maria viuificando profuit. Illa per-
cussit: ista sanauit. Hec enim mirabili atq̄
inestimabili modo omnium rerū et suū pe-
perit saluatore. Que hec virgo tā sancta
ad qua venire dignaret spiritus sanctus?
Que tam speciosa: ut eam deus sibi elige-
ret sp̄sam? Que tam casta ut esse posset
virgo post partum: hec est dei templum:

^{Luc. 4.} fons ille signat^o: et porta i domo dei clau-
^{Heb. 4.4.} sa. Ad hanc naq; vt dixi spiritus sanctus
 descendit: hanc virtus altissimi obumbra
 fuit. Hec est immaculata costu: fecunda par-
 tu: virgo lactans: angelorum et hominum
 cibum nutries. Adrito namq; beata sin-
 gulari a nobis pconio extollitur: que sin-
 gulare comertium mundo pbuit. Deniq;
 tantu se ad celi fastigia subleuauit: vt ver-
 bum in principio apud deum: de supna
 celi arce susciperet. **O** felix maria: et omni
 laude dignissima. **O** virgo dei genitrix
 gloriosa: o sublimis puerpera: cui^o visce-
 ribus auctor celi terreq; comittit. **O** feli-
 cia oscula lactentis labijs impressa: cu in-
 ter crebra indicia reptantis infantie: vt
^{Luc. 2.} pote verus ex te filius tibi matri allude-
 ret: cu verus ex patre dominus impera-
 ret. Nam auctorem tuu ipsa concipiens
 edidisti in tempore puberem que habe-
 bas ante tempora conditoru. **O** felix pu-
 erperium: letabile angelis: optabile san-
 ctis: necessarium perditis: congruum pfil-
 gatis. Qui post multas assumptu carnis
 iniurias: et ad vltimu verberatus flagris:
^{Matth. 27.} potans felle: affixus patibulo: vt te ve-
 ram matrem ostenderet: verum se homi-
 nem patiendū monstrauit. Sed quid vi-
 cam pauper ingenio: cum de te quicquid
 dixerō minor laus est q; dignitas tua me-
 retur? Si celum te vocet: altior es. Si ma-
 trem gentium dicam: pcedis. Si formam
 dei appellem: digna existis. Si domina
 angelorum vocitem: per omnia te esse p-
 baris. Quid ergo de te digne dica: quid
 referam: cum non sufficiat lingua carnis
 tuas enarrare virtutes? Has interim lau-
 des sileat lingua carnis: quas semp arde-
 ter pfert anima: Huc nostras peto vt au-
 res doctrinarum tuaru demulceas orga-
 nis. Plaudat nunc tympanis seena tuis
 et veloces articulos puerperu cōcrepent.
 Concinant letantes chori: et alternantib^o
 modulis dulcisona carmina misceantur.
 Audiamus fratres: audiam^o pio mentis
 affectu: audiam^o que admodu tympani-
 striarum doctrinis cōcrepet beata virgo
 y maria. Audiam^o inquā: et huic harmonie
 moribus respondeamus. Deniq; cu hec
 mulier beatissima ab angelo iam saluta-
 ta: spiritus sancto repleta: plenitudine di-

uinitatis afflata: ad helisabet venisset co-
 gnatam: post exultationem iohannis in
 vtero mris: hec vsio decantau cātica lau-
 dis: Magnificat aia mea dñm: Et exulta
 uit spūs me^o in deo salutarī meo. ^{Luc. 11.} **P**rimo
 igit in hoc loco querēdū ē: qd sit magnifi-
 care dñm: Neq; em magn^o sit a creatura
 creator. Sed sciendū nobis est duob^o mo-
 dis dici magnificari: id est aut magnū fa-
 cere: aut magnum adorare: magnum ad-
 mirari. Magnificat enim deus a nobis:
 cum magnificari dignatur a nobis. Sed
 nunquid sic in nobis sicut in beata maria
 eandem carnem assumpsit p nobis? Huc
 inquit ad eam angelus gratia plena: do-
 minus tecum: benedicta tu inter mulie-
 res. Spiritus sanctus superueniet in te: et
 virt^o altissimi obumbrabit tibi: Ideoq;
 quod nasceret ex te sanctum: vocabitur filius
 dei. Quęcunq; tamen anima sancta
 verbum concipere potest credendo: pare-
 re pdicando: magnificat amando. Unde
 et dauid ppheta dicit: Magnificat do-
 minum mecum: et exaltemus nomen eius
 in inuicem. Ac si diceret: Magnitudinē
 dñi mecu pdicatur: et nominis eius pco-
 nia magna voce attollite. Hinc iterum di-
 cit: Domine deus meus: magnificat^o es
 vehementer. Unde autem magnificetur
 in nobis isdem ppheta ait: Magnificata
 est vsq; ad celos misericordia tua. Hinc
 namq; optandum est in singulis: vt no-
 stra anima magnificet dominum: cōcipi-
 at dei verbum: pariat et nutriat: recordet
 saluationis sue pia comertia: quomodo
 nullis suis pcedētibus meritis sit ab ini-
 quitate saluata: sed sola dei bonitate gra-
 tuita christi sanguine redempta et dicat:
 Magnificat anima mea dominum. Sic
 em de^o dilexit mūdū: ait euāgelii: vt fili-
 um suum vnigenitum daret. Hinc naq;
 et apostolus: Qui proprio inquit filio nō
 peperit: sed pro nobis tradidit illum. **O**
 mirę pietatis affectus: o inestimabilis ar-
 dor charitatis: Quis ante tantę pietatis
 diuitias non obstupescat? Quis ante tā
 ineffabilem charitatem non contremis-
 cat? Quis vnquam posset sperare: vt ex
 deo ante tempora natus: nasceretur pro
 hominibus in tempore ex femina homo
 factus? Unde scriptum est: Cum venit ^{Gal. 4.}

Ser. XXXV. De Assumptiōe Marie Ser. II

plenitudo temporis: misit deus filium suum factum ex muliere: factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret: ut adoptionem filiorum reciperem. Quis in quā posset estimare: ut portaretur manibus femineis portator orbis: panis angelorum aleretur: virtus celorum infirmaretur: vita omnium mozeretur? Magnificet ergo in his anima gloriosissimę marie dominum: magnificet et nostra. Admiremur: gratulemur: amem: laudem: adorem: gratias illi agamus: quoniam per eiusdem redemptoris nostri mortem de tenebris ad lucem: de morte ad vitam: de corruptione ad incorruptionem: de exilio ad patriam: de luctu ad gaudium de terris ad celeste regnum vocati sumus. Qualescunq; igitur anima sancta talibus fuerit incitamentis occupata: nihil concupiscit terrenum: nihil transitorium: nihil quod ad tempus arridet: nihil quod ad presens delectat. hec risum luctum computat: et gaudium in merorem comutat: cui mundus carcer: celumq; habitatio est: cui exultatio de presentibus nulla est: quia in illo tantum gaudere appetit: qui super omnes est. Unde in sancto cantico cum dicitur: **Luce. 1.** Virgo gloriosa: Magnificat ala mea dominum: Et exultavit spiritus meus: si gnater addidit: In deo saluari meo. Ac si diceret: Anima mea que magnificat dominum: non in quolibet alio sed in illo tantum exultat: quem amando magnificat. Non erat enim esse aliam vituperabilem exultationem: qua mundus gaudere dicitur tendens ad luctum. Et de qualibus **Prover. 2.** salomon ait: Letatur cum male fecerint: et exultant in rebus pessimis. Hinc **2 apo. 4.** stolus non quodlibet gaudium in sancto rum cordibus esse describit: sed in spiritu **ps. 32.** sancto. Hinc dauid cum diceret: Gaude te iusti: subiunxit: In domino. Hinc cum **ps. 70.** domino diceret: Gaudebunt labia mea dum cantauero: addidit: Tibi. Hac enim exultatione nullus eorum gaudet: quisquis de presentibus tantum exultat eternisq; bonis interesse non concupiscit: cui exilium patria esse creditur: et mors vita estimatur: cui deus venter est: et ornatus non in moribus sed in actu est: qui cum

laudatur extollitur: et cum vituperat⁹ fuerit magnis iracundię stimulis agitat⁹: qui cum mansuetis non humiliatur: sed in superbię fascibus eleuatus ceteros quasi ex alto montis supercilio contemplatur. Sed quis hęc ad plenum ita potest calcare: ut ab hac exultatione hisdem vitijs interpellantibus nec ad momentum se credat abstrahi: cum scriptura pronunciet: **Sap. 9.** Corpus quod corrumpitur aggrauat animam: et deprimat⁹ terrena inhabitatio sensum multa cogitat⁹: In gemisce ergo o sancta anima quecunq; in domino exultas: et quoties te ab hac exultatione abstracta videris esse: dicit⁹: Ne proicias me dñe a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Redde mihi leticiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me. Et hic attentius intueri: quā exultationem petierit. Quod enim hebraice iesus: hoc latine salutaris dicit⁹. Quę enim hęc leticia est iesu: nisi contemplatio eius: qualis venturus est in gloria sua? Scendum vero est: quia illi tunc hac claritate potient⁹: qui hic postea redemptoris sui vestigia imitantur. Et quidem dominum iesum legimus doluisse: fleuisse: ex itinere fatigatum fuisse: opprobria et iniurias sustinuisse: sputa: flagella: crucem suscepisse: nunquā tñ legimus eum risisse: prosperatum in terra fuisse. Hinc plane: hinc in spe gaudent omnes electi: cum experint aduersitatibus mundi fatigari: et nullis eius prosperitatibus fallaciter decipi: scientes aliam vitam superesse per quam possint celos penetrare. Hinc est quod isdem domin⁹ ait discipulis suis: **Matt. 5.** Beati estis cum male dixerint vobis hoies: et persecuti vos fuerint: et dixerint omne malū aduersū vos meritiētes propter me. Gaudete in illa die et exultate: ecce enim merces vestra multa est in celis. Sed in his pressuris atq; angustijs nequaquā possent subsistere: et quod his mai⁹ est gaudere: nisi veraciter in cōspectu dei et hominum humiles essent. Quibus dominus eorum ait: **Matt. 11.** Discite a me quia mitis sum et humilis corde: et inuenietis requiem animabus vestris. Hinc iterum dicit: **Matt. 5.** Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. Hinc etiā hęc virgo gloriosa

beatam se dici ab omnibus generationibus manifestat: eo quod eius humilitatem deus respexit. **P**atet subdit: Quia respexit humilitatem ancille sue: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. **Q**uere beata humilitas: que deum hominibus peperit: vitam mortalibus edidit: celos innovauit: mundum purificauit: paradysum aperuit: et hominum animas ab inferis liberauit. **Q**uare inquam vere gloriosa marie humilitas: que porta paradisi efficitur: scala celi constituitur. Facta est certe humilitas marie scala celestis: per quam descendit deus ad terras. Quia respexit inquit humilitatem ancille sue: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Et quid est dicere: Respexit: nisi comprobauit: placuit ei humilitas mea? **Etia. 66.** Unde per prophetam dominus dixit: Ad quem respiciam: nisi ad pauperulum et humilem et trementem sermones meos? **Ps. 50.** Hinc dauid domino dicit: Quia respexisti humilitatem meam: saluasti de necessitatibus animam meam. Multi siquidem videntur in conspectu hominum humiles esse: ut ab eis beatificentur: sed eorum humilitas a domino non respicitur: quia falso et non vere de humilitate gloriuntur. Si enim veraciter humiles essent: deum ab omnibus et non se velent laudari. Non in hoc mundo eorum spiritus exultaret: sed in deo salutari. Humilitatem suam non ab hominibus conspici: sed a deo optarent. Sequitur in hoc sancto cantico: Quia fecit mihi magna qui potens est: et sanctum nomen eius. Que tibi magna fecit domina: que gloriosa virgo ut dici beata merearis? Puto enim immo veraciter credo: ut creatura ederes creatorem: famula dominum generares: ut per te deus mundum redimeret: per te illuminaret: per te ad vitam reduceret. Hucusque virgo beata de te ipsa que nos ad amorem dei accenderet: fideliter protulisti: ea vero que sequuntur humano generi prophetasti. Ad eum autem votum exiit ea tantum inde transcurrere: que ad tui laudem nominis pertinebant. Sed hec que de te ipsa narraui: neque tu ut dignitas tua meretur dicere potuisti. Quas ergo tibi laudes fragilitas humani gene-

ris persoluet: que solo tuo commercio recuperandi aditum inuenit? Accipe itaque quascumque exiles: quascumque meritis tuis impares gratiarum actiones: et cum susceperis vota: culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis: et reporta nobis gratiam reconciliationis. Sit per te excusabile: quod per te ingerimus? Accipe quod offerimus: impetra quod rogamus: excusa quod timeamus: quia nec potiorum meritis inuenimus quam te ad placandam iram iudicis: que meruisti esse mater redemptoris et iudicis. Succurre ergo miseris: iuuua pusillanimes: refoue flebiles: ora pro populo: interueni pro clero: intercede pro monachorum choro: exora pro deuoto femineo sexu. Sentiunt omnes tuum lenamen: quicumque deuote celebrant tuum nomen. Sit tibi compassio super afflictis: sit pius affectus super celorum peregrinis. Et cum te letantem semper aspicias: fletus nostros quamsumus ipsa ad deum admittas: eumque ut proprium filium pro nobis interpelles. Nos enim adhuc in hac terra affligimur: persequimur: iniurijs lacessimur: opprobrijs afficimur: esurimus: sitimus: somnum patimur: in carcere retinemur. Tu vero in celestibus regnis placata es cunctis virginum choris: tu agnoscis quocumque prexerit sequeris. Tu virginum choros et ab incentiue carnis illecebrosis alienos per albentia lilia rosasque vernantes: ad fontes perennis vite potandos inuitas. Tu in illa beatorum felicissima regna primi ordinis dignitatem adeptam plantis roscidis oberrans: inter paradisi amenitatem gramineosque crocos tenero poplice pergis: felicis palma violas immarcescibiles carpis. Tu concinis sine fine choris coniuncta summis angelis archangelisque sociata indefessa voce: sanctus da mare non cessas. Tu in cubiculo regis beatitudinis gemmis ac margaritis ornata assistis. Tibi thronus regi ab angelis collocat in aula eterni regis: teque ipse rex regum ut matrem veram et decoram sponsam per omnibus diligens amoris amplexu sibi associat. Nec mirum si dignetur tibi aggaudere deus regnans: quem tu paruulum ex te hominem natum toties osculata es in terris. Das

Ser. XXXVI. De decollatiōe Johānis bap. Ser. I

ergo tuas felicitates possidens conuertere
Ad nostrarū miseriarum salutem. Inter hęc
igit̃ fratres cum toto mentis affectu beatif
simę virginis nos intercessionib⁹ commir
tamus: omnes eius patrocinia omni nisu
imploremus: vt dū nos supplici eam obse
quo frequentam⁹ in terris: ipsa nos sedu
la prece cōmendare dignetur in celis. Neq̃
enī dubiū quę meruit p̃ liberandis p̃ferre
p̃cium: posse plus omnibus liberatis impē
dere suffragiū. Sed quid nobis p̃dest hęc
interpellare vocib⁹ nisi etiā humilitatis ei⁹
exempla teneam⁹? Luremus ergo dilectis
simi fratres: vt cū huius diei festiuitati inter
esse cupimus: vestimētis humilitatis atq̃
charitatē induiti appaream⁹. Nō nos inui
dia alię felicitatis torqueat: non ira vsq̃
ad diuisionē dilaniet: nō cupiditas christū
a nobis excludat: nō seculi tristitia exurat:
nō p̃sp̃eritas eius incaute decipiat: nō lux
uria inquinet: nō immunditia polluat: non
elatio corumpat: nō supbia inflat: vt dum
nos virtutib⁹ ornatos charitate cōiunctos
humilitate fundatos beata dei genitrix sug
nos interesse festiuitati p̃sp̃erit: ardenti⁹
nobis subuenire festinet apud filium ⁊ do
minū suū iesum christum: deū et saluatore
nostrum: qui coronis perennis regni glori
cat sanctos suos: ⁊ est eterna laus ⁊ expecta
tio omnibus electis ei⁹: ipsi gloria: virtus:
potestas eterna: ⁊ nūc ⁊ semp p̃ immortalia
secula seculorum: Amen.

Item in eodem festo: Homelia
de eo qđ scriptum est in euangelio
fm Lucam: Intrauit iesus in qđdā
castellum ⁊c. quę habet de Verbis
domini. xxvj. et. xxvij.

**De decollatione sancti Johan
nis baptiste.**

**Sermo In festo decollationis sancti Jo
hannis baptiste: Sermo I**

A **H**odie dilectissimi fratres iohānis qđ
dñi p̃cucurrit aduētum natalē diē
colim⁹: qđ nulli sāctorū meminim⁹
attributū. Hodie in quā natalē diē vnica ac
singulari celebritate veneramur. Unde qz
eū recte extollere nō valem⁹ humane vocis

officio: p̃dicem⁹ dominicę attestatiōis ora
culo: ploquente christo: qz inter natos mu
lierū maior nō est iohanne baptista. Ipse h̃
dicit: ⁊ ideo cognosce magnificentiā laudis
ex dignitate laudātis: ac sic dum nemo illo
esse maior asserit in natis mulier: dat intel
ligi qđ iohannes supra humanorū fuit men
surā meritorū. Ego vox clamantis in deser
to. Hoc est dicere: Nō sum ego verbū quod
erat in principio de⁹ apud deū: sed vox po
tius: id est minister sum verbi vt per me ad
auditus hominū sensusq̃ pueniat. Unde
beat⁹ baptista pari humilitate p̃nūciat: Il
lum oportet crescere: me autē minui. Illū
inquit oportet crescere: qz p̃ omnē mundū
christi euāgeliū dilatat: me autē minui quia
iohannis p̃phetia finit. Illum oportet cre
scere qđ erit exaltāndus in cruce: me autē minui
qđ sum trūcād⁹ i capite. Johānis enī p̃phe
tia finē accepit: qz is qui p̃phetabat adue
nit. Johannes ergo formā venturi dñi na
tuitate et cōuersatione signauit. Johānes
nascit̃ de sene patre: christ⁹ ex matre a mūdi
senescentis etate: etate in quā illa quę erat
fide ⁊ operibus infecunda. Johānes venit
desperata generatione p̃sterile: et christus
natura obstupescēte p̃ virginē. Ille salutē p̃
dicauit: hic contulit. Ille baptizauit in pe
nitentia: iste regenerauit in gratia. Hic est
enī iohannes qui impietate regis herodis
qđ vxorē fratris iuaferat publica auctoritate
cōdēnās p̃pter iusticiā pdidit vitā: sed lu
crat⁹ est gloriā. Et nos interdū p̃ gratia ho
minū vel timore offensionū p̃ferim⁹ adula
tionē ⁊ vendim⁹ veritatē: nō timētes illud
qđ terribiliter scriptū est: Si nō annūciaue
ris iniquo iniquitatē suā: sanguinē eius de
manu tua requirā. Solent tñ aliquotiens
doctores ecclesię nō p̃ negligētia peccatiū
ab increpatione cessare: sed qz eos timēt ex
ipsa castigatione ad peiora mala p̃rūpere.
Quādo p̃ hac re nō p̃dicāt sacerdotes: nō
possūt habere de taciturnitate reatū: qz si
cut viri boni interdū ex dura increpatione
corrigunt: ita ecōtra oēs etiā supbi lenissi
ma admonitiōe ad peiora p̃cipitia puocan
tur. Nā ⁊ int̃ p̃dicatores ecclesię aliquotiēs
nō ex voluntate sed ex necessitate pctōres nō
arguūt: vt interdū p̃ spiritale medicamen
tū ⁊ charitatis artificii supbos quosq̃ etiā
indignis laudib⁹ p̃sequant̃: Et dñi erubel

Matth. 11.

Joh. 1.

Joh. 5.

B

Luc. 1.

Matth. 3.

Matth. 14.

L

Ezech. 5.

cunt falsa esse que de eis dicunt: ad emenda-
 tionem vite et bona opera puocent: scdm
 Ps. 9. illud quod scriptum est: Quonia laudat pec-
 cator in desiderijs anime sue: et qui iniqua
 gerit benedicit. Et q: vera e illa sapientis vi-
 ri sententia: Sicut vera laus ornat: ita falsa
 castigat: no est tamen impossibile apud deu
 vt etia illi qui ab humanis laudibus inui-
 rati bona opera exercere ceperint: de illis
 hoc in amorem et consuetudine vertat: scdm
 illud qd de sapientibus quida dixit: Bene
 consueuisse: pudebit dissuescere. Et iterum:
 Bona loquamur: transiet sermo in affectu.
 Beatus tamen iohannes plena et perfecta
 libertate maluit iniusta sustinere: q iusta
 no dicere. Unde euagelico ipe beatus iohan-
 nes alloquio corda nostra pulsat salutifero
 Luc. 3. dicens: Ego vox clamantis in deserto: pa-
 rare viam domini: rectas facite semitas dei
 nostri. Si teneamus in nobis verbum verita-
 tis: affectum iusticie: erit in nobis illa via p
 qua humanu pectus christus adeat. Ideo
 autem dicit: Ego vox clamantis. Vox hco-
 nis iudicem loquit: clamor iudicium comi-
 Abi. 5. nat. Et consequenter annunciat: Omnis val-
 lis implebit: et omnis mons et collis humili-
 abit. hoc est ergo: qd alijs verbis euangeli-
 sta commemorat: Qui se exaltat humiliabit.
 Luc. 14. Teniet tempus fratres dilectissimi vt se su-
 perbos fuisse sine villo remedio doleant: q
 se nunc salubriter humiliare dissimulant.
 Teniet tempus vt humiles eleuent in ce-
 lis: et superbi in inferni pfunditate mergan-
 tur. Teniet tempus vt se avaros omnes fu-
 isse diuites doleant: a quibus nunc christi
 iridentur pauperes. No semp iste qui nuc
 humane est consuetudinis ordo seruabitur:
 Luc. 16. No semp lazarus fame torquebit: nec sem-
 per avarus diues deliciarum abundantia p-
 fruet: sed cito et ille de sterquilinio ab ange-
 lis eleuabit i paradysum: et ille q elemosyna
 noluit dare: si penitentia no subuenerit: de
 luxurioso conuiuio rapiet in tartaru: vt qui
 in hoc seculo pauperi noluit dare mica: in
 inferno non mereat accipere gutta: Et qui
 pauperem pascere noluit delitijs suis: pascat
 flammis medullis suis. Nos vero fratres
 quantum possumus laboremus: vt quod su-
 perbia tumidum elatum reddiderat in ani-
 mo: humilitate et mansuetudine coplanetur.
 Qd iniquitas deprauauerat: directione iu-
 sticie corrigat. Qd malicia exasperauerat:

bonitate gratia tepere. Inter hec studia in-
 ueniat in nobis christus dominus qua ipe co-
 ferre dignatus est viam per qua nos pdu-
 cat ad patriam: vt de nobis dicere dignetur: Et
 2. Cor. 6. inambulabo et inhabitabo cum eis: et ero il-
 loz deus. Si in isto seculo ambulauerit i no-
 bis: in illo habitabit in nobis qui viuit et
 regnat in secula seculorum Amen.

De omnibus sanctis.

In festo omnium sanctorum: Ser. I Sermo XXXVII.

Odie dilectissimi omnium sanctorum
 b sub vna solennitatis leticia celebra-
 mus festiuitatem: quorum societa-
 te celum exultat: quorum patrocinis terra le-
 tatur: quorum triumphis ecclesia sancta coro-
 nat: quorum confessio quanto in passione
 fortior: tanto est clarior in honore: quia dum
 creuit pugna: creuit et pugnantium gloria: et
 martyrij triumphus multiplici passionum
 genere ad ornatum: p que grauiora tormenta
 gratiora fuisse et pnia: dumq catholica ma-
 ter ecclesia per totum orbem longe lateq dif-
 fusa: in ipso capite suo christo iesu edocta
 contumelias crucis et mortem didicit no ti-
 mere: magis magisque roborata est no resistere
 do sed perferendo. Uniuersos autem quos
 agmine inelyto carcer penalis inclusit: pari
 et simili calore virtutis ad gerendum certa-
 men gloria triumphalis inspirauit. Vere
 beata mater ecclesia: qua sic honor diuine di-
 gnationis illuminat: qua vincentium glorio-
 sus martyrum sanguis exornat: qua inuio-
 late confessionis candida induit virginitas:
 floribus eius nec rose: nec lilia defunt. Ler-
 tent nunc charissimi singuli ad vtroq bo-
 nores: amplissimas accipere dignitatum co-
 ronam: vel de virginitate candidas: vel de
 passione purpureas. In celestibus castris
 pax et acies habent flores suos: quibus mi-
 lites christi coronant. Dei enim ineffabilis et
 immensa bonitas etia hoc puidit vt laborum
 quidem tempus et agonis no extenderet: nec
 longum faceret aut eternum: sed breue: et vt
 ita dicam: momentaneum: vt in hac breui et ex-
 igua vita agones essent et labores: in illa ve-
 ro que eterna e corona et pnia meritorum:
 vt labores quidem cito finirent: meritorum ve-
 ro pnia sine fine durarent: vt post huius mu-
 di tenebras visuri essent candidissimam lu-
 cem: et accepturi maiorem passionum cun-
 ctarum acerbitatibus beatitudinem: testate

1. Cor. 15. Quid turbaris de p̄cio? Chriſt⁹ ſemetipſum
 tradidit vt acquireret tēi regnū deo patri:
 ita ⁊ tu teipſum da vt ſis regnū eius: ac nō
 20. 6. regnet peccatū in mortali tuo corpore: ſed
 ſpiritus in acquisitionē viſe. Ad hanc igiſ
 operum ſalutariū dilectiſſimi palmā liben-
 ter ac p̄mpte certemus: oēs in agone iuſti-
 cię deo et chriſto ſpectante curram⁹. Et qui
 ſeculo ⁊ mūdo maiores eſſe cepimus: a cur-
 ſu nō nulla ſeculi cupiditate retardemur.
 Si expeditos: ſi celeres in hoc operis ago-
 ne currentes dies vltimus inuenit: nuſq̄
 dominus meritis noſtris ad p̄miū deerit
 remunerator. Qui coronam in p̄ſecutione
 purpuream p̄ paſſione donauit: ipſe in pa-
 ce viuentib⁹ pro iuſticię meritis dabit can-
 didam. Nam nec abraam: nec iſaac: nec ia-
 cob occiſi ſunt: ⁊ tamen fidei ⁊ iuſticię meri-
 tis honorati inter patriarchas p̄imi eē me-
 ruerunt. Ad quorum cōgregat̄ cōiuuiū: q̄-
 quis fidelis et iuſtus ⁊ laudabilis inuenit.
 1. Job. 2. Admores eſſe debemus voluntatē nō no-
 ſtram ſed dei facere debere: quia qui fecerit
 eius voluntatem: ipſe manebit in eternum
 quomodo ⁊ ille manebit in eternum. Qua
 propter chariſſimi mēte integra: fide firma:
 virtute robuſta: charitate p̄fecta parati ad
 omnem voluntatem dei ſimus: conſeruan-
 tes fortit̄ dominica mandata. In ſimplici-
 tate ſeruate innocentia: in charitate concor-
 diam: modeſtiam in humilitate: diligentia
 in adminiſtratione: vigilantiam in adiuuā-
 dis laborantibus: miſericordiam in fouen-
 dis pauperibus: indefeſſa veritate conſtan-
 tiam: in diſciplinę ſeueritate cenſuram: ne
 aliquid ad exemplū bonorū factorū in no-
 bis deſit. Hęc ſūt veſtigia q̄ nobis ſancti q̄
 reuertētes in patriam reliquerunt: vt il-
 loꝝ ſemitis inherentes ſequeremur ad gau-
 dia. Patriam quoq̄ noſtraꝝ paraduſum cū
 illis computemus: parentes patriarchas iā
 habere cepim⁹. Cur nō p̄peram⁹ ⁊ currim⁹
 vt patriā noſtrā videre ⁊ parentes ſalutare
 1. b. poſſim⁹? Adagn⁹ illic nos charorū numer⁹
 expectat: parentū: fratrum: filioꝝ frequēs
 nos et copioſa turba deſiderat: iam de ſua
 incolumitate ſecura: adhuc de noſtra ſalu-
 te ſollicita. Ad eozum complexum ⁊ conſpe-
 ctum venire: quanta illis ⁊ nobis in cōmu-
 ne leticia eſt? Qualis illic celeſtium volup-
 tas conſeruatorum ſocietatem expectatium?
 ⁊ ſumma ⁊ p̄petua felicitas? Illic apoſto-

loꝝ glorioſus chorus: illic prophetarum
 exultantium numerus inſignis: Ibi marty-
 rum populus innumerabilis ob certaminū
 victoriam coronatur: Illic clariffima virgi-
 num turba letat: illic etiam conſeſſorum for-
 titudo laudat. Sed et illoꝝ remuneratio
 cenſet: qui p̄cepta dominica ſeruantēs: ad
 celeſtes theſauros terrena patrimonia trā-
 ſtulerunt. Ad hos electos dei auida cupidi-
 tate p̄peremus: vt cum his cito eſſe: ⁊ cito
 nos ad chriſtum puenire cōtingat: ad eum
 quem huius itineris ducem habeamus ſa-
 lutis auctorem: lucis principem: leticię lar-
 gitorem: qui viuut et regnat cum deo patre
 omnipotente et ſpirituſancto in ſecula ſe-
 culozum. Amen.

Item in eodem feſto: Homelia
 de eo quod ſcriptum eſt in euange-
 lio ſm Matthei: Cidēs ieſus tur-
 bas aſcendit in montem ⁊c. que ſū-
 pta eſt ex primo libro de ſermone
 domini in monte. J. ⁊c.

Deanum ab⁹ fidelium defunctorū.

In die cōmemorationis anima-
 rum fidelium defunctorum: de eo
 quod ſcriptum eſt in euangelio ſm
 Mattheum: Venite benedicti ⁊c.
 Sermo I

Odo cum euangelica lectio legere-
 m tur: audiuiſus dicētē dñm: Veni-
 te benedicti p̄cipite regnū quod vo-
 bis paratum eſt ab origine mūdi. Et ergo
 iſtā vocem deſiderabile audire: ⁊ ab auditu
 malo poſſitis p̄ dei gratiā liberari: totis vi-
 ribus deo auxiliante contendite lectionem
 diuinā in domib⁹ veſtris frequēter legere:
 ⁊ in eccleſia libenter ⁊ obediēter audire. Si
 cut illa vox deſiderabilis eſt p̄ quā dicis mi-
 ſericordib⁹: Venite bñdicti p̄cipite regnū:
 ita ecōtrario ſcleratis ⁊ miſericordib⁹ me-
 tuēda eſt ⁊ valde terribilis: Diſcedite a me
 maledicti in ignem eternum. Auertat a no-
 bis hoc de⁹ fratres chariſſimi: et ab auditu
 malo nos liberare dignet: vt in nobis im-
 pleatur illud quod ſcriptum eſt: In memo-
 ria eterna erit iuſtus: ab auditōe mala nō
 timebit. Hoc eſt auditum malū quod audi-
 turi ſunt impij: Diſcedite a me maledicti in
 ignem eternū. Irreuocabilis enim ſenten-
 tia erit: que a p̄ſſimo deo ideo multo ante

Ser. XXXVIII. De aiab' fidelium defuictorum Ser. I

h' dicit: vt a nobis totis viscerib' caueat. Si enim nos deus nosserueller punire: no nos ante tot secula comoneret. Inuitus quoda modo vindicat: qui quomodo euadere possumus multo ante demonstrat. Non em' te

B vult pcutere qui tibi clamat obserua. Considerate tñ qd dicitur ad dexterā positus: Venite inquit benedicti: p'cipite regnū qd vobis paratū est ab origine mūdi. Aduertite fratres charissimi qz regnū celozum nobis p'destinatū: gehenna aut non nobis sed diabolo p'parata est. Deniqz sic auditu

Matt. 25

Abi. 5

ri sunt ad sinistra: Esuriui em' inquit et non dedistis mibi manducare. Ergo nec illi qui ad dexterā erunt: ideo accipiūt: qz nūqz peccauerūt: sed qz peccata sua mūdare elemosynis studuerūt. Et illi qui ad sinistra erunt nō ideo mittunt ad ignē qz peccatores fuerūt: sed qz peccata sua elemosynis redimere noluerūt. Ac sic et illos largitas sola glorificabit: et istos sola sterilitas cōdemnabit: qz sicut impossibile est vt nullus homo possit sine peccato esse: sic p' dei misericordiā possibile est: vt bonis operib' et p'cipue elemosynis se vnusquisqz redimat a peccato: vt tñ

Jacobi. 2.

Ps. 111.

in malo impleat qd scriptū ē: Iudiciū sine misericordiā illi q nō fecit misericordiā: Cōsequenter et in bono illud in psalmo: Disp' sit dedit pauperib': iusticia ei' manet in seculū seculi. Et hoc cōsiderate fratres p' quare mittunt in ignē eternū. Nō em' illis dicēdū est: qz homicidia fecistis: adulteria cōmissistis: qz alienā substātiā rapuistis: sed h' solū audituri sunt: qz esuriui et non dedistis

L mibi manducare. Rogo vos fratres no lite hęc transitorie cogitare: nec credatis q hęc de iudeis tantū aut paganis vel hereticis fuerit dictū: sed diffinitissime credite qz hoc christiani et catholici qui in malo opere p'seuerare voluerint: audituri sunt. Ad iudiciū em' nō veniūt nec pagani: nec heretici:

Job. 5.

nec iudei: qz de ipsis scriptū est: Qui nō credit iam iudicat' est. Et ideo inter illos qui ad sinistram mittendi sunt: non solum laici erunt: sed et multi ep'i: quod peius est clerici mali vel monachi cupidi vel supbi: simul et sanctimoniales et vidue iracunde supbe vel cupide: et si eis fructuosa p'nitentia nō subuenerit: audituri sunt illā metuendā et

Matt. 25

irreuocabile vocē: Discedite a me maledicti in ignē eternū. Sentētia ista si eā fideliter cum ingēti timore voluerim' audire: ab

omni opere malo nos poterit reuocare. Diligēter q' caute et videte quid veritas dixit: Discedite a me maledicti in ignē eternū: qz

Ad frēs in heremo. 31. c.

esuriui: et nō dedistis mibi māducare. Si in ignem mittet qui esurienti non dedit panē suū: putas vbi mittendus est qui tulit alienū? Si in ignē mittet q' nudū nō vestit vbi mittendus est qui vestitum expoliavit? Si cū diabolo damnat qui hospitib' nō p'buīt domū suā: putas vbi mittendus ē qui tollit alienam? Si periturus est qui carcerem nō visitauit: quid de illo fiet qui forte in carcere misit? Rogo vos fratres charissimi hinc attendite quā spē habere possunt qui mala faciūt: qñ illi perituri sunt qui bona nō faciūt: Deniqz et alio loco dñs terribilit' nos admonet dicens: Omnis arbor que non facit fructū bonū excidet et in ignem mittet: Non dixit q' facit fructū malū: sed q' nō facit fructū bonū. Hinc ergo possum' euidenter agnoscere quas p'nas arbor spinosa in die iudicij patiet: qñ illa q' fructū nō dederit excidet et in ignē mittet: Nemo se despiciat frēs charissimi: Nemo se falsa spe circūueniat: qz christiani nois non facit sola dignitas christianum: nihilqz p'dest q' aliqz christian' vocat' in nose: si hoc non ostendit in opere. Scriptū ē em' : Fides sine operib' mortua est. Qui em' credit et opera bona nō exercet: clamat illi scriptura diuina: Tu inquit credis qz deus vnus est: benefacis. Et demones credit et cōtremescit. Ac sic q' credit et opa bona nō faciūt: fidē demonū videtur habere: Qui vero nō credit: peiores demonib' cōprobanf. Et illud diligēter cōsiderandū est qd dñs dicit: Qui audit mandata mea et facit ea: ipse est qui diligit me. Et iterū: Si quis diligit me: mandata mea seruat: Et sine dubio q' nō custodit nō diligit. Et illud valde timendū est qd iterū dominus dicit. Quid p'dest q' dicitis: Domine domine: et non facitis que dico vobis? Scire debemus fratres charissimi q' nihil p'dest verbis p'ferre fidē et factis deserere veritatem. Sicut nobis non placet si serui nostri verbis se p'sitent' esse nostra mancipia: et tamen non velint implere opera sua: ita nec deo placet: si se quisqz christianum verbis tantūmodo esse p'nunciat et opera que fieri iussit christ' implere dissimulet. Deniqz beat' ap'plus cū de reddenda rōne in die iudicij loqueret' ita p'nunciavit dicens: Oportet

Matt. 3.

Jacobi 2.

Abi. 5.

Job. 14.

Matt. 7.

E

Ser. XXXIX. De Animabus Ser. II

2. Cor. 5. nos inquit omnes stare ante tribunal christi: ut referat unusquisque propria corporis put gessit siue bonum siue malum. Et dominus in euangelio: Tunc inquit reddet unicuique secundum opera sua: Non dixit secundum fidem suam: sed unicuique secundum opera sua: quia sicut iam supra dictum est: Iacobus apostolus clamat: Fides sine operibus mortua est. Nos ergo fratres charissimi: si et penam euadere et ad eternam beatitudinem volumus peruenire: non solum credamus in deum: sed etiam toto corde diligamus: et quantum possumus ipso adiuvante bona opera facere studeamus: ut cum ipso auxiliante fecerimus quae precepit mereamur recipere quae promittit. Amen.

Eodem die: de iudicio extremo et Ser. XXXIX parabola zizaniorum. Sermo II

A Ecogitemus fratres charissimi cuncta mala quae fecimus ut minis eterni iudicis perterriti: ad ultimum saltem studeamus bona facere. Unde dominus in euangelio dicit: Non omnis qui dicit mihi domine intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatem patris mei qui est in caelis ipse intrabit in regnum celorum. Hoc etiam fratres charissimi cogitare debemus: quia in illa die reddet deus unicuique secundum opera sua: bonis bona: malis mala. Bonos mittet in vitam eternam: malos in ignem eternum. Ut illi homini qui cum diabolo missionem habebit. Psephem quod istud regnum finem habet: regnum dei finem non habet. Ista vita laboriosa: caduca et fragilis: plena scandalis: inuidiosa quod aliud querit nisi manducare: bibere: inebriari: luxuriari: detractiones facere? Lerte vbi volumus permanere: illuc debemus festinare. Fratres nos peregrini sumus in hoc mundo: peruertamur ad deum qui fecit nos. Fratres audistis quod dominus vindicare veniet: et peccatores mittet in ignem eternum: sicut in psalmo dicit: Exurgat deus et dissipent inimici eius. Quid autem suis dicturus sit in die illa audiamus: Venite benedicti patris mei. Et iusti regnabunt sine fine cum christo: sicut dicit: Et iusti epulentur et exultent in conspectu dei. Et dominus: nonne bonum semen seminasti in agro tuo: unde ergo mixtum est zizania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Primum colligite zizania et alligate per fasciculos ad comburendum. Adhuc haec est genus humanum in consumatione seculi ad iudicium congregandum. Zizania peccatores. Inimicus homo diabolus qui supseminavit peccata.

Adhuc sunt angeli qui eligunt iustos a peccatoribus. Ligate fasciculos: hoc est rapaces cum rapacibus: adulteros cum adulteris: fornicatores cum fornicatoribus: homicidas cum homicidiis: auaros cum auaris: iracundos cum iracundis: falsos testes cum falsis testibus: fures cum furibus: derisores cum derisoribus: similes cum similibus. Ibi sunt fasciculi ad comburendum. Tritici autem congregate in horreum meum: id est mittite iustos in paradysum. Fratres expauescere et timere debemus de tam breui facietate: de tam longa fame: de tam longis tenebris: de tam breui luce. Dum tempus habemus conuertamur ad dominum qui fecit nos: ut non mereamur introire in illas tenebras: sed in lucem: quia omnis homo cui opera facit eius filius est. Si opera dei facimus: filii dei sumus. Quod modo peccamus cito emendare debemus: et non addere peccata peccatis. Unde psalmista: Appone iniquitatem super iniquitatem cordum: et non intrent in iusticiam tuam. Confessionem quae puro corde: et penitentia donata a sacerdotibus perficiamus. Nolite iram recondere in cordibus vestris: quia quando iram portamus: nec oblatio nec oratio a deo recipitur. Date elemosinam: recipite peregrinos in domibus vestris: pedes eorum lauate: et lectos ipsorum preparate: volentes consolamini. Nolite despiciere peregrinos: quia ipsi peregrini estis. Non circuuenias fratrem tuum in negotio: quia deus iudex est. Pauperes et viduas et orphanos nolite opprimere. Nolite de rapinis pauperum elemosinas facere. Tristat qui perdit: gaudet qui acquirit. Lucrat pecuniam et perdit animam. Attendit quid acquirit: et non attendit quid perdit. Fratres cum deus adiutorio dum tempus habemus laboremus quatenus a malis simus penitentes aut per ieiunium: aut per elemosinas: aut per vigilias: aut per orationes: aut per charitatem ut mereamur peruenire ad regna caelestia: vbi est satietas sine fame: vbi est lux sine tenebris: iuuentus sine senectute: requies sine labore: gaudium sine fine. Ipse qui nos creauit nos adiuuet: ut ad caelestia regna mereamur peruenire: per christum deum nostrum.

Eodem die: de iudicio extremo cogitando. Sermo III

Fratres charissimi quod timendus est ille dies in quo dominus noster iesus christus proponit venire cum flamma ignis

Ser. XL. XLI. De aiabus Ser. III. III

qui inflamabit aduersarios suos et eos qui faciunt iniquitate. In illa die plangēt sup se omnes tribus terre: et videbunt filiū hominis veniētē in nubib⁹ celi cū virtute magna et maiestate excelsa: et comouebit ante eum terra: et peccatores peribunt: et celū plucabitur et mare siccabit: et montes sicut terra ardebunt: et terra vsq; ad inferos. Sol conuertet in tenebras: et luna nō dabit lumen suum: et stelle cadent de celo in terrā: et virtutes celorum comouebunt: et tunc apparebit signū filij hoīs qd est crux christi: in cui⁹ lumine tenebrabit totus mūdus. Tunc sancti volabunt obuiam christo in aera: et sic semp cū dño erunt: peccatores autem peribunt et confundent: Et tunc fiet iudiciū. Et tunc veniet dñs noster iesus christus: et mitret angelos suos ad quattuor angulos terre: et congregabuunt electos ei⁹ a summo celi vsq; ad summū eius: et tūc sepabit dñs sanctos suos a peccatorib⁹ et mittet eos in caminū ignis ardētis: ibi erit fletus et stridor dentium: qui pparatus est diabolo et angelis eius. Et illis hominibus qui habebūt māsonē cum diabolo: et qua ascendet fumus tormentorū in secula seculorū: Quorū vermes nō morient: et ignis nō extinguet. In qua nulla vox nisi gemitus: vbi nulla requies s̄ semp in quietudo. In q̄ nullū habebūt refrigeriū s̄ semp flāmā: vbi lux nunq̄ videbit nisi tenebre: et non venient vnq̄ in memoriā ante deū. Quorū cib⁹ est cruciat⁹: et māso eorum cum diabolo: vbi nulla visitatio nisi pena. O homo qui desideras regnū dei possidere: cur fecisti malum: dum potes emenda: dū tempus habes clama ad omnī potentē deū: dū dās spaciū luge: dū licētia est peniteas: festina dū potes: dum aīa versat in corpore: dū adhuc viuīs futurū remediū require tibi prius q̄ te pfundum absorbeat pelagus: et prius q̄ te malignus rapiat infernus: vbi nulla dā indulgētia: vbi null⁹ regredit ad veniā: de qua p̄na pius nos dominus eripere dignet: qui cū deo patreviuit et regnat p̄ oīa secula seculorū Amē.

Eodem die de igne purgatorij: Ser. XLI. Sermo. III. A lectioe apostolica fratres charissimi audiuim⁹ ap̄lm dicētē: Fundamentū aliud nemo pot̄ ponere p̄ter id qd positū est: qd est christ⁹ iesus. Si quis

autē supēdificat supra fundamentū hoc aurū: argentū: lapides p̄ciosos: ligna: fenū: stīpula: vniuscuiusq; opus manifestum erit. Dies enī dñi declarabit: qz in igne reuelabitur: et vniuscuiusq; opus quale sit: ignis comprobabit. Si cui⁹ opus māserit qd supēdificauit: mercedē accipiet. Si cui⁹ opus arserit detrimentū patiet: ipse autē salu⁹ erit: sic tñ quasi p̄ ignem. Multi sunt qui lectionem istā male intelligentes falsa securitate decipiunt: dum credūt q̄ si supra fundamentū christi capitalia: crimina edificent: pctā ipsa p̄ ignē trāstorij possint purgari: et ipsi postea ad vitā p̄petuā puenire. Intellect⁹ iste frēs charissimi corrigēdus est: qz ip̄i se seducūt qui taliter sibi blādiūt. Illo enim trāstorio igne: de q̄ dixit ap̄lus: Ipse autē salu⁹ erit sic tñ q̄si p̄ ignē: non capitalia s̄ minuta pctā purgāt. Et quis qd peius est nō solū maiora: sed etiā minuta si nimīū plura sint mergūt. De ipsis tñ maiorib⁹ siue minorib⁹ peccat⁹ et si nō oīa vel aliqua comemorāda sunt: ne aliquis se inaniter excusare conet et dicat nescire se que sint minuta peccata vel que crimina capitalia. Et quis apostolus capitalia plura comemorauerit: nos tñ ne desperationē facere videamur: breuiter dicim⁹ q̄ sunt illa: Sacrilegiū: homicidiū: adulteriū: falsum testimoniū: furtū: rapina: supbia: inuidia: auaricia: et si longo tpe teneat iracūdia: et ebrietas si assidua sit in eoz numero cōputat. Quicūq; enī aliqua de istis peccat⁹ in se dñari cognouerit: nisi digne se emendauerit: et si habuerit spaciū longo tpe penitentiā egerit: et largas elemosinas erogauerit: et a peccatis ipsis abstinuerit: illo trāstorio igne: de quo ait ap̄lus: purgari non poterit: sed eterna illū flāma sine vilo remedio cruciabit. Que autē sunt minuta peccata: licet omnibus nota sint: tñ quia longum est vt oīa replicent: opus est vt ex eis vel aliq̄ nominem⁹. Quotiēns aliq̄s in cibo aut in potu pl⁹ accipit q̄ necesse sit: ad minuta peccata nouerit p̄tinere. Quotiēns plus loquitur q̄ oportet: aut plus tacet q̄ expedit. Quotiēns pauperem impotente petentē exasperat. Quotiēns cū corpore sit san⁹ alijs ieiunātibus p̄adere voluerit: aut somno deditus tardius ad eccliam surgit. Quotiēns excepto desiderio filiorū vxorē suam cognouerit. Quotiēns in carcere clausos et in vinculis positos tardi⁹ req̄sierit. Quo

bif. 25. vñ. circa me.

Et nō p̄dicitur pctā capitalia

e

tiēs infirmos tardi⁹ visitauerit: Si discor-
des ad cōcordiā reuocare neglexerit. Si pl⁹
aut p̄ximū aut vxorē aut filiū aut seruū ex-
aspauerit q̄ oportet. Si ampli⁹ fuerit blādi-
tus q̄ expedit. Si cuiusq̄ maiori p̄sonę aut
ex voluntate aut ex necessitate adulari volu-
erit. Si pauperib⁹ esurientib⁹ abū nō dederit:
aut nimum delitiosa aut sūptuosa sibi cō-
uiuia p̄parauerit. Si se i ecclia aut extra ec-
clesiā fabulis ociosis de q̄b⁹ i die iudiciū ra-
tio reddēda est occupauerit. Si dū incaute
iuram⁹: et cū h̄ p̄ aliquā necessitatē implere
nō poterim⁹ vtioq̄ piuram⁹. Et cū omni fa-
cilite vel temeritate maledicimus: cū scri-
ptum sit: **Reoq̄ maledici regnū dei posside-**
bunt. Et cū aliqd̄ suspicamur temere: qd̄ tñ
plerūq̄ non ita vt credimus cōprobaf: sine
ylla dubitatōe delinquim⁹. **Hęc enī et his**
similia ad minuta pctā ptinere non dubitū
est: q̄ sicut iam dixi enumerari vix possūt:
et a quibus non solum populus christianus
sed etiā nullus sanctorū immunis esse po-
tuit aliq̄ aut poterit. Quibus peccatis li-
cet occidi aīam nō credam⁹: ita tñ ea velut
quibusdā pustulis et quasi horrenda stabc
replentes deformem faciūt: vt eam ad am-
plexus illius sponsi celestis aut vix aut cū
grandi cōfusione venire pmittant. De quo
scriptum est: Aptauit sibi ecclēsiā nō habentē
maculā aut rugā. Et ideo cōtinuis orati-
onibus et frequentib⁹ ieiunijs et largiorib⁹
elemosynis: et p̄cipue p̄ indulgentiā eorum
qui in nos peccant assidue redimant: ne for-
te simul collecta cumulū faciāt et demergāt
animā. Quicquid enī de istis peccatis a no-
bis redēptū nō fuerit: illo igne purgādū ē:
de quo dixit aplūs: Quia in igne reuelabi-
tur. Et si cui⁹ opus arserit: detrimentū pa-
tiet. Aut enī dum in hoc mūdo viuim⁹: ipsi
nos p̄ penitentiā fatigam⁹: aut certe volen-
te aut pmittente deo multis tribulationi-
bus p̄ istis peccat̄ affligimur: et si deo gra-
tias agim⁹ liberamur. Quod ita sit: si quo-
tiens maritus aut vxor aut filius mouit vel
si substātia a nobis plus q̄ oportet amaf:
auferit. Licet pl⁹ christū q̄ ipam substātiā
diligam⁹: et si necessitas fuerit malimus ip-
sam substātiā pdere q̄ christum negare: tñ
q̄ sicut iam dixi: si plus eā q̄ oportet diligi-
mus: amittere eā aut dū viuim⁹ aut dū mo-
rimur sine grandi dolore nō possum⁹: et ta-
men si deo q̄ illam a nobis auferri velut pi-

us pater pmittit: tāq̄ boni filij gratias aga-
mus: et minus nos pati q̄ meremur cū vera
humilitate pferamus. Ita peccata ipsa in
hoc sculo purgantur vt in futuro ille ignis
purgatorius aut nō inueniat aut certe paz
inueniat qd̄ exurat. Si aut nec i tribulatio-
ne deo gfas agim⁹: nec bonis operib⁹ pec-
cata redimimus: ipsi tādū in illo purgato-
rio igne moras habebim⁹: q̄diu supradicta
peccata minuta tanq̄ ligna: fenum: stipula
consumant. Sed dicit aliq̄s: **Hō ptinet ad**
me q̄diu moras habeā: si tñ ad vitam eter-
nā prexero. Nemo hoc dicat fratres charis-
simi: quia ille purgatorius ignis durior erit
q̄ qd̄ potest in hoc sculo p̄gnaz videri aut
cogitari aut sentiri. Et cū de die iudiciū scri-
ptū sit: q̄ erit dies vnus tanq̄ mille anni: et
mille anni tāq̄ dies vnus: vnde scit vnus-
quisq̄ vtrū diebus an mensib⁹ an forte etiā
et annis p̄ illum ignē sit transiturus. Et qui
modo nec vnū digitū suū in ignē vult mit-
tere: timeat necesse est vel tunc paruo tēpo-
re cū anima et toto corpore cruciari. Et ideo
totis viribus vnusquisq̄ laborez vt capita-
lia crimina possit euadere: et minuta pecca-
ta ita operibus bonis redimere: vt de ipsis
nihil videatur remanere qd̄ ille ignis possit
absumere. Illi aut qui capitalia crimina cō-
mittunt si q̄diu viuūt ea redimere peniten-
tię medicamētis noluerint: ad illū ignē de
quo dixit apostolus: Ipse aut salu⁹ erit: sic
tamē q̄si p̄ ignem: sicut iam dictū est: veni-
re nō poterunt: sed magis illā duram et irre-
uocabilem sententiā audituri sunt: Discedi
te a me maledicti in ignē eternum. Et ideo
q̄ ab ista p̄petua p̄na: et ab illo purgatorio
igne desiderāt liberari: crimina capitalia nō
admittant: aut si iā cōmiserunt: fructuosam
agant penitentiā: et illa parua vel quoti-
diana peccata bonis operib⁹ redimere non
desistant. Quibus tñ operib⁹ minuta pctā
redimant: plenius vobis insinuare deside-
ro. Quotiens infirmos visitam⁹: in carce-
re clausos: et positos in vinculis requirim⁹:
discordes ad cōcordiā reuocamus: indi-
cto ecclēsię ieiunio ieiunam⁹: pedes hospiti-
bus abluim⁹: ad vigilijs frequēter cōueni-
m⁹: elemosynā ante ostium p̄tereūtib⁹ pau-
peribus damus: inimicis nostris quotiens
petierint veniā indulgem⁹. Istis enī operi-
b⁹ et his similib⁹ minuta peccata redimuntur
quotidie. Pro capitalibus vero criminibus

qui media vacilla

1. Cor. 5.

Matth. 25.

Sermo XLII. De Apostolis Ser. I.

nō hoc solū sufficit: sed addēde sunt lachry-
mę: rugitus et gemitus: cōtinuata longo tē-
pore ac ptracta ieiunia: et largiores elemo-
synę erogandę: vltro nos ipsos a cōmunio-
ne ecclesię remouētes: in luctu et in tristitia
multo tēpore pmanentes: et penitentiā etiā
publice agentes: quia iustū est vt qui cū mul-
torum destructione se pdiderit: cū multorum
ēdificatiōe se redimat. Ad extremū nō ē im-
possibile vel incongruū qđ suggero: vel sic
lugeam⁹ extinctam nostrā animā quōd alię
nā carnē mortuam plangimus. Si autē vxor
aut filius aut marit⁹ mortui fuerint: in ter-
ram se collidunt homines: capillos trahen-
do: pectora tundēdo: in luctu et penitentiā vel
in lachrymis nō paruo tempore pseuerant.
Rogamus fratres: exhibeam⁹ nos animę
nostrę qđ illi exhibent alię carnī. Et hoc
videte fratres qđ malum sit vt lugeam⁹ qđ
nō possum⁹ suscitare. Carnē quā nō possum⁹
suscitare plangim⁹: et animā nostrā mor-
tuā nō plangimus: quā possumus p penite-
tiā ad statū pristinū reuocare. Sed qđ no-
bis peius ē: corp⁹ mortuū plangim⁹ qđ ama-
m⁹: animā vero mortuā quā nō amam⁹ nō
dolem⁹ nō plangim⁹. Et ideo mutata vice
incipiam⁹ pl⁹ dñm amare qđ seruū: id est pl⁹
factorē corporis qđ corp⁹: plus dñam qđ an-
cillā: id est pl⁹ aiām ad imaginē dei factā: qđ
carnē de limo terrę formatā: vt cū die vlti-
mo caro nra putrescere et a vermib⁹ deuora-
ri cęperit in sepulchro: anima in abrahę gre-
mio angelorum manib⁹ eleuet⁹: et in die iu-
dicij recepto p resurrectionē corpore audire
mereat: Euge serue bone et fidelis intra in-
ter gaudiū dñi tui. Et vt hec que supra dixim⁹
cordibus vestris tenaci⁹ valeant inherere:
et ipsa apostolica lectio pleni⁹ possit intel-
ligi: breuiter ea charitati vestre volo repete-
re. Omnes sancti qui deo fideliter seruiunt
lectioni vel orationi vacare: et in bonis ope-
ribus pseuerare contendunt. Nec capita-
lia crimina: nec minuta peccata: id est ligna
fenū et stipulā supra fundamētū christi: sed
bona opera: id est aurum: argētū: lapides
preciosos supedificantes: p ignē illū de quo
dicit apl⁹: Quia in igne reuelabit⁹: absq⁹
vlla violatione transibūt. Illi vero qui qđ-
uis capitalia crimina nō admittāt: et ad p-
petranda minuta peccata sunt faciles: et ad
redimēda sunt negligētes: ad vitā eternā p-
eo qđ in christū crediderūt et capitalia pecca-

ta nō admiserūt venturi sunt: sed prius aut
in hoc seculo p dei iusticiam vel misericor-
diā: sicut iam dictum est: amarissimis tribu-
lationibus sunt coquēdi: aut illi ipsi p mul-
tas elemosynas: et p̄cipue dñi inimicis suis
clementer indulgēt: p dei misericordiā libe-
randi: aut certe illo igne: de quo dicit apo-
stolus: lōgo tēpore cruciādi vt ad vitā eter-
nam sine macula et ruga pueniant. Illi ve-
ro qđ aut homicidiū aut sacrilegiū aut adul-
teriū: vel reliq⁹ his similia cōmiserunt: sicut
iam dictum est: si eis digna penitentiā non
subuenerit: nō p purgatoriū ignem transire
merebunt ad vitā: sed eterno incendio p̄ci-
pitabunt ad mortem. Et ideo quoties in le-
ctiōe apostolica audierit: Si qđ supra fun-
damentum christi supedificat aurū: argētū:
lapides preciosos: de sanctis hoc et pfectis
christianis accipite: qui velut aurū purga-
tum merebunt ad eterna p̄mia puenire. Il-
li vero qui supedificāt ligna: fenū et stipu-
lam: de bonis christianis: sed negligentib⁹
minuta peccata purgare: vt sepe dictū est:
intelligite: que peccata si nec diuina iusti-
cia multis tribulationibus purgauerit: nec
vnusquisq⁹ elemosynarum largitate rede-
merit: nō sine grādi dolore in illis implebit⁹
illud quod dicit apostolus: Si cui⁹ opus ar-
serit detrimentum patiet⁹: ipse autē saluus
erit sic tñ qđ p ignē. Nemo tñ sicut iā sup⁹ di-
ctū est: seipsum circūueniat: vt h et iā p capi-
talibus criminibus si incurata remanserit
posse fieri credat. Et ideo sicut iā sepe dixi:
quantū possum⁹ cum dei adiutorio labore-
mus vt et maiora peccata possimus euade-
re et minuta sine quibus esse nō possumus
iugiter amore inimicorum et elemosynarum
largitate redimere: p̄stante dño iesu chri-
sto: qui cum patre et spiritu sancto viuūt et re-
gnat deus in secula seculorum Amen.

De sanctis in genere siue cōiter. De Apostolis

In festis sanctorum apostolorū:
de eo quod scriptum est in euange-
lio s̄m Lucam: Designauit dñs et
alios septuaginta duos etc. Ser. I Ser. XLII.

In lectione euangelij que modo re-
citata est admonemur querere que
sit messis de qua dñs ait: Abestis
quidem multa: operarij autem pauci. Ro-
gate dñm messis: vt mittat oparios in mes-

sem suā. Tūc adiecit duodecim discipulis suis quos et aplos noiauit: alios septuaginta duos: et misit illos oēs sicut ex verbis ei⁹ apparet ad paratā messem. Quę igitur erat illa messis? Nō enim illa messis in his gētib⁹ erat vbi nihil fuerat seminatū. Restat igitur vt intelligam⁹ istā messem im fuisse i p̄lo iudeoꝝ. Ad illā messem venit dñs messis: ad illā messem misit messores: ad gentes autē nō messores: sed seminatores. Intelligam⁹ igitur messem factā in p̄lo iudeoꝝ: sementē in p̄lis gentiū. Ex illa enim messe apostoli electi sunt: vbi iā cū metere maturū erat: q̄ ibi p̄phete seminauerunt. Delectat inspicere agriculturam dei: et oblectari donis ei⁹ et opa in agro ei⁹.

In hac enim agricultura opabat⁹ q̄ dicebat:

1. Cor. 15. Plus omnib⁹ illis laboraui. Sed vires ei dabāt ad opandū a dño messis: ideo subiecit: Nō ego sū s̄ ḡra dei mecū. Nā se in agricultura vsari sat: ostendit: vbi ait: Ego plātaui: appollo rigauit. Hic autē apostol⁹ de saulo paulus: hoc est de supbo minim⁹. Saul⁹ enim a saule denoiat. Paulū enim modicū est.

1. Cor. 15. Unde nomē suū quodāmodo interpretatus ait: Ego sum minim⁹ aploꝝ. Ipse igitur paul⁹: id est modicus et minim⁹ missus ad gētes: p̄cipue ad gentes se missum dicit. Ipse scribit: nos legim⁹: credim⁹: p̄dicamus. Ipse igitur dicit in epistola sua q̄ est ad Galatas: vocatum se iam a dño iesu venisse hierosolymā: et euāgeliū cū aplis cōtulisse: dexteris sibi datas fuisse et signū cōcordię: signū cōsonātię: q̄ ab eis se ipsi didicerāt in nihilo discrepabat. Deinde placuisse dicit in se et ipsos vt ipse ad gētes: illi autē in circūcisionē irēt: ille seminator: illi messores. Adherito etiam atheniēses quibus nesciētes nomē suū ei dixerunt. Audientes enim ab eo verbū: quis est inquit hic seminator verboꝝ? Attendite igitur et delectet vos mecū inspicere agriculturam dei i messes duas: vnā trāfactā: aliā futurā. Trāfactā i p̄lo iudeoꝝ: futurā in p̄lis gentiū. Probem⁹ hoc: et vnde nisi de scriptura dei: dñi messis? Ecce habemus ibi in p̄senti capitulo dictū esse: Ad messis multa: oparij autē pauci. Rogate dñm messis vt mittat oparios in messem suā. Sed q̄ in illa messe futuri erāt p̄dictores et p̄secutores iudei:

1. Cor. 15. Ecce in q̄t mitto vos sicut agnos in medio lupoꝝ: Quidētius de hac messe aliqd ostendam⁹ in euāgelio fm iohāne: ad puteū vbi fatigatus dñs sedit: magna quidē acta sūt

Mat. 17. erunt. Audientes enim ab eo verbū: quis est inquit hic seminator verboꝝ? Attendite igitur et delectet vos mecū inspicere agriculturam dei i messes duas: vnā trāfactā: aliā futurā. Trāfactā i p̄lo iudeoꝝ: futurā in p̄lis gentiū. Probem⁹ hoc: et vnde nisi de scriptura dei: dñi messis? Ecce habemus ibi in p̄senti capitulo dictū esse: Ad messis multa: oparij autē pauci. Rogate dñm messis vt mittat oparios in messem suā. Sed q̄ in illa messe futuri erāt p̄dictores et p̄secutores iudei:

Luc. 10. ti capitulo dictū esse: Ad messis multa: oparij autē pauci. Rogate dñm messis vt mittat oparios in messem suā. Sed q̄ in illa messe futuri erāt p̄dictores et p̄secutores iudei:

Abi. 5. Ecce in q̄t mitto vos sicut agnos in medio lupoꝝ: Quidētius de hac messe aliqd ostendam⁹ in euāgelio fm iohāne: ad puteū vbi fatigatus dñs sedit: magna quidē acta sūt

sacramēta: s̄ angustū tps est vt oia p̄tractentur. Qd autē ad p̄sentē rē p̄tinet audite. Suscepim⁹ enim messem eādē i p̄lis i qb⁹ p̄phete p̄dicauerunt: ideo enim illi seminatores: vt apli possint esse messores. Samaritana mulier loq̄t cū dño iesu: Et iter cetera: cū dixisset ei dñs quō debeat adorari de⁹: ait illa: Scim⁹ q̄ veniet messias q̄ dicit⁹ christus: et oia nos docebit. Et dñs ad illā: Ego sum q̄ loquor tecum. Crede qd audis: qd queris quod vides? Ego sū q̄ loquor tecū. Quā autē illa dixerat: Scimus q̄ messias veniet quē annūciauerūt moyses et p̄phete: qui dicitur christus: Jam enim spica messis erat gignēda: accepit et p̄phetas seminatores: apostolos expectabat matura messores. Ad hoc vt hoc audiuit credidit: et hydriam dimisit et festināter cucurrit: annūciare dñm cepit. Discipuli tūc ierūt ad emēdos panes: Qui redeūtes inuenerūt dñm loquētē cū muliere: et mirati sūt. Nō sunt tñ ausi dicere ei quid vel quare cū illa loqueris. Admirationem apud se habuerūt: audaciā corde p̄ferūt. Huic igitur samaritanę nō erat nouū nomē christi: iā expectabat veniētē: iā crediderat esse vēturū. Unde crediderat: sine moyse seminauerat: s̄ h̄ exp̄ssius audite. Dñs tūc ad discipulos suos ait: Dicitis q̄ adhuc longe est ḡstas: leuate oculos v̄ros: et videte albas regiones ad messem. Et adiūgit: Alij laborauerūt: et vos i labores eoz intrastis. Laborauit abrahā: isaac: iacob: moyses: p̄phete laborauerūt seminādo: in aduentu dñi matura messis inuēta ē. Adisti messores cū falce euāgelij: portauerūt manipulos ad arca dñicā vbi stephanus trituraret. Hic autē accepit paul⁹ ille et ad gētes mittit: et nō tacet h̄ i cōmēdādo grām quā p̄cipue p̄prieq̄ suscepit. Ait enim i scriptur⁹ suis: missum se esse p̄dicare euāgeliū: vbi christ⁹ nō erat noiat⁹. Sed iā q̄ facta est illa messis: et oēs iudei q̄ remāserūt: messem attēdam⁹ qd nos sum⁹. Seminatū est enim ab aplis et p̄phetis. Ipse dñs seminauit: Ipse enim i aplis fuit q̄ et ipse messuit christ⁹. Nō enim illi aliqd sine illo: ille p̄fect⁹ ē sine illis. Ipse enim illis ait: Quia sine me nihil potestis facere. Seminans igitur christ⁹ iam in gētib⁹ qd dicit: Exijt seminās seminare. Ibi mittūt messores metere: hic exijt seminās seminare impiger. Quid enim p̄timuit q̄ aliud cecidit i via: aliud in petrosa loca: aliud inter spinas? Si istas difficiles

Job. 4.

Ro. 15.

Job. 15.

Sermo XLII. De Apostolis Ser. I

terras timeret: ad terrā bonā nō pueniret. Quid ad nos: qd nobis est iam de iudeis disputare et loqui de palea: hoc solū ad nos ne via sim: ne saxū: ne spinē: s̄ terra bona: Paratū cor meū vnde tricentū: vnde sexagenū: vnde millenū et cētēnū illud minus est: et illud plus est: sed totū triticum est: via nō sit vbi cōculcatū semē a trāsestib⁹ velut autē auferat inimicus. Saxū nō sit vbi modica terra statim faciat germinare qd non possit solē portare. Spinē nō sint: cupiditates seculi: sollicitudines vite vitiose. Quid em̄ peius sollicitudine vite q̄ puenire nō p̄ mittit ad vitā? Quid miserius q̄ curando vitā: amittere vitā? Quid infelici⁹ q̄ timendo mortē cadere i mortē? Extirpent spinē: pareat ager: suscipiant semina: pueniatur ad messem: horreū desideret nō ignis timeat. Ad nos itaq; p̄tinet quos qualescūq; dñs in agro suo constituit operarios: dicere ista vobis: seminare: plantare: rigare: aliq̄bus etiā arborib⁹ circūfodere et cophinū stercoreis adhibere. Pertinet ad nos hęc fideliter agere: ad vos fidelit̄ cape: ad dñm nos ad iuuare opantes: vos credētes: oēs laborantes: sed mundū in illo vincētes. Quid q̄ ad vos p̄tinet dixi: qd ad nos p̄tineat volo dicere. Sed forte alicui ex vobis videt: qd dixi sup̄flū aliqd me velle dicere: et apud seipm loquēs in cogitatione dicit: O si iam dimittat nos: iam dixit qd p̄tineat ad nos: qd ad ipsum p̄tinet quid ad nos? Puto melius esse in alterna et mutua charitate p̄tineam⁹ ad vos. De vna modo q̄dem vos familia estis: nos ex eadem quidē familia dispensatores sum⁹ omnes: ad vñū dñm p̄tinemus omnes. Nec quod do: de meo do: sed illi⁹ a quo accipio et ego. Nam si de meo dederō: mēdaciū dabo. Qui em̄ loq̄r mendaciū: de suo loquit. Debetis q̄ audire qd p̄tineat ad dispensatōrē: siue vt i vobis ipsis si tales inuenitis cōgratulamini: siue etiā in h̄ ipso instruamini. Multi em̄ i hoc populo futuri sūt dispensatores: et nos ibi fuim⁹ vbi estis: Et nos qui videmur modo de superiori loco cōseruis metiri cibaria: ante paucos annos in inferiori loco cū cōseruis accipiebam⁹ cibaria. Episcopus laicis loquor. Sed inde scio q̄ multis futuris ep̄is loquor. Ergo videam⁹ quō nos intelligam⁹ qd p̄cepit dñs eis quos mittebat euāgelii p̄dicare et mentē te paratā messem videam⁹. Nolite inquit

ferre sacculū aut perā: aut calciamēta: et ne min⁹ p̄ viā salutaueritis: Et in quācūq; domū intraueritis: dicit: Pax huic domui. Si est illic fili⁹ pacis: requiescet sup̄ illū pax vestra: Si quo min⁹ ad vos reuertet. Si requieuit: pdidi: Absit hoc a mente sanctorū. Ergo nec illud accipiendū est carnaliter: ac p̄ hoc forte nec saccus nec calciamenta nec pera: maximeq; illud vbi nobis si simpliciter sine discussione accipiam⁹: supbia videt imposita: ne quēq; in viā salutem⁹. Attēdamus dñm nostrū exēplū verū et adiutorii: Probem⁹ qd adiutorii: Sine me nihil potestis facere. Probem⁹ qd exēplū: Lūc. 10. p̄ nobis passus est: Petrus dicit: nobis relinque exēplū vt sequamur vestigia ei⁹. Ipse dñs noster loculos habuit in via: et ipsos loculos iude cōmēdauerat. Patiebat quidē furē. Sed ego a dño meo discere cuplēs dico: Dñe patiebaris furē: vnde habebas vnde tolleret: me hominē miserum et infirmū monuisti nec sacculū portare. Tu portasti loculos et erat vbi furē patereris. Si non portares: nec ille inueniret quod auferret. Quid restat nisi qd hic dicat mihi: intellige qd audis: noli portare sacculū. Quid est sacculus? Pecunia clausa: id est occulta sapientia. Quid est: nolite portare sacculum? Nolite fieri sapientes penes vosmetipsos. Accipe spiritū sanctū. Fons in te debet esse nō sacculus: vnde erogat: nō vbi includat. Hoc est et pera qd sacculus. Calciamēta qd sunt: Calciamēta quib⁹ vtimur coria mortuorū sunt: nobis tegmina pedū. Per h̄ ergo iubemur renunciare mortuis operibus. Hoc in figura moyses admonebat qñ domin⁹ loquēs ait: Solue calciamēta de pedibus tuis: locus em̄ in quo stas terra sancta est. Quid tā terra sancta q̄ dei ecclesia? In illa q̄ stem⁹: calciamēta soluam⁹: id est mortuis operibus renūciem⁹. Nā de his calciamentis: quib⁹ calciati ambulam⁹ cōsolatur me idem ipse dñs me⁹. Si em̄ ipse calciat⁹ nō esset: non de illo iohannes diceret: Non sum dign⁹ soluere corrigiā calciamentorū. Sit ergo obedientia: nō surrepat sup̄ba duritia. Ego inquit euāgelii impleo: qd nudo pede ambulo: Tu potes ego non possum. Qd simul accipimus custodiam⁹. Quomō charitate flagrem⁹: inuicē diligam⁹: Ac sic fit: vt ego amem fortitudinē tuā: et tu portes infirmitatē meā. Quid autē tibi videt qd

1. Cor. 5.
Luc. 15.

Job. 8.

Luc. 10.

Job. 15.

1. Petri. 2.

Job. 12.

2. Cor. 12. q. 1.
exemplū.

Ro. 12.

Exo. 5.

Luc. 5.

nō vis stelligē quēadmodū ista dicta sint:
 z cogēris prauiter ipsi dño calūniari de lo-
 culis z calciamentis? Quid tibi videt? Ita
 ne placet vt iter agentes occurram? charis
 nostris z eos nō salutem? maiores: nō resal-
 lutem? minores? Jam ne euāgelii impleas
 quia salutaris z taces? Hic vero nō viatori
 iter agēti: sed militario similis eris iter ostē-
 denti. Ergo stoliditatē deponam? z verba
 dñi intelligam? z in via neminē salutem?
 Non em̄ sine causa hoc iubemur: aut nollet
 nos facere qd iuberet. Quid ḡ est: neminē
 saluteris in via? Pōt qdē et simpliciter sic
 accipi: q: iussit nos festinant agere iniūcta.
 Et h̄ ita dixit: Reminē p viā salutaueritis:
 Tāq̄ diceret: oia p̄mittatis dū qd iniun-
 ctū est pagat: ea locutione qua solēt dicta
 exaggerari p̄suetudine sermocinandi. Nec
 lōge p̄gam: in eodē sermone paulopost dī-
 cit: Et tu capharnasū quē vsq; ad cēlū exal-
 tata es: vsq; in infernū deprimēris. Quid
 est vsq; ad cēlum exaltata es? Nunq̄d ciui-
 tatis illi? m̄gnia nubes tetigerūt: aut ad si-
 dera puencerūt? Sed quid est in cēlum exal-
 tata es? Nimiū tibi felix videris: nimiū po-
 tens: nimiū supba es. Sicut ergo hoc exag-
 gerandi gratia dictum est: in cēlū exaltaris
 ei ciuitati quē nō vtiq; exaltabat in cēlum
 aut ascēdebat: sic p̄ festinatione exaggera-
 tionis dictum est: ita currite: sic agite qd in-
 iungi: vt ne nimiū quidē vos retardēt agē-
 tes: sed oia cōremnētes ad finē p̄positā fe-
 stinate. Sed est aliud qd hic magis recogni-
 tē: non dissimile intelligere: qd plus p̄tinet
 ad me: z ad oēs dispēsatores: s̄ z ad vos au-
 ditores. Qui salutat salutē dic̄. Nā z anti-
 qui in eplis suis sic scribebāt: Ille illi salu-
 tē: Salutatio a salute nomē accepit. Quid
 ḡ est: neminē in via salutaueritis? Qui salu-
 tant in via: p̄ occasionē salutāt. Video vos
 cito intellexisse: nec tñ debeo iā finire. Non
 em̄ oēs cito intellexistis. Vidi in voce intel-
 ligentes plures: video silētio requirentes.
 Sed q: de via loquimur: tāq; in via ambu-
 lem? Veloces tardos expectate: et pariter
 ambulate. Quid ḡ dixi: Qui in via salutat
 p̄ occasionē salutāt: Nō ad eū ibat quē salu-
 tat: Aliud agebat: aliud occurrit: aliud pe-
 tebat: aliud trāsuerso quod ageret inuenit.
 Quid est ergo p̄ occasionē salutare? Per oc-
 casionē salutē annunciare. Quid est aut ali-
 ud salutē annunciare: q̄ euāgelii predicare?
 Si ergo p̄dicās: hoc age p̄ dilectionē non p̄

occasionē. Sunt ḡ hoies qui sua quērentes
 nō aliud p̄dicāt euāgelii: De quibus apo-
 stolus gemēs dicit: Omnes em̄ sua quērūt
 nō quē iesu christi. Et hi salutabāt: hoc est
 salutē annunciabāt: euāgelii p̄dicabāt: sed
 aliud quērebāt: z ideo p̄ occasionem saluta-
 bant. Et quid est hoc? Si talis fueris quis-
 quis es facis: immo nō talis quisq; facis:
 sed forte talis aliquis qui facis. Si talis fu-
 eris nō facis: sed fit de te. Nā z tales admī-
 sit apostolus: nō tñ vt tales essent p̄cepit. Et
 ipsi agunt aliquid: et p̄ficiūt ex ipsis: aliud ḡ
 runt: z verbum annūciāt. Quid quērat an-
 nūciator ne cures: qd annūciat te ne velit.
 Quid vero attēdit: nō ad te p̄tineat. Salu-
 tē audi ab ore ipsius. Salutē tene ab ore ip-
 sius. Noli iudex eē cordis ipsius. Si vides
 eū alia req̄rētē qd ad te? Audi salutē: Quē
 dicūt facite. Secūz te fecit. Quid? Quē di-
 cūt facite. Mala faciūt: ḡ facere nolite. Bo-
 na faciūt non in via salutāt: nō p̄ occasionē
 euāgelii annūciāt. Imitatores eorū estote
 sicut z ipsi christi. Bonus tibi p̄dicat: carpe
 vūā de vite. Malus tibi p̄dicat: carpe vūā p̄-
 dentē in sepe. Botrus implicite i palmite in-
 ter spinas creuit: z de spinis nō germiauit.
 Plane qñ tale aliquid vides z eluris: sollici-
 te carpe: ne cū ad vūā manū mittis laceret
 a spinis. Hoc ē qd dico: sic audi qd bonū ē
 ne malos mores imiteris. Predicet ex occa-
 sione: salutē in via: illi nocebit q nō audi-
 uit p̄ceptū christi: Reminē in via salutaue-
 ritis tibi nō nocebit. Qui siue a trāseunte
 siue a veniente salutē audis: salutē tenes.
 Apostolum audi sicut p̄miserā admittentē
 ista. Quid em̄? Dū omni modo siue occasi-
 one siue veritate christus annūciat: z in hoc
 gaudeo sed z gaudebo. Scio em̄ q: ipsum
 mihi p̄ficere in salutē p̄ vestram obsecratio-
 nem. Tales igif apostoli christi p̄dicatores
 euāgelij nō salutātes in via: hoc est nō ali-
 ud quērentes vel agētes: sed germana cha-
 ritate euāgelii annūciantes: Veniant ad
 domū z dicāt: pax huic domui: Nō ore solū
 dicūt: quo pleni sunt fundūt: predicant pa-
 cē z habēt pacē. Nō sūt tales de qualib; di-
 ctū est: Pax pax: z nō est pax: Quid ē pax
 pax: z nō est pax? Predicantes nō habent:
 laudant z amant: dicūt z nō faciūt. Sed ta-
 men tu accipe pacē: siue occasione: siue veri-
 tate christus annūciat. Qui ergo plen⁹ est
 pace z salutat: Pax huic domui: si ē illic fi-
 lius pacis: requiescet sup eū pax illius: Si

Pbil. 1.

Pbil. 1.

Matth. 23.

1. Cor. 4.

Lud. 10.

Pbil. 1.

Matth. 23.

Matth. 23.

Sermo XLIII. De Apostolis Ser. II

quo minus: forte enim non est illic filius pacis: nihil perdidit qui salutauit. Ad vos inquit reuertet. Reuertet ad te que non discessit a te. Hoc enim dicere voluit: tibi predest quod annuisti: nihil profuit qui non suscepit: non quod ille inanis remansit: ideo tu perdidisti mercedem: redditur tibi pro voluntate tua: reddidit tibi pro charitate quam impendisti: reddet tibi qui te securum velit voce angelica: Pax in terra hominibus bonę voluntatis.

Ser. XLIII. In eisdem festis: Sermo II

A Omnia sanctorum martyrum grata nobis debet esse solennitas: fratres charissimi: quanto gratior eorum qui presentem securi sunt principem martyrum? Si agnorum: quanto magis arietum? Illorum enim filij non generatione carnis: sed imitatione virtutis facti sunt omnes: qui postero usque ad mortem confessi sunt christum. Hos obtulerunt populi gentium: de quibus psalmus ante cantauit dicens: Afferte domino filios arietum. His primus dominus cum ad confessionem sui nominis hortaretur: non solum se permisit victorie coronatorum: sed et certaminis adiutorem etiam in ipsis: et posteros admonerat: quoniam quod dicebat: scriptum posteris relinquebat. Illis ergo ait exhortans eos: Num autem adducunt vos ad principes et potestates: nolite cogitare quid respondeatis: vel quid loquamini: Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Abditari vetuit et consistere precepit. Abaluit enim auferre presumptionem humanam: et gratiam dare diuinam: ut in semetipsis timidi et mundo essent audaces. Unde et in alio psalmo vox martyrum dicit: quasi ex parte humane fragilitatis verendo: Eripe me de inimicis meis deo meus: et ab insurgentibus in me libera me. Et paulo post de auxilio diuino confidens dicit: Fortitudinem meam ad te custodiam. Supra ceteras enim turbas si delinunt necesse antiquorum iustorum et prophetarum eminentes apostolos suos volens dominus ostendere dixit ad eos: Beati oculi qui vident quod vos videtis: et aures que audiunt quod vos auditis. Multi enim prophetę et iusti voluerunt videre quod vos videtis: et non viderunt: et audire quod auditis et non audierunt. Item alibi: Jam inquit non dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quecumque audiui a patre meo nota feci vobis. Item ait idem alio loco: Quęcumque alligaueritis super terram: erunt ligata et in celo: et que

cumque solueritis super terram: erunt soluta et in celo. Item alibi sciscitanti petro quod sibi et socijs suis profuisset reliquisse omnia: et sequi redemptorem: respondit dicens: Amen dico vobis quod vos qui securi estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Isti sunt lux mundi: quia per ipsos lumen fidei et verę scientię primum dominus huic mundo tradidit: et ab errorum ac peccatorum tenebris gētes et populos eruit. Isti sunt sal terre: quia per eos terrigenę condimentum saporis vite eterne preceperunt: ut restringerent carnis lasciuiam: et a putredine peccatorum et vitiorum vermibus seruariet illesum. Isti sunt lapides preciosi: quos in fundamento celestis edificij posuit Iohannes in apocalypsi sua describit: quia predicatio eorum ecclesie fundamenta locauit. Unde et paulus ait: Vos estis ciues sanctorum et domestici dei: superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum. Isti sunt duodecim portę hierusalem nouę: que de celo descendit: quia per ipsos ianuam fidei primum intrauimus: et inter ciues sanctorum annumerati sumus. Hęc igitur considerantes fratres charissimi: que tanti duces ipsi nos docuerunt: studeamus factis implere que illi iusserunt. Discamus eorum exemplum mundi diuitias contemneret: presentem seculi voluptatem non amare: regnum celeste desiderare: christo nihil proponere: sed ei mandata in omnibus obedire: paupertatem presentium rerum diligere: virtutum diuitias habere: sapientie thesaurum appetere: spirituales delicias querere: nulli inuidere: sed omnes homines diligere: amicos in deo et inimicos propter deum: quia hęc est vera et sola dilectio. Ita amor carnalis et vitiosus in precipitum trahit: et comparabit odio. Unde scriptum est: Qui vult amicus esse huius seculi: inimicus dei constituit. Isti igitur principes nostri in amore dei perfectissimi: et in priorum dilectione repleti: hinc potuerunt mundi impetum vincere: et crudelum seculum domare: quia nihil amauerunt in omni re nisi dei voluntatem. Ita et nos fratres diligamus in omnibus rebus dei facere voluntatem: et creatoris nostri amemur in semetipso: creaturam vero in conditore suo: et sic habebimus ordinatissimam charitatem: quia deus charitas est: et qui diligit hanc dilectionem diligit deum. Et si ita dilexerimus: diligit nos ipse deus: diligit nos et sancti apostoli iudices nostri et exorant pro nobis: ut in vniuersali iudicio christi cum ipsis in perpetuum coronemur. Quod prestare dignetur ipse iudex et dominus noster qui cum patre et sancto spiritu uiuit et regnat deo per omnia secula seculorum Amen.

Matth. 19.

Matth. 5.

1. Cor. 5.

1. Cor. 21.

1. Cor. 2.

1. Cor. 1.

1. Cor. 4.

1. Cor. 4.

Ser. XLIII. De vno martyre Ser. I

Item in eisdē festis: Homelia de eo qđ scriptum est in euangelio s̄m **Matth. 11.** **Matthē:** Cōfiteor tibi dñe pater zc. que habet de Verbis dñi. viij.

Item alie homelie de eo quod scriptū est in euangelio s̄m **Johāne:** **Joh. 15.** Ego sum vitis vera: et pater meus agricola zc. que habet in expositione doctoris **Ibidē:** Et de Verbis domini. lix.

Item alia homelia de eo qđ scriptum est in euangelio s̄m eundem: **Abi. 5.** Doce est p̄ceptū meū zc. que habet in expositione doctoris **Ibidē.**

Itē alia homelia de eo quod scriptum est in euangelio s̄m eundem: **Joh. 15.** Nec mando vobis vt diligatis in vicem zc. que habet in expositione doctoris **Ibidem.**

De vno martyre

Ser. XLIII. In festo vni⁹ martyris: Ser. I

A triumphalis beati martyris. **Fl.** dies hodie nobis anniuersaria celebritate recurrit: cuius glorificationi sicut cōgaudet ecclia: sic ei⁹ pponit sc̄nda **Ro. 8.** vestigia: Si em̄ cōpatimur: z cōglorificabimur. In cui⁹ glorioso agone duo nobis p̄cipue cōsiderāda sunt: indurata videlicet tororis sc̄uitia: z martyris inuicta patientia. Sc̄uitia tororis: vt eā detestemur. Patientia martyris: vt eā imitemur. Audi psalmistā aduersus maliciā increpantē: **Ps. 56.** Noli emulari in malignātib⁹: qm̄ tāq̄ s̄nū velociter arefcent. Ad̄ aut̄ aduersus malignātes patientia exhibenda sit: audi aplm̄ suadentē: **Heb. 10.** Patientia vobis necessaria est: vt reportetis promissiones. Coronata itaq̄ est beati martyris patientia: mancipata est eternis cruciatib⁹ tororis incorrecta malicia. Hoc attēdēs in agone suo gloriosus ch̄usti athleta: nō exhorruit carcerē. Ad imitationē capiti sui tolerauit p̄bra: sustinuit irrisiones: flagella nō timuit: z q̄t ante mortē p̄ ch̄usto pertulit supplicia: tot ei de se obtulit sacrificia. Ad̄ em̄ p̄pinate ap̄lo biberat alte retinebat: qz nō sunt cōdignę passioēs hui⁹ tēporis ad futurā gloriā que reuelabit̄ in nobis: Et qz momētaneū hoc z leue nostrę tribulationis eternū glorię pondus operat̄ in

celis. Hui⁹ p̄missionis amore a terrenis suspensus z p̄gustata sup̄ne suauitatis dulcedine ineffabiliter affect⁹: dicebat cū psalmista: Quid mihi est in celo: z a te qđ volui super terrā? Defecit caro mea z cor meū: de⁹ cordis mei: z pars mea de⁹ in eternū. Cōtēplabat̄ em̄ quantū in enigmate infirmitas humana oculū mētis i eternitate figere potest: quāta sint sup̄ne ciuitatis gaudia: z ea enarrare nō sufficiens admirādo clamabat: Quid mihi est in celo? Quasi diceret: Excedit vires meas: excedit facultatē eloquētię meę: trāscēdit capacitatē intelligentię meę illud decus: illa gloria: illa celsitudo: q̄ nobis a cōturbatione hominū remotis in abscondito faciei suę: iesus ch̄istus dñs noster reformauit corpus humilitatis nostrę cōfiguratū corpori claritatis suę. Hui⁹ perfectę libertatis cōtēplatione nullū vitabat periculū: nullū horrebat supplicii: z si milites posset mori: nō putabat se hāc digne posse aliqua ratione p̄mereri. Patiēter em̄ p̄mit tūt̄ egroti se a medicis secari: vri: et varijs amaritudinū cōfectionib⁹ anxari: vt tēporali tādē restituant̄ sanitati: Quātomagis v̄r beatus longanimiter tolerauit omnem acerbitatē tormentorū tēporaliū: vt corona **Ps. 102.** ref̄ i misericordia z miserationib⁹ z in bonis satiaret̄ desideria suū? In torculari itaq̄ cōculcari voluit: vt tanq̄ vna matura in vintū deficeret: et vintū malorū granatorū dilecto suo p̄pinaret: quo mētēs religiose debuāt sc̄iūt̄ viriliter cōculcare: z ad eterna in reortis oculis anbelare. Qui ḡ in tyrociniū suo **E** mūdanas cōtēp̄st̄ diuitias: q̄ corporales etiā refrenauit illecebras: q̄ i p̄uectu militię suę multas est p̄pessus iniurias: in p̄fectione sacrificij nū sibi reseruās: seip̄m obtulit holocaustū: bibēs illū calicē p̄ciosum: quē sedēs **Eccl. 31.** ad magnā mēsam sacre lectionis sibi prius ab inuitatore suo videat appositum. Cui⁹ mors quātūcūq̄ videat̄ in cōspectu reproborū despiciabilis: in oculis tñ ei⁹ est p̄ciosa q̄ in sanctis suis est mirabilis. Ipse em̄ p̄imo vocauit militē suū: ipse iustificauit: ipse magnificauit: ipse dedit ei pugnare: ipse dedit ei z vincere. Longe est dissimilis hęc militā mūdane militię: in qua victores existimant̄: qđ male desiderant̄ assequunt̄: qui letant̄ cū malefecerint: z exultāt̄ in reb⁹ pessimis. In ch̄ustiano ḡ agone manifesta est p̄na: occulta victoria: sc̄m̄ quod ex p̄sona

Ser. XLV. De pluribus martyribus Ser. I.

Ps. 59. martyrum clamat psalmista: Deo tu repulisti nos: et non exibis in exercitibus nostris. Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominibus. In deo faciemus virtutem: Laqueus si dixerit: Victoria nostra: gloria nostra inter est: non foris est. Foris despecti: inter dilecti. Hinc est quod ecclesia in persecutionibus posita infirmiora membra sua confortat dicens: In mundo persecutionem habebitis: sed nolite timere pusillus grex: quia ego vici mundum. Sed quomodo vicit mundum? Factus est obediens patri usque ad mortem. Quid autem de morte? Propter quod et deus illum exaltauit et donauit illi nomen quod est super omne nomen. Quomodo vicit christus? vincere appetat christiana: ut ubi est christus? esse mereatur et christiana. Audi christiane militie persecutor: ipsum christum per militibus suis sic orantem: Volo patere: ut ubi ego sum illic sit et minister meus.

Job. 16. Ita in eisdem festis: Homelia de eo quod scriptum est in euangelio secundum Iohannem: Nisi granum frumenti etc. que habet in expositione doctoris Ibi de

De pluribus martyribus

Ser. XLV. In festis plurium martyrum: Ser. I

A Saluus qui cantat domino: videtur sanctorum martyrum conuenire. Sed si membra christi sumus: sicut esse debemus:

Ps. 125. ad omnes nos pertinere intelligamus: Qui seminatur in lachrymis: in gaudio metetur. Eunt ibant et flebant: mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos. Quo eunt: et vnde venientes? Quid seminantes in lachrymis? Quae sunt semina: qui manipuli? Eunt in mortem: venientes a morte. Eunt nascendo: venientes resurgendo. Seminantes opera bona: metentes mercedem aeternam. Semina ergo sunt nostra quicquid boni fecerimus. Manipuli nostri quod in fine recipiemus.

B Si ergo bona semina bona sunt opera: quare segregantur cum lachrymis: cum hilariter datorum diligat deus? Hic primum videte charissimi: quomodo maxime ad beatos martyres verba ista pertineant. Nulli enim tamen impenderunt: quibus illi qui seipsum impenderunt: sicut dicit apostolus paulus: Et ipse impeditur pro animabus vestris. Impenderunt enim seipsum confitendo christum: et implendo in eius adiutorio quod dictum est: Ad mensam magnam sedisti: scito quoniam talia te oportet preparare. Quae est magna mensa: nisi vnde accipimus corpus christi et sanguinem? Quid est scito quoniam talia oportet te preparare: nisi quod beatus iohannes exponit: Sicut christus pro nobis animam suam posuit: sic et nos debemus pro fratribus animas ponere: Ecce quantum impenderunt. Sed nunquid sancti martyres perierunt quantum securitate a domino etiam de capillo acceperunt? Perit manus: ubi non perit pilus? Perit caput: ubi non perit capillus? Ubi non perit palpebra: perit oculus? Hac ergo accepta magna securitate: impenderunt seipsum. Operibus ergo bonis seminemus cum tempus est: dicit apostolus: Qui parce seminat: parce et metet. Infatigabiles inquit cum tempus habemus operemur bonum ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei. Et iterum: Bonum inquit facientes non deficiamus. tempus enim suo metemur. Qui defecerit in semine: non gaudebit in messe. Quare ergo in lachrymis: cum omnia opera bona habere debeant hilaritatem? Equidem de martyribus dici potest: quia cum lachrymis semina uerunt. Fortiter enim certauerunt: et in magnis tribulationibus fuerunt. Nam ut eorum lachrymas christus consolaretur: transtulit eos in se: et transfigurauit eos et dixit: Tristis est anima mea usque ad mortem. Verum fratres mei videtur mihi: quod caput nostrum infirmioribus suis membris compassum est: ne de se forte membra desperantia infirma: sicut est humana fragilitas: morte propter iniquitatem perturbarent: et dicerent non se ad dominum pertinere: Nam si pertinerent gauderent. Prius ergo christus sub persona martyrum dixit: Tristis est anima mea usque ad mortem: Pater si fieri potest: transeat a me calix iste. Quis hoc dicit? Quae potestas: quae infirmitas? Audite quae dicit: Potestatem habeo ponendi animam meam: et potestatem habeo iterum sumendi eam. Nemo tollat eam a me: sed ego pono eam: et iterum sumo eam. Hec potestas tristis erat: quoniam faciebat quod non faceret nisi voluisset. Potestate enim fecit non condicione: quia ipse voluit: non quia iudex potuit. Transfigurauit ergo se infirma membra corporis sui. Et forte de illis dictum est: Qui seminatur in lachrymis in gaudio metetur: id est de infirmioribus. Nam enim in lachrymis seminabat ille ipse christus magnus pro quo dicebat: Ego enim iam immolor: et tempus meae resolutionis instat. Bonum certamen certavi: cursum consummaui: fidem seruauimus. De cetero mihi superest corona iusticie: corona de manipulis. Superest inquit mihi corona iusticie: quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex: Quasi dicit

1. Job. 5.

2. Cor. 9. 1. Sal. 6.

D

Matth. 16.

E

Job. 10.

Ps. 125.

2. Timoth. 4.

ret: Reddet mihi messem cui me ipsum im-
pendo sementem. Hec verba quantum in-
telligimus fratres exultantis sunt: nō plo-
rantis. Nunquid quando ista dicebat: in
lachrymis erat? Ad infirmos ergo refera-
mus hec verba: vt nec ipsi desperent qui in
lachrymis seminauerunt: quia et si semina-
uerūt in lachrymis: transiet dolor: et gemitus:
transit tristitia cum fine: et venit leticia sine
fine. Verūtamē audistis fratres charissimi
quō mihi videtur ad oēs pertinere quō dictū
est: Qui semināt in lachrymis in gaudio me-
tent: Eunt ibant et flebant: mittentes se-
mina sua: Venientes autē veniēt cū exul-
tatione: tollentes manipulos suos. Audi-
te si adiuuante domino explicare potuero
quēadmodū ad oēs pertineat: Eunt ibant et
flebant. Ex quo nascimur imus. Quis em̄
stat? Quis nō ex quo viam intravit cogit
ambulare? Infans natus est: crescendo am-
bulat. Adors finis est. In die iam venien-
dū est: sed cum exultatione. Quis em̄ non
hic plorat in via ista mala: quando ipse in-
fans inde incipit? Utrius infans quādo na-
scitur: de angustijs vteri in huius mundi latitu-
dinē fundit: de tenebris procedit ad lucē: et tū
de tenebris veniēs ad lucē plorare potest: ride-
re nō potest. Est em̄ vita ista vt quā gaudet hic
time ne fallat: quā hic plorat roga vt euadas:
et trāsit tribulatio: et venit tribulatio: Et ri-
dent homines et plorant homines: et quod
rident homines plorandū est. Sed plorat
alius damnū suum: plorat alius pressurā
suam: quia in carcere est cōstitutus. Plorat
alius quod amiserit mortuū aliquē amico-
rum suorum. Ille hinc: ille hinc. Iustus vi-
de? Primo de his omnibus: Iustus em̄ plo-
rat veraciter: plorātes steriliter. Plorat plo-
rantes: plorat ridentes: quia et qui plorant
de rebus vanis inaniter plangunt: et qui ri-
dent de rebus vanis: malo suo rident. Ille
vbiq; plorat: plus ergo ipse plorat. Sed ve-
nient cum exultatione portantes manipu-
los suos. Uides ergo homo minem iustū cum
facit opus bonum hilarem esse? Ita plane
hilarescit. Hilare em̄ datorum diligit deus.
Quando em̄ plorat? Quando bona opera
sua orando cōmendat. Orationes sanctorū
voluit cōmendare psalmus: orationes pe-
regrinantū: orationes in hac via laboran-
tium: orationes amantū: orationes gemen-
tū: orationes eterne patrie suspirantū: do-

nec ea visa fatient qui nunc in merore sunt
constituti. Etenim fratres mei quid sum in
corpore: peregrinamur a deo. Non deside-
rat patriā peregrinatio sine lachryma. Si
desideras quō nō habes: funde lachrymas.
Nam vnde dicitur es deo: Posuisti lachry-
mas meas in prospectu tuo? Unde dicitur
es deo: Facte sunt mihi lachryme mee pa-
nes die ac nocte? Unde? Dum dicitur mihi
quotidie vbi est deus tuus. Quis iustus nō
habuit istas lachrymas? Qui non habuit:
peregrinum se esse non voluit. Qua fronte
ad patriā venit: qui nō absens suspirauit?
Nōne nobis quotidie dicitur: vbi est deus
tuus? Discite fratres mei: discite de paucis
esse. Bene viuite: ambulate viā dei: et vide-
te quod audit: vbi est deus tuus? Felices erit cū
hoc audierit: infelices si dixeritis. Quādo
em̄ defendimus fidē christianā: et responde-
mus nobis: ecce predicat vbiq; nomē christi: qua-
re abundant mala: quid aliud dicit nisi vbi
est deus tuus? Qui audit gemit: quia quod di-
cit perit. Sunt lachryme piōrum: sunt lachry-
me sanctorum quas indicat orationes co-
rū. Bene operat et hilaris est: et plorat vt be-
ne operetur: plorat quia bene operat est.
Plorando exigit bonum opus: plorando cō-
mendat bonū opus quō fecit. Crebre ergo
sunt lachryme iustorum: sed in ista via. Nū-
quid in patria? Quare nō in patria? Quia
venientes venient in exultatione: portan-
tes manipulos suos. Felicitas venit: nun-
quid lachryma redit? Porro autem illi qui
hic inaniter plorant: inaniter rident: cupidi-
tatibus suis dissipati quādo fraudant ge-
munt: quādo fraudant exultant. Plorant ipsi
in via ista: plorant et ipsi: sed nō in exultatio-
ne portantes manipulos suos. Quid colligunt
qui nihil seminauerunt? Immo colligunt:
sed quod seminauerunt: quia spinas se-
minauerunt: ignem colligunt: et eunt nō de
fletu ad risum sicut sancti: Eunt ibant et
flebant mittētes semina sua: veniētes autē
veniēnt in exultatione. Illi a fletu ad fletū:
a fletu cū risu ad fletum sine risu. Quid em̄
illis fiet? Duo eunt quā surrexerit? Quid
nisi quō dominus dixit: Ligate illis manus
et pedes et projicite illos in tenebras exte-
res? Age quid postea? Tenebre erunt et do-
lor non erit? Forte palpabunt sed non do-
lebunt? Non videbunt: nō cruciabuntur?
Absit. Nō solū tenebre erunt: nō eis sola tol-

2. Cor. 5.

Ps. 55.

Ps. 41.

R.

Ps. 125.

L.

2. Cor. 9.

Ab.

Ser. XLVI. De pluribus martyribus Ser. II

litur species qua gaudebant: sed datur etiam quod in eternum gemant. Ne contemneres enim tenebras: o quisquis es flagitiosus: qui soles propter tua mala facta: et propter lasciva adulteria non solum tenebras non horrescere: sed querere: qui soles plus gaudere quando lucerna extinguit: non tales tenebras habebis ubi gaudeas: ubi letaris: ubi te voluptatibus carnis oblectes: non sic erunt ipse tenebrae. **Quomodo erunt? Ibi erit fletus et stridor dentium. Tortor sine defectu: tortus sine defectu. Nec qui torquet fatigatur: nec qui torquet moritur. Erunt ergo eterne lachrymae illis qui sic vixerunt: eterna gaudia sanctorum: quando venientes venient in exultatione: portantes manipulos suos. Dicet enim tempore messis domino suo: Domine adiuuante te fecimus quod iussisti: redde quod promissisti nobis in eternum.**

Matth. 22.

Ps. 125.

Ser. XLVI.

In eisdem festis: Sermo II

A Non martyrium sola effuso sanguine consumat: nec sola dat palmam exultatio illa flammam. Peruenit non solum occasu: sed etiam contemptu carnis ad coronam. Absque iniuria sanctorum in persecutionibus defunctorum dicere liceat carnem affixisse: libidinem superasse: auaricie restitisse: de mundo triumphasse: pars magna martyrii est. Si vero fratres dilectissimi ad consortium martyrum vel sacerdotum volumus peruenire: de imitatione martyrum cogitemus. Debent enim in nobis aliquid recognoscere de suis virtutibus: ut pro nobis dignentur domino supplicare. Si enim tormenta quae sancti martyres proulerunt sufferre non possumus: vel contra malas concupiscentias ipsis intercedentibus repugnemus. Et quia non desunt quotidiana peccata: non desunt etiam quotidiana remedia. Nemo se credat aliquam felicitatem aut aliquod verum gaudium in hoc seculo possidere. Beatitude hic parari potest: possideri non potest. Duo sibi tempora ordine suo succedunt: **L** tempus flendi et tempus ridendi. Nemo se circumueniat fratres: non est in hoc mundo tempus ridendi. Scio fratres: quod omnis homo gaudere desiderat: sed non toti sibi querunt gaudium: ubi oportet inquiri. Verum gaudium in hoc mundo: nec fuit nec est nec esse poterit. Sic enim ipse dominus in euangelio suos discipulos admonuit dicens: **I**n mundo praesuram habebitis. Et iterum: **A**uidus gau-

Job. 16.

debit: vos autem tristes eritis: sed tristitia vestra conuertet in gaudium. Ac sic in hac vita cum labore et dolore quod bonum est auxiliante domino faciamus: ut in futuro seculo bonorum fructus colligere cum gaudio et exultatione possimus: secundum illud: **Q**ui seminavit in lachrymis in gaudio metet. In hac itaque fratres charissimi mundum pro peccatum primi hominis de beata paradisi sede peccati et quasi in exilium missi sumus: ac sic in hoc seculo patriam non habemus. Sic et apostolus dicit: **D**um sumus in corpore: peregrinamur a domino. Non ergo requiramus gaudium in hoc mundo: quia sicut supra dictum est: verum gaudium comparari hic potest: possideri non potest. Non queras in via: quod tibi seruetur in patria. Et quia contra diabolum christo duce quotidie tibi pugnare necesse est: praemium non requiras in praesentibus: quod tibi seruetur in regno. Non queras in pugna: quod tibi seruetur in futuro cum fuerit perfecta victoria. **A**ugustinus illud attende quod apostolus dicit: **O**mnines qui volunt pie vivere in christo: persecutionem patient. Et iterum: **P**er multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Ita ergo agere debemus ut ad principalem patriam redire feliciter mereamur: **U**bi nos parentes nostri patriarchae: prophetae et apostoli suscipere vel videre desiderant: ubi etiam concubines nostri angeli et ciuitas illa celestis hierusalem et rex ciuitatis ipsius christus expansis nos brachijs charitatis expectant: ut ad ipsos prostrato diabolo: pleni bonis operibus feliciter redeamus. Scitis enim fratres quod omnes negociatores et quicumque alia agentes interim in via sunt solliciti ut in patria possint esse securi: **E**t tunc habent veram letitiam: quando cum magno lucro peruenire merentur ad patriam: Ita et nos dilectissimi fratres tunc animam nostram proparemus ad gaudium: quando peruenire merebimur ad christum. Interim modo gaudeamus in spe: **V**erum gaudium postea habituri in re. **A**d peius est: multi sunt qui peruerso ordine de voluptate et delictis et luxuria seculi huius gaudere se credunt: sed quod in gaudio videntur serere necesse illis erit cum luctu et lachrymis recipere: quia non meretur ille qui in euangelio dixit: **E**t vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis. Sic fecit et ille infelix diues: qui pura induebatur et bysso. Gaudium quidem habuit in mundo: sed animas luere meruit in

Ps. 125.

D

Gen. 3.

1. Cor. 5.

2. Timoth. 3.

Act. 14.

E

S

Luc. 6.

Luc. 16.

Ser. XLVII. De plurib' martyrib' Ser. III

infernò. Lazarus qui iacebat ad ianuā ei⁹: tristitiā habuit in viā: sed versū gaudiū recepit in patria. Nos vero frēs charissimi quātū possumus: dei misericordiā deprecemur: vt nobis ita amorē vitę eternę inspirare dignet: vt plus patriā velimus amare q̄ viā: et amplius de futuro q̄ de presenti seculo cogitem⁹. Et sic semper in exilio mundi huius agere studeamus: vt ad futurū iudiciū cum libera et secura p̄scientiā ornatī bonis operibus peruenire possimus: p̄stante dño nostro iesu christo: cui est honor et gloria cū patre et spiritu sancto in secula seculorū: Amē.

Ser. XLVII. In eisdem festis: Sermo III

A Gloriosi fr̄es charissimi sanctorū martyrum solennia celebram⁹: ita ipsis intercedētib⁹ expectem⁹ a dño p̄sequi temporalia beneficia: vt ipsos martyres imitādo accipere mereamur eterna. Ab ipsis em̄ sanctorū martyrum in veritate festiuitatū gaudia celebrant: qui ipsorum martyrum exempla sequunt. Solēnitates em̄ martyrum exhortationes sunt martyrorū: vt imitari nō pigeat: quod celebrare delectat. Sed nos volumus gaudere cum sanctis: et tribulationē mundi nolumus sustinere cum ipsis. Qui enim sanctos martyres in quantum potuerit imitari noluerit: ad eorū beatitudinē non poterit peruenire. Sic et paulus apostolus p̄dicat dicens: Si fuerimus socij passionū: erimus et consolationū. Et dñs in euangelio: Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit. Recusat esse in corpore: qui odium nō vult sustinere cū capite. Sed dicit aliquis: Et quis ē qui possit beatorū martyrum vestigia sequi? huic ego respondeo: qz non solum martyres: sed etiā ipsum dominū cū ipsius adiutorio si volum⁹ possum⁹ imitari. Audi non me: sed ipm dñm generi humano clamantē: **D**iscite a me: quia mitis sum et humilis corde. Audi et petrū apostolū admonentem: **1. Petri. 2.** Christus passus est p̄ nobis: relinques nobis exemplū vt sequamur vestigia ei⁹. **S**i militer paulus apostolus clamat: Imitatores dei estote sicut filij charissimi. Quid ad hęc respondebim⁹ fratres: vel quā excusationē habere poterim⁹? Non tibi aliquis dicat: vt virtutes quas fecit deus debeamus imitari. Iusta potest esse excusatio tua: qz virtutes et mirabilia facere nō omnib⁹ da-

tum est: iuste et caste viuere: et charitatē cum omnib⁹ custodire: cū dei adiutorio p̄mptū est. Nā ipse dñs nō dixit: Discite a me mortuos suscitare: super aquas siccis pedibus ambulare: nō hoc dixit: sed quid ait? **Matth. 11.** Quia mitis sum: et humilis corde. Et iterum: **Matth. 5.** Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderūt vos: sicut et pater vester celestis: qui solē suū oriri facit super bonos et malos. Et iterū: Estote p̄fecti sicut et pater vester celestis p̄fectus est. Et licet sint alia multa in quibus debemus deū et beatos martyres imitari: ista tñ duo p̄cipua sunt: id est vt mites simus et humiles corde: et inimicos nostros totis virib⁹ diligam⁹. De diligēdis inimicis fratres charissimi nullus vnq̄ in veritate se poterit excusare. Potest mihi aliquis dicere: nō possum ieiunare: nō possum vigilare: nūquid potest dicere: nō possum amare? Potest dicere: non possum res meas totas pauperib⁹ dare: et in monasterio deo de seruire: nūquid potest dicere nō possum diligere? Si dixeris qz non possis a vino vel a carnibus abstinere: credim⁹ tibi: si autē dixeris quod nō possis in te peccātibus indulgere: omnino nō credimus. Et qz nulla nobis remanet excusatio: dū non de cellario sed de corde p̄feram⁹ istā elemosinā: iubemur implere: vt p̄ viā vitę ad eternā mereamur patriā puenire. Nō solū amicos: sed etiā inimicos diligam⁹: his em̄ duob⁹ p̄ceptis: id ē diliges deū et diliges proximū: q̄si duob⁹ spiritalibus pedibus si p̄ viam verę charitatis voluerim⁹ currere: ad eternā patriā possumus feliciter puenire. Istis pedibus curabat ap̄tus paul⁹ qm̄ dicebat: Ego autē sic curro: nō q̄si in incertū. Qui ergo dilexerit inimicos suos: illud in eo impletū erit qd dñs dixit: Diligite inimicos vestros: vt sitis filij patris vestri qui in celis est. Elige modo qd tibi placuerit. Si inimicos dilexeris: nō solum amicus: sed etiā filius dei esse mereberis. Si vero inimicos amare nolueris: p̄pitium deū habere nō poteris: qz scriptum est: Qui odit fratrem suū homicida est. Et iterū: Qui nō diligit: manet in morte. Et iterū: Qui odit fratrem suū in tenebris est: et in tenebris ambulat: et nescit quo vadat: qm̄ tenebrę obsecauerunt oculos eius. Et iterum alibi scriptum est: Itinera impiorū: qui iniuriam retinent malefacti in mortem. Nunquid hęc vba mea sūt fratres mei? De scri-

1. Cor. 1.
Job. 15.
Matth. 11.
1. Petri. 2.
Eph. 5.

In li. 50. bo. mel. 6. 4.
Matth. 11.
1. Cor. 9.
Matth. 5.
1. Job. 1.
1. Job. 2.

Ser. XLVIII. De plurib' martyrib' Ser. III

pturis sanctis et canonicis pferunt. Ut g
nec homicidę sim' nec in tenebris remanea
mus: studeam' nō solū amicos sed etiā ini
micos diligere: vt piū et misericordē dñm
possim' scdm cautionis suę vinculū libera
Mact. 6. cōsciētia cōuenire. Ipse em̄ dixit: Si dimise
ritis hoib' pctā eoz: dimittet vobis pater
vester celestis pctā vřa: Si nō dimiseritis:
nec pater vester dimittet vobis debita vřa.

E Diligenter attēdite frēs: et scitote aliud esse
in deū peccare: aliud i hominē. Quādo em̄
in nos peccāt hoies: si pgnitētib' veniā non
indulgeam' peccatū incurrim': qñ aut aliq
in deū peccauerint: si sine discretionē grādi
indulgere voluerim': pncipes nos eoz pec
cati efficiamur. Dicit g dñs: Si dimiseritis
hominib' pctā eoz: dimittet et pater vester
celestis pctā vřa. Rogo vos fratres: qd
delicatus: qd benigni' dici pōt: In pote
state nostra posuit: qualiter i die iudicij iu
dicemur. Nō dixit vade in orientē et quere
iusticiā: nauiga vsq; ad occidentem vt acci
pias indulgētiā: Dimitte inimico tuo: et di
mitte tibi. Indulge: et indulget tibi. Da:
et dabit tibi. Nihil a te extra te querit. Ad
teipsum et ad cōsciētiā tuā te deus dirigit.
In te em̄ posuit qd requirit. Nō em̄ medi
camēta vulnerib' tuis lōge opus habes in
quire: peccatoz tuoz indulgētiā si vis in
tus in cellario cordis tui poteris inuenire.

Sed dicit: tanta mala me inimicus me' cō
pult sustinere: vt eū nulla possim rōne dili
gere. Attendis qd tibi fecerit homo: et nō at
tendis quid tu feceris deo. Si cōsciētiā
tuā diligenter discutis et inquiris: sine vlla
compensatione maiora tu peccata commi
sisti in deum qñ in te commiserit homo. Et
qua fronte vis vt tibi de' dignes dimittere
multū: qñ vis dimittere paruum? Si hęc q
supra diximus spiritalia medicamēta sicut
deo ppitante cōsuectis libenter accipitis:
et in oratio sanctę cōsciētię vřę reconditū
diligētissime custoditis: auxiliante dño ve
nena diaboli nō timebitis: et p odiū vel ira
cūdiā aut nūq; nobis animarū vulnera in
gerent: aut si forte surreperint: p charitatē
cito ad pristinā salutē reuocant.

Sermo XLVIII. In eisdem festis: Sermo III

o Anniū quidē bonoz fidelis christi
anorū: maxime tñ gloriosoz marty
rū vox est: Si deus p nobis: qñ p

nos: fremebat mūdus aduersus eos: po
puli meditabant inania: pncipes cōuenie
bāt in vnū: excogitabāt nouos cruciat': et
pēnas i credibiles iueniebat ingeniosa cru
delitas: Obruebant opprobrijs falsis: ar
guebant criminib': custodijs intolerabili
bus includebant: vngulis artabant: ferro
perimebant: bestijs subigebant: ignib' cre
mabant: et dicebāt: Si de' p nobis qñ ptra
nos: Lotus mūdus p vos: et dicitis qñ con
tra nos. Respōdent tibi: Et qñ est tot' mū
dus: quādo p eo morimur p quē factus est
mūdus? Dicāt dicāt: audiam' audiamus.

B Si deus p nobis qñ ptra nos? Sequere pos
sunt: maledicere possunt: calūniari possūt:
falsis opprobrijs agitare possūt: Et vt bre
uiter dicā: postremo possūt nō solū corpus
perimere: sed etiā dilaniare: et quid faciēt?
Ecce em̄ de' auxiliator mihi est: et dñs susce
ptor est animę meę. Abū dū interfectoz cor
poris mei: dñs susceptoz est animę meę. Et
quid mihi obest si sit mūdus interfectoz cor
poris mei: cū dñs adiutor est aīę meę? Quā
do aut domin' est susceptoz animę meę: erit
restitutor et corporis mei. Quid mihi deerit
si membra mea dilaceret inimicus: qñ capil
los meos de' dinumerat? Exhortās mar
tyres suos christ' ne ab inimicis psecutorū
b' formidarēt: Lapilli inquit vřstri nume
rati sunt. Quid g timebo damna mēbrozū:
qñ securitatē accipio de numero capillorū?

Ergo dicam': dicam' ex fide: dicam' in spe:
dicamus flagrantissima charitate: Si de' p
nobis qñ ptra nos? Ecce ptra te est rex: si deus
p nobis qñ ptra nos? Ecce p te est p̄lus: si de
us p nobis qñ ptra nos? Unde p̄bas o beate
et gloriose martyr: vnde mihi p̄bas qd di
cis: Si deus p nobis qñ ptra nos? Abani
festū est em̄ q: si de' p nobis qñ cōtra nos:
sed p̄ba q: deus p nobis. Nō g p̄bo: q: fi
lio pprio nō pepercit: sed p nobis omnib'
tradidit eū? Hoc qd sequit cū ap̄lus legere
tur audistis. Lū em̄ dixisset: Si deus p no
bis qñ ptra nos: tanq; ei diceret: p̄ba quia
de' p nobis: cōtinuo attulit grāde documē
tū: continuo introduxit martyrē martyrū:
testē testium: illū scz cui pater nō pepercit:
sed p nobis oibus tradidit eū. Vnc p̄ba
uit apostolus vere se dixisse: Si deus p no
bis qñ cōtra nos: qñ filio pprio nō pepercit:
sed p nobis omnib' tradidit illū. Quō nō
etiā et cū illo oia nobis donauit? Quādo

Ps. 2.

B

Ps. 55.

Mact. 10.

f.

Ser. XLIX. L. De plurib' mar. Ser. V VI.

cl illo nobis omnia donauit: et ipsum no-
bis donauit. Terret te fremit' mudi: cui do-
natus est artifex mudi? Christu nobis do-
natum esse gaudeam': et nullos christi inimi-
cos in hoc seculo timeam'. Quis em' nobis
Job. 1. donatus sit videte. In principio erat ver-
bu: et verbu erat apud deum: et deus erat ver-
bu. Ipse est christus: ipse unigenitus filius
dei: ipse est gignenti coetern'. Omnia p ip-
sum facta sunt. Quod nobis donata no sut:
que p ipsum facta sunt: qu' nobis donatus
est ipse p que facta sunt oia: Et vt sciatis qz
ipse verbu caro factu est et habitauit in no-
bis: desidera expectando data tibi vita chri-
sti: et donec pueniat tene pignus morte chri-
sti. Promittes em' nobis victuru se esse no-
biscu: non porit nobis maius pign' dare
qz mori p nobis. Adala inquit vestra ptu-
li: bona mea no redda: Promisit cautione:
fecit pignus. Dedit euageliu: et tu dubitas
credere? Promisit cu hic inter homines am-
bularet: cautione fecit cu euageliu scribe-
ret: Ad pign' ipsius qtidie dicit: amē. Pi-
gn' qd accepisti: quotidie erogas tibi. Noli
de spe desperare: qd viuus ex pignore: pstate
dno nostro iesu christo: qui viuus et regnat in
secula seculorum Amen.

Ser. XLIX. In eisdem festis: Sermo V

Artamine vniuersoz martyru sulci
c ri atqz eoz victoria quoz natalis
victoris glorie celebraf: quo robu-
sta fides sit ad agonem passionis cōgressus
roborari debem': certo scientes q in omni-
b' chust' patif: et q ad regna celoz statim
cu exultatione corpis trāsserunt: et cu gētes
horreat in egritudine mortē: hi i ipsa morte
cōsequant' ppetua hereditatē. Per passionē
vero trāssationem magis credunt esse qz fi-
nē. Hec est arcana sapiētia que in electis tu-
is dñe nō psuasione colligif: sed de tuis mar-
tyrib' et de fonte diuino virtutes oriunt: qd
Phit. 1. bus viuere christus est: et mori lucrū. Triu-
phantes in christo sua morte peccata lucrā-
tes: quāqz qui in illo patif omnino nō mori-
rif. Confessionis em' mors non est sed her-
editas vitę. Martyriū est igif indulgētia cri-
minū: virtutū caput: occasio iusticie: domini-
cę passionis imitatio. Felicitissimi marty-
res renūciātes seculo: maluerūt meliora no-
uissima esse qz prima. Quozū deniqz cōsum-
B matio iustū iniuriam facit. Diuino tuo nutu

omnipotēs de': glorioissimi martyres chri-
sti testes esse meruerūt. Victoriā quoqz me-
ditati: cōfessi sunt christū in flagellis: in car-
cerib': in ergastulis: in solitudine. Iustozū
em' comes: semp debet esse cōfessio. Incl-
te beatorū animę: et gloriofa victoria marty-
rū: inter quos deuotissime femine simul se-
culū sexūqz vicerunt: pliantes cu diabolo:
fortiores viris torquentib' extiterūt: que car-
nifici gratias agētes erāt sequenti. Ab om-
nib' em' fidē expectat deus omnipotēs ma-
gis qz moriē: sed diabol' q cōfiteres odit:
coronas pstat inuitus. Facit martyres qz
occidit: et cu dei seruos vincere cōtendit: cō-
tēnit ipse dū seuit. Liberalitas q tua de ha-
ctenus nobis martyria pposuit: vt aduer-
sarius quo adā elusus est: a filiis adq cōstan-
ter elidi mōstraret. Voluisti em' hoīem non
tātū de diaboli pstate eruere p fidem: sed in-
culcatorē ei' interficere p virtutē: vt q gau-
dem' christi sanguine mortui: facili' libera-
ti ducētes martyria in christo postea trium-
pbem' coronati: p ipsum dñm nostrū iesum
christū: q viuus et regnat i secula seculoz Amē.

In eisdem festis: Sermo VI Sermo L.

Quonia dies scrozū martyru est: vn-
q de pon' aliqd delectet nos dicere
nisi de gloria ipsoz? Adiuuet nos
dñs martyru. Audiuim' pauloante beatū
aplm pdicantē: Quis nos separabit a cha-
ritate christi? Ista vox est martyru. Tribu-
bulatio: an angustia: an psecutio: an fames
an nuditas: an periculū: an gladius? Sicut
scriptum est: Propter te mortificamur tota
die: deputati sum' vt oues occisionis. Sed
in his omuib' superam' ppter eū q dilexit
nos. Hec est vox martyru oia tolerare: et de
se nihil psumere: illū diligere q glorificat in
suis: Ut q gloriaf in dño glorief. Flourat
et illi qd nos carauim' pauloante: Artami-
ni in vno et exultate iusti in deo. Si iusti in
dño letant: iniusti vero nō nouerunt letari
nisi iu seculo. Sed ipse sunt primę acies de-
bellandę: primo vincēdę sūt delectationes:
et postea dolores. Quod pōt superare mūdū
sequentiē: q nō pōt supare blandientē: Blan-
dit' h mūdus pollicēdo honores: diuitias:
voluptates. Adinaf hic mūdus intendēdo
dolores: egestates: humilitates. Qui non
cōtēnit qd pollicet: quō supare pōt qd mi-
nat: Habēt delectationē suā diuitiē: Quis

Bo. 8.

B

1. Cor. 1.

ps. 31.

L

Sermo LI. De vno cōfessore Ser. I

nesciat? Sed plus habet delectari iusticia: delectare diuitijs cū iusticia. Vbi aut talis articulus temptatiōis inciderit: vt duo hec veniant in tēptationē: diuitie et iusticia: et nō possis habere vtrūq; equalē: sed si dimiseris manum ad iusticiā pereant diuitie: si dimiseris manum ad diuitias necesse est vt amittas iusticiam: modo elige: mō pugna: modo videam^o si nō sine causa cantasti: Le tamini in dño et exultate iusti: modo videam^o si nō sine causa audisti: Quis nos sepa-

Ps. 51. bit a charitate christi? Equidē p̄termisit oia quib^o blanditur mūdus: et te voluit cōmemorare cui blandit mūdus. Quare? Quia certamina martyrum p̄nūciabat: illa vtrūq; certamina: vbi vicerūt p̄secutionē: famē: sitim: egestatē: ignominia: ad extremū timorem mortis: hostem nouissimū. Sed videte fratres: totū ars christi facit. Admonet apostolus: vt p̄feramus charitatem dei mūdo.

Ro. 8. Quantas angustias patiunt: qui volūt rapere res alienas? An persecutio ait: Et ipsa nō frāgit? Auaricia terret: avarus rapit ac timet penā: estuat in rapinā. Multi em̄ famem patiunt dñi acquirunt et faciūt lucra: quibus p̄cipim^o ieiunare: et excusant se stomacho. Tacet illis tota die solidus numerare: et ieiuni dormiunt. An nuditas ait.

Quid dicā de nuditate? Quotidie negotiatores de naufragio nudi euadunt: et iterum nauigant ad periculū. Unde quotidie periclitant homines: nisi p̄pter diuitias acquirendas? Nec gladius p̄hibet. Capitale crimē est falsitas: et tamē comitat hereditas. Si ergo h̄ mereat tēporalis cupiditas: quare nō mereat christi hereditas? Avarus dicit i corde suo: q̄ forte nō audet lingua sua: Quis nos sepabit a cupiditate auri? Tribulatio: an angustia: an p̄secutio? Possunt

Ps. 43. et avari dicere auro: Propter te occidimur tota die. Optime ergo dicūt sancti martyres i psalmo: Iudica me de^o: et discerne causam meā de gente nō sancta. Discerne in q̄t tribulationē meā: tribulant et avari. Discerne angustias meas: patiūt angustias et avari. Discerne p̄secutiones meas: patiunt et avari. Discerne famē meā: p̄ auro acquirēdo esuriūt et avari. Discerne nuditatē meā: p̄ auro despoliant et avari. Discerne mortē meā: p̄ auro moriunt et avari. Quid est discerne cām meā? Propter te mortificamur

Ps. 42. et tota die. Ille p̄pter aurū: nos p̄pter te. Si

miles penē: sed discreta causa. Vbi ergo discreta est causa: certa est victoria. Si h̄ causam intuemur: solennitates martyrum amamus. Amam^o in eis nō passiones: sed causas passionū. Nā si amarem^o passiones: multos inuenturi sum^o q̄ peiora patiunt in causis malis. Sed si causam attēdam^o: crucem christi attendite. Vbi erat christus: vbi et latrones. Similis pena: sed dissimilis causa. Unus latro credidit: alius blasphemauit. Dñs tāq; de tribunali inter ambos iudicauit. Illū qui blasphemauit in tartarū damnauit: aliū in paradiso secū cōstituit. Quare hoc? Quia et si equalis pena: sed impar erat causa. Eligite ergo martyrum causas si vultis puenire ad martyrum palmas: p̄ dominum nostrum iesum christū: cui est gloria in secula seculorum Amen.

Luce. 23.

Matth. 5.

Item in eisdē festis: homelia de eo quod scriptū est in euangelio s̄m Mattheum: Quidēs iesus turbas et que sumpta est ex libro. j. de sermone domini in monte. ca. j.

De vno cōfessore

In festis vntus cōfessoris: de sermo pigro qui talentū accepit noluīt erogare: Sermo

Sermo LI.

Omini fratres et coepiscopi mei p̄sentia q̄dē sua nos v̄sitare et exhibere nolūt me festum adiuuare. Hoc ideo charitati vestre dixi ipsis audientibus: vt quod dāmodo audientia vestra intercedat p̄ me apud illos: vt q̄i eos rogo faciāt et ipsi sermone. Erogent q̄d acceperūt: operari magis q̄ excusare dignent. A me aut fatigato et vix loquente: pauca libenter accipite. Habemus em̄ et libellū de beneficijs dei p̄ sanctū martyrem datis: pariter libentius audiamus. Quid ergo est q̄d dicā vobis? Audi stis in euangelio et bonorū seruatorū meritū et penā malorū. Et malitia tota serui illius reprobati grauitereq; dānati ista fuit: quia noluit erogare. Seruauit ad integrū q̄d accepit: sed domin^o ei^o lucra querebat. Avarus est deus ad salutem nostram. Si sic dānat qui non erogauit: quid debēt expectare qui pdunt? Nos ergo dispensatores sumus. Nos erogamus: vos accipitis. Lucra querim^o: bene viuite. Lucra em̄ ergo-

Matth. 25.

Btionis nŕe ista sunt. Sed etiã ad nos nolite
existimare nõ p̄tinere erogationẽ. Non po-
testis erogare de isto loco superiorẽ: sed po-
testis vbicunq; estis. Ubi reprehendit chri-
stus defendite. Ad muratozibus respon-
dere: Blasphematozibus corripite: ab eozum
vos societate alienate. Sic erogatis: si ali-
quos lucramini. Agite vicem nostrã in do-
mibus vestris. Episcopus inde appellatus
est: quia superintendit: q; intendendo cu-
rat. Unusquisq; ergo in domo sua si caput
est domui suę. debet ad eũ p̄tinere episcopa-
tus officiũ: quomodo sui credant: ne aliqui
ipsoz in heresim incurrãt: ne vxor: ne filius:
ne filia: ne ipse seruus: q; tanti est emprus.
Ep̄. 6. Disciplina apostolica p̄posuit dominũ ser-
uo: & seruum subdidit domino: christum ta-
men pro ambobus vnum precii dedit. Ad i-
nimos vestros nolite contemnere: domesti-
corum vestrozum salutem omni vigilantia
pcurate. Hęc si facitis: erogatis. Pigri ser-
ui non eritis: damnationẽ tam detestandã
non timebitis.

Itẽ in eisdem festis: homelia de
eo quod scriptũ est in euãgelio s̄m
Matth. 7. **Matth. 7.** **Uos estis sal terre &c.**
que sumpta est ex libro. j. de sermo-
ne domini in monte. ca. ij.

De Virginibus

In festis sanctarum virginum:
homelie de eo quod scriptũ est in
euãgelio s̄m Mattheum: Simi-
le est regnum celozum decem virgi-
nibus &c. que habent de Verbis
domini. xxij. et. xxiii. Et de questio-
nibus euãgelioz lib. j. ca. xliij.
Et in libro. lxxxij. questionũ: que-
stione. lix.

Explicitum est opus sermonum de san-
ctis: diui Aurelij Augustini: Basilee p̄ ma-
gistrũ Joannẽ de Amerbach: Anno salutis
feri virginalis partus: nonagesimo quinto
supra millesimũ quatero; centesimum.